

DUTCH BIRDING

VOLUME 17 • NO 6 • 1995

Dutch Birding

Internationaal tijdschrift over
Palaarctische vogels

REDACTIE

Dutch Birding
Postbus 116
2080 AC Santpoort-Zuid
Nederland
fax 023-5376749

FOTOREDACTIE

Dutch Birding
p/a René Pop
Zusterhuis 10
4201 EH Gorinchem
Nederland

ABONNEMENTENADMINISTRATIE

Dutch Birding Association
p/a Anja Nusse
Symfoniestraat 21
1312 ET Almere
Nederland

BESTUUR

Dutch Birding Association
Postbus 75611
1070 AP Amsterdam
Nederland

COMMISSIE DWAALGASTEN

NEDERLANDSE AVIFAUNA
CDNA
Postbus 45
2080 AA Santpoort-Zuid
Nederland

TELEFOONLIJNEN

Nederland:
06-320 321 28
(vogelijn, 50 cpm)
078-6180935 (inspreeklijn)

België: 03-4880194
(vogel- en inspreeklijn)

Dutch Birding

HOOFDREDACTEUR Arnoud van den Berg (telefoon 023-5378024, fax 023-5376749)

ADJUNCT HOOFDREDACTEUR Enno Ebels (telefoon / fax 030-2961335)

UITVOEREND REDACTEUR André van Loon (telefoon / fax 020-6997585)

FOTOGRAFISCH REDACTEUR René Pop (0183-630585)

REDACTIERAAD Ferdy Hieselaar, Graham Holloway (Engeland), Peter Meininger en George Sangster

REDACTIE-ADVIESRAAD Peter Barthel (Duitsland), Gerald Driessens (België), Klaas Eigenhuis (Nederland), Dick Forsman (Finland), Ted Hoogendoorn (Nederland), Lars Jonsson (Zweden), Killian Mullarney (Ierland), Kees Roselaar (Nederland), Frank Rozendaal (Nederland), Hadoram Shirihai (Israël), Gunter De Smet (België) en Peter Symens (België)

REDACTIEMEDEWERKERS Ruud van Dongen, Gerald Driessens, Remco Hofland, Hans van der Meulen, Peter de Rouw en Jaap Schelvis

PRODUKTIE EN LAY-OUT André van Loon en René van Rossum

ADVERTENTIES Peter Meijer (telefoon 0348-431905, fax 0348-420394)

ABONNEMENTEN De abonnementsprijs voor 1995 bedraagt: NLG 57.50 (Nederland), BEF 1250.00 (België), NLG 65.00 (overige landen binnen Europa) en NLG 70.00 (landen buiten Europa, luchtpost).

U kunt zich abonneren door het overmaken van de abonnementsprijs op girorekening 01 50 697 (Nederland), girorekening 000 1592468 19 (België) of bankrekening 54 93 30 348 van ABN-AMRO (Bilthoven), o.v.v. 'abonnement Dutch Birding'. Alle rekeningen zijn ten name van de Dutch Birding Association. Het abonnement gaat in na ontvangst van de betaling.

Dutch Birding is een tweemaandelijks tijdschrift met nummers in februari, april, juni, augustus, oktober en december. Het publiceert originele artikelen en mededelingen over morfologie, systematiek, voorkomen en verspreiding van vogels in de Benelux, Europa en elders in het Palaarctische gebied. Het publiceert tevens bijdragen over vogels in het Aziatisch-Pacifische gebied en andere gebieden.

De Nederlandse, Engelse en wetenschappelijke vogelnamen volgen: de *Lijst van Nederlandse vogels* door A B van den Berg & C A W Bosman (1995, Santpoort-Zuid); *The 'British Birds' list of English names of Western Palaearctic birds* door British Birds (1993, Blunham); de door C S Roselaar samengestelde lijst in de *Geïllustreerde encyclopedie van de vogels* door C M Perrins (1991, Weert); en *Distribution and taxonomy of birds of the world* door C G Sibley & B L Monroe Jr (1990, New Haven).

Manuscripten dienen bij voorkeur op diskette te worden ingeleverd (Macintosh of MS-DOS tekstverwerkers) samen met een print van de tekst. Indien dat niet mogelijk is, behoort het manuscript te worden uitgevoerd in machineschrift met een dubbele regelafstand en een ruime marge aan beide zijden. Meer informatie hierover is verkrijgbaar bij de redactie.

Een lijst met tarieven voor de vergoeding van auteurs, fotografen en tekenaars is verkrijgbaar bij de redactie.

Dutch Birding Association

BESTUUR Gijsbert van der Bent (voorzitter, telefoon 071-4013606), Chris Quispel (secretaris, telefoon 071-5124825), Roy de Haas (penningmeester), Arnoud van den Berg en Peter Meijer

BESTUURSMEDEWERKERS Theo Admiraal, Gerald Driessens, Ron van den Enden, Hans Gebuis, Leo Heemskerk, Remco Hofland, Paul Knolle, Ger Meesters, Anja Nusse, Wim van der Schot, Kees Tiemstra en Arnold Veen

DUTCH BIRDING TRAVEL REPORT SERVICE (DBTRS) Ib Huysman, Postbus 737, 9700 AS Groningen, Nederland, telefoon 050-3145925, fax 050-3144717

Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA)

LEDEN Edward van Ijzendoorn (voorzitter, 023-5391446), Karel Mauer, Jan van der Laan, Kees Roselaar, Jelle Scharringa (secretaris, 030-2532801), Hans Schekkerman, Gerard Steinhuis en Wim Wiegant (archivaris)

De CDNA is een commissie van de Dutch Birding Association en de Nederlandse Ornithologische Unie.

© 1995 Stichting Dutch Birding Association. Het copyright van de foto's en tekeningen blijft bij de fotografen en tekenaars. ISSN 0167-2878.

Drukkerij Steens Schiedam BV, Postbus 59, 3100 AB Schiedam, Nederland

DUTCH BIRDING SERVICE KIJK EN VERGELIJK! DUTCH BIRDING in samenwerking met SIGHTS OF NATURE

VERREKIJKERS:

LEICA 30 JAAR GARANTIE rubber kijkers incl. etui	NLG
8 x 42 BA	BEL VOOR PRIJSOPGAVE
10 x 42 BA	BEL VOOR PRIJSOPGAVE
8 x 20 BCA	BEL VOOR PRIJSOPGAVE
10 x 25 BCA	BEL VOOR PRIJSOPGAVE
8 x 50 BA	BEL VOOR PRIJSOPGAVE
10 x 50 BA	BEL VOOR PRIJSOPGAVE
CARL ZEISS 30 JAAR GARANTIE rubber kijkers incl. etui	
8 x 20 B	BEL VOOR PRIJSOPGAVE
10 x 25 B	BEL VOOR PRIJSOPGAVE
7 x 42 BGAT	BEL VOOR PRIJSOPGAVE
10 x 40 BGAT	BEL VOOR PRIJSOPGAVE
15 x 60 BGAT (zonder etui!)	BEL VOOR PRIJSOPGAVE
7 x 45 BDS	BEL VOOR PRIJSOPGAVE
8 x 56 BDS	BEL VOOR PRIJSOPGAVE
10 x 56 BDS	BEL VOOR PRIJSOPGAVE
20 x 60 ST (incl. koffer)	BEL VOOR PRIJSOPGAVE
SWAROVSKI rubber kijkers incl. etui	
7 x 42 BGA	BEL VOOR PRIJSOPGAVE
10 x 42 BGA	BEL VOOR PRIJSOPGAVE
OPTOLYTH 30 JAAR GARANTIE rubber kijkers incl. etui	
Alpin 8 x 40 BGA	858
Alpin 10 x 40 BGA	872
Alpin 10 x 50 BGA	982
Alpin 12 x 50 BGA	1000
Touring 10 x 40 BGA	1595
Royal 9 x 63 BGA	1905
Royal 10 x 56 BGA	2030
TENTO incl. etui	
8 x 30	120
8 x 40	120
KITE incl. etui	
Ultima 8 x 42 WA	595
Ultima 10 x 42 WA	600
Birdwatcher 8 x 42 WA (rubber)	400

TELESCOPEN:

OPTOLYTH	
TBS-80 (rubber)	BEL VOOR PRIJSOPGAVE
TBS-80 (rubber) fluorite	BEL VOOR PRIJSOPGAVE
TBS-65 (rubber)	BEL VOOR PRIJSOPGAVE
oculair 20x WA, 30x WA, 70x WA en 20-60x zoom	BEL VOOR PRIJSOPGAVE
Fotoadapter	BEL VOOR PRIJSOPGAVE
SWAROVSKI	
AT-80	BEL VOOR PRIJSOPGAVE
AT-80 HD	BEL VOOR PRIJSOPGAVE
Oculair 30x WA	BEL VOOR PRIJSOPGAVE
Zoom 20-60x	BEL VOOR PRIJSOPGAVE
Fotoadapter	BEL VOOR PRIJSOPGAVE
ZEISS JENA	
Dubbelttelescoop zoom 20-50 x mm, incl. koffer en statief (totaal 10 kg!)	6025
STATIEVEN	
Manfrotto 144B + 128LP-kop (3,3 kg)	315
Manfrotto 055B + 128LP-kop (3,7 kg)	430
Autoraamstatief	135
Diverse waterdichte Skua etuis voor alle merken telescopen	145

Prijzen incl. BTW en porto

Wijzigingen voorbehouden

INFORMATIE: ROY DE HAAS ☎ 036 - 5362819

Bovenstaande artikelen kunnen besteld worden door het vereiste bedrag over te maken op giro 4148343 tnv Dutch Birding Association, Postbus 75611, 1070 AP Amsterdam, Nederland, ovv het/de gewenste artikel(en). De bestelling wordt binnen drie weken goed verpakt per post thuisbezorgd.

DB stelt in primeur aan u voor:

- Draag uw verrekijker voortaan op de meest comfortable manier!
- Geen keuzeprobleem meer omtrent verrekijker,... telescoop,... of fotoapparaat.
- Wandelen, lopen, fietsen, springen,... het kan allemaal!
- En toch nog handig en bliksemsnel te gebruiken!
- Momenteel enkel voor dakkantkijkers (merk en model vermelden bij bestelling).

OPTOLYTH - NEDERLAND
SIGHTS OF NATURE

Postbus 49 • 4524 ZG Sluis • Fax: 050 - 316 847

OP KOU KUN JE JE KLEDEN

De meeste buitensporten zijn goed het hele jaar door te beoefenen. Bever Zwervsport heeft voor winterkampeersers, kanoërs en winterklimmers natuurlijk een uitgebreid assortiment functionele winterkleding; isolatie-ondergoed, warme fleece-vesten, heel veel wind- en waterdichte ademende regenjacks, (onder)handschoenen, bivakmutsen etc. Daarom rustten wij al 77 expedities uit, waaronder de geslaagde beklimming van de 8760 meter hoge **K2** onder leiding van Ronald Naar.

BEL VOOR
MEER INFO EN
CATALOGUS
070-3883700

BEVER
ZWERFSPORT

Outdoor Innovators

Den Haag Calandplein 4 • Rotterdam Adm. de Ruyterweg 33-35 • Utrecht Baljelaan 10-12 • Arnhem Utrechtsestraat 3
Haarlem Zijlweg 63 • Breda Wilhelminastraat 22 • Apeldoorn Stationsstraat 134 • Hilversum Havenstraat 16
Amsterdam Stadhouderskade 4 • Steenwijk Woldmeentherand 11

NATUURLIJK voor het beste boek
als eerste naar NATUUR en BOEK

NATUUR en BOEK

Bankastraat 10

NL 2585 EN - Den Haag

Tel +31 (0)70 350 5648

Fax +31 (0)70 350 6851

HANDBOOK of the BIRDS of the WORLD

– beide verschenen delen voorradig

als eerste in het nieuwe initiatief
van Christopher Helm – PICA PRESS –
zojuist verschenen:

Winkler, **WOODPECKERS** f 95,-

architectura+natura international booksellers

Leliegracht 44 – 1015 DH Amsterdam-C
Telefoon 020-6 23 61 86 – Holland

- A photographic guide to birds of India and Nepal *Bikram Grewal* f 26.65
- A photographic guide to birds of peninsular Malaysia and Singapore *G W H Davison & Chew Yen Fook* f 26.65
- The birds of Badenoch and Strathspey *Roy Dennis* f 29.80
- Collins Illustrated Checklist: Birds of Eastern Africa Every species illustrated. *Ber van Perlo* f 47.20
- Die Vögel Baden-Württembergs – Atlas der Winterverbreitung. *Hans-Günther Bauer, Martin Boschert & Jochen Hölzinger* f 112.00
- Key areas for threatened birds in the Neotropics *David C Wege & Adrian J Long* (BirdLife International) f 137.50
- Tits, Nuthatches & Treecreepers *Simon Harrap & David Quinn* f 82.30
- The birds of Israel *Hadoram Shirihai* f 184.60

Instant Access to your Bird Records

is yours with our time-saving,
easy-to-use computer programs

- maintain all your bird records
- update your lists instantly and systematically
- organise all your sightings and trip records at will
- produce your own trip reports and checklists

Bird Recorder 2 World Edition*

with World species database & additional features £85

Bird Recorder 2 Standard Edition*

with species database for W Palearctic, as powerful £65

Bird Recorder Professional*

with additional mapping, graphical & other features £125

Please add postage: UK incl. Europe £3 rest of world £7. Specify 5 1/4 or 3 1/2" discs

Payment: major credit cards or cheque to WCP'S

*For Windows 3.1 & above (DOS versions still available - ask for prices)

To order or for further information contact:

Wildlife Computing

Dept D95, 6 Fiddlers Lane, East Bergholt,
Colchester CO7 6SJ, UK.

Tel +44 (0)1206 298345 or 0850 658966

E-mail wildlife@cix.compulink.co.uk

ALSO AVAILABLE - distribution info for W. Palearctic

SOFTWARE FOR ORNITHOLOGISTS:

All Bird Species of the World (ALLE VOGELARTEN DER WELT)

© Tino Mischler 1994

A systematic checklist with distributional notes and threatened birds categories
3.5" disks, based on WINDOWS (3.1)
Gives all bird names in English, Latin, German
Searches actively for all names, subcontinents, newly discovered species since 1950, your date and location etc.
Keeps your own excursion lists worldwide

Demo version (322 species) 20,- DM

Full version (all species + brochure in German) 225,- DM

Inform and order from:

Fa. Rinck & Partner, Lindenberg 67, D-82343 Pöcking

Tel + Fax: 0049/8157/5122

Natuurreizen in Poolgebieden en Tropen

Reizen in **Antarctica** en **Micronesië** (nov.-mrt.),
Spitsbergen en **Groenland** (juni-sept.), **Banda Zee** en **Christmas Island** (okt.) met klein schip
(max. 36 pass.) v.a. f 4.900,-

Reizen naar **zeehondenbaby's** en **rendiervolk**
(feb.-mrt.), **Taymyr**, **Franz Josef Land** en
Noordpool (mei-juli) met transport per helicopter en
logies in poolbases (max. 14 pass.) v.a. f 3.980,-

Stichting Plancius, Vondelstraat 56,
1054 GE Amsterdam, tel.: 020-6838211

Identification and taxonomy of large *Acrocephalus* warblers

Hadoram Shirihai, C S (Kees) Roselaar, Andreas J Helbig, Peter H Barthel & André J van Loon

Three large *Acrocephalus* warblers breed in the Western Palearctic: Great Reed Warbler *A arundinaceus*, Clamorous Reed Warbler *A stentoreus* and Basra Reed Warbler *A griseldis* (formerly considered a subspecies of Great Reed; cf Cramp 1992). Great Reed Warbler is a widespread summer visitor over much of the middle Western and Central Palearctic. It occurs on passage south of the breeding areas and winters in Africa south of the Sahara. Clamorous Reed Warbler is a resident and partial migratory species breeding from Egypt and the Levant east to western central Asia and southern Asia and Australia (cf Cramp 1992) and is hardly ever recorded outside its normal range. Basra Reed Warbler is a localised summer visitor in lower Iraq and winters in eastern Africa, occurring in small numbers on passage in Arabia and straggling to Israel (cf van den Berg & Symens 1992).

Furthermore, two vagrant species have been recorded in the Western Palearctic and are included in this paper: Oriental Great Reed Warbler *A orientalis* (formerly considered a subspecies of Great Reed; cf Cramp 1992) and Thick-billed Warbler *A aedon*, both breeding in eastern Asia and wintering in south-eastern Asia.

General features

Great Reed Warbler has two subspecies: the brownish *A a arundinaceus* in the west and the greyer *A a zarudnyi* in the east, and variable populations in the centre of the geographic range. Clamorous Reed Warbler has several subspecies, of which *A s stentoreus* in Egypt, *A s levantina* (recently described, Roselaar 1994) in the Levant and *A s brunnescens* in western central Asia and southern Asia are of importance.

In Egypt and the Levant, differentiation of Clamorous Reed (of both *A s stentoreus* and *A s levantina*) from Great Reed (of both *A a arundinaceus* and *A a zarudnyi*) is relatively easy, by using the combination of short wing and primary projection, long bill and tail and more deeply graduated rectrices for Clamorous, and vice versa in Great Reed. Slightly further east, how-

ever, some populations of the subspecies *brunnescens* of Clamorous Reed have a longer wing, a (slightly) longer primary projection, a shorter bill and a less graduated tail-tip. Oriental Great Reed Warbler is nearest to Great Reed but tends somewhat to Clamorous Reed by having a rather short wing, a short primary projection and a rather rounded tail. Variation in plumage tone is highly complex and often makes the identification complicated. Differences are often obscured by individual variation and by abrasion and bleaching. Nevertheless, each species shows a specific combination of structural and plumage features which are well distinguishable under good observation conditions.

Basra Reed is the smallest species of the group, sharing the relatively long wings and primary projection as well as the slender bill. It also has the most strongly developed head pattern, the wings and tail are typically darker than the cold greyish olivaceous-brown upperparts and the underparts are whiter than in its congeners.

Thick-billed typically has short rounded wings and a short primary projection, a relatively long tail with a very rounded tip and a short stubby bill with a diagnostic entirely pale lower mandible.

Field identification

Clamorous Reed and Great Reed Warblers

In Egypt and the Levant, Clamorous Reed Warbler (*A s stentoreus* and *A s levantina*) differs from Great Reed Warbler by having a longer, more pointed, and slightly decurved bill (instead of short and broad), as well as a shorter wing with only c 6 primary tips visible beyond the tertials, creating a short primary projection of half to two-thirds of the tertial length; in Great Reed, the wing is longer with 8-9 exposed primary tips resulting in a primary projection being more or less equal to the tertial length. Also, Clamorous Reed has a longer and more strongly rounded tail; in Great Reed, the tail looks, proportionally, not so long and less deeply graduated. Clamorous Reed has a smooth and rather flattish elongated head profile; in Great Reed, the profile

209 Basra Reed Warbler / Basrakarekiet *Acrocephalus griseldis*, Jubail, Saudi Arabia, 15 April 1991
(Arnoud B van den Berg)

210 Oriental Great Reed Warbler / Chinese Karekiet *Acrocephalus orientalis*, Tuas, Singapore, 10 February 1994
(Peter R Kennerley)

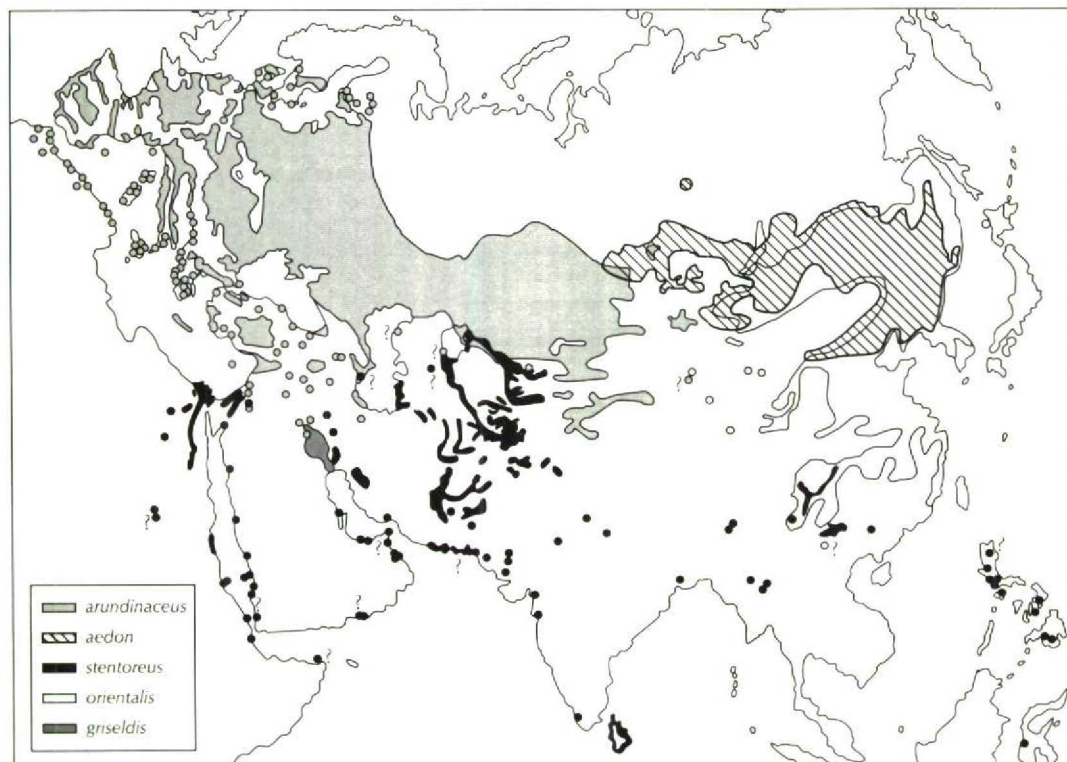

FIGURE 1 Breeding distribution of large *Acrocephalus* warblers. Localities marked with ?: breeding uncertain

looks more angular, often with a steeper forehead, but with the crown quite rounded. This, together with the longish bill and tail, gives Clamorous Reed a much gentler expression than Great Reed. When singing, the peak of the crown is just behind the eye in Clamorous Reed; in Great Reed, it is above or just before the eye. Clamorous Reed also shows darker or warmer pigments over an extensive area of the head and body, with a restricted whitish area on chin and throat and on the centre of the belly (this white area is often completely absent; however, the dark colour shows a good deal of variation in depth, from light olive buffy-brown to deep brown; Great Reed is paler and more suffused with rufous-brown (in *A. arundinaceus*) or greyish-olive (in *A. zarudnyi*) on the upperparts and distinctly paler and whiter on the underparts, with the deep buff colour tending to be restricted to the side of the body. The supercilium in Clamorous Reed is rather weak, being a short or indistinct stripe in front of and/or above the eye, and may be absent or nearly so; in Great Reed,

the supercilium appears more pronounced and longer (although it is variable) and normally also extends behind the eye, and is emphasized by a dark and sharply defined stripe on lore and upper ear-coverts, and often also by a darkish lateral crown stripe. Legs and feet of Clamorous Reed are greyish or dull pale bluish- or steely-grey, with soles often tinged olive; in Great Reed, legs and feet are predominantly pale-brown or mouse-grey.

The subspecies *A. s. brunnescens* of Clamorous Reed is much less distinct from Great Reed and often inseparable, especially in worn plumage. It has a pale olive-brown or greyish-olive ground-colour on the upperparts and is paler and whiter on the underparts, with a smaller area of greyish olive-buff on the side of the body, rather comparable with Great Reed, especially with *A. zarudnyi*. Nevertheless, the reduced supercilium (which is often strikingly whitish), the slightly longer and slimmer dagger-like bill, the somewhat shorter primary projection of c two-third of the tertial length (instead of about equal), with 6-7 primary

211 Great Reed Warbler / Grote Karekiet *Acrocephalus arundinaceus arundinaceus*, fresh plumage in spring, Eilat, Israel, May 1989 (*Hadoram Shirihai*) **212** Great Reed Warbler / Grote Karekiet *Acrocephalus arundinaceus*, Jubail, Saudi Arabia, 16 May 1991 (*Arnoud B van den Berg*) **213** Basra Reed Warbler / Basrakarekiet *Acrocephalus griseldis*, fresh plumage in spring, Eilat, Israel, May 1993 (*Hadoram Shirihai*)

tips visible beyond the tertials, as well as the slightly longer and deeper graduated tail, should (under good observation conditions) be noticeable, making identification possible by an experienced observer. The overall field impression is always of a paler (less saturated with brown), longer and slimmer bird than the robust and chunky Great Reed. The complete postnuptial moult of *A s brunnescens* takes place from September to November (slightly earlier than that of *A s stentoreus*, which is undertaken during late autumn and winter) (Cramp 1992); hence, many young and adult birds are moulting heavily in autumn at a time and locality when migrant Great Reeds are in full plumage without active moult. In spring, at localities where both species occur (eg, in Arabia, where a form rather similar to *A s brunnescens* breeds and, at the same time, Great Reed occurs as a migrant) *A s brunnescens* is always more worn than Great Reed, especially the primary tips, as the latter has just returned from Africa where it has undertaken a complete moult (Cramp 1992).

Oriental Great Reed Warbler

Oriental Great Reed Warbler differs from Great Reed Warbler in being smaller, with a rather short primary projection, which is c two-third or (often) equal to the tertials; it is more or less intermediate between that of Clamorous Reed (*A s stentoreus* and *A s levantina*) and Great Reed, in having a more olive-grey tinge on the upperparts and whiter underparts (but these colours are largely comparable with *A a zarudnyi* of Great Reed), and often in showing rather distinct sharp streaks on lower throat and chest. As a rule, birds in fresh plumage have broader and whiter tips to the rectrices (more buff and narrower in Great Reed). Oriental Great Reed is often confused with Clamorous Reed, especially with the paler, greyer and short-billed *A s brunnescens*, but, usually, the latter still has a longer and more pointed bill, an unstreaked breast, more deeply coloured underparts, less pronounced pale tail-tips (often lacking), a proportionally longer tail and a shorter primary projection (vice versa in Oriental Great Reed). Oriental Great Reed also has a *slightly* less deeply graduated tail. The legs and feet are lead-grey, similar to those of Clamorous Reed.

Basra Reed Warbler

Basra Reed Warbler is much smaller than all preceding species (between Reed Warbler *A scirpaceus* and Great Reed Warbler), especially in

tail and tarsus. It shows a combination of a proportionally slender and moderately long bill and a long primary projection (about equal to the tertial length or often longer). The upperparts are more or less uniform cold olivaceous-brown or grey, slightly greener and darker than in *A a zarudnyi* and lacking the warm rufous tinge of *A a arundinaceus* (but suffused creamy-yellow or slightly pale rufous-brown when fresh). The underparts are whiter than in the preceding species, with a pure white throat, no (or very few) faint streaks on breast and with a restricted cream-yellow tinge on the flanks. The supercilium is whitish (not cream or buffish as in some of the preceding species) and quite prominent, extending well behind the eye, and often well-emphasized by a dark eye-stripe. Also, Basra Reed has the least graduated tail of the species treated here. The legs are greyish (not brownish-grey as in Great Reed). (See also Pearson & Backhurst 1988, van den Berg & Symens 1992, Eck 1994.) The moult is undertaken in the eastern African winter quarters. The relatively long wing, short tail and slender bill give Basra Reed the impression of a large, slim 'large warbler' rather than of a 'small Great Reed', with distinctive darkish remiges and with the tail contrastingly darker brown than the remainder of the plumage.

Thick-billed Warbler

Thick-billed Warbler is a distinctive species. It is about the size of Great Reed Warbler, but has a shorter, relatively deeper and thicker bill with an obviously down-curved distal third of the upper mandible, and a rounded head. It has no contrastingly paler supercilium or darker loreal stripe but, instead, shows a uniform pale lore, giving it an 'open-faced' appearance. It has a short wing and primary projection, a much longer and graduated tail (very different from Great Reed but somewhat comparable with Clamorous Reed Warbler), distinctly plain fulvous olive-brown upperparts (but with rufous-brown fringes to the remiges and rufous-brown rump and uppertail-coverts), and whitish-buff underparts (but deeper ochreous on breast, flank and undertail-coverts). The lower mandible is pale; most Great Reed show a dark tip, variable in extent. The legs and feet are plumbeous or bluish pink. The general expression is reminiscent of Garden Warbler *Sylvia borin* but sometimes even shrike *Lanius*-like, with a long tail, which also fits well with being less associated with aquatic habitats, as it favours more bushy and scrubby areas and often clearings in or edges of mixed forest (cf Cramp 1992).

Identification and taxonomy of large *Acrocephalus* warblers

214 Great Reed Warbler / Grote Karekiet *Acrocephalus arundinaceus zarudnyi*, Eilat, Israel, May 1987 (*Hadoram Shirihai*) **215** Clamorous Reed Warbler / Indische Karekiet *Acrocephalus stentoreus levantina*, Sea of Galilee, Israel, May 1986 (*Hadoram Shirihai*) **216** Oriental Great Reed Warbler / Chinese Karekiet *Acrocephalus orientalis*, Mai Po Marshes NR, Hong Kong, 22 December 1990 (*Peter R Kennerley*) **217** Thick-billed Warbler / Diksnavelrietzanger *Acrocephalus acdon*, Västra Norskar, Finland, 11 October 1994 (*Hannu Kettunen*) **218** Great Reed Warbler / Grote Karekiet *Acrocephalus arundinaceus zarudnyi*, fresh first-winter, Eilat, Israel, August 1986 (*Hadoram Shirihai*) **219** Basra Reed Warbler / Basrakarekiet *Acrocephalus griseldis*, Jubail, Saudi Arabia, 1 May 1991 (*Arnoud B van den Berg*)

Voice

Recordings of Great Reed, Clamorous Reed and Thick-billed Warblers have been published by Mild (1987, 1990), and long recordings of Thick-billed and Oriental Great Reed Warblers have been published by Veprintsev (1974).

Clamorous Reed Warbler

Call note loud and deep hard *tak* or *chak*, or rather soft *karrk*. Song very loud, powerful and rather melodious but not so varied: *karra-karra-karet-karet*, often in series repeated up to five times, and always high-pitched and with broken rhythm, slower than in Great Reed, with shorter phrases and often introduced by *tek-tek-tek*. Typical phrase sounding as *rod-o-petsj-is*.

Great Reed Warbler

Call note deep *chak* or *tsek* or more harsh *trrak*. Song not so loud and harsh as Clamorous Reed but faster, somewhat more melodious, with many variations and longer phrases: *karra-karra-karra-keek* or *karre-karre-keet-keet-dree-dree-dree trr trr*.

Oriental Great Reed Warbler

Call note as in Great Reed. Song rather similar to both Clamorous Reed and Great Reed but richer and softer,

low and coarse, less rhythmic, consisting of series of grating phrases: *kawa-kawa-kawa-gurk-gurk eek eek gurk kawa* or *char-char-chee*.

Basra Reed Warbler

Call note quite different from preceding species, rather harsh *chaarr*, louder than similar note of Reed Warbler. Song quieter than, and without guttural grating quality of Great Reed: *chuc-chuc-churruc-churruc-chuc*.

Thick-billed Warbler

Call note loud and harsh, quickly repeated *cherr-cherr-tschok* or sharper metallic *clik-clik* or *tack-tack* or *chok-chok*. Song very melodious and varied, mimetic, somewhat reminiscent of loud Marsh Warbler *A palustris* but deeper, without coarse, raucous tones, beginning with several repeats of *tschok* call note or accelerating *clik*.

Identification in the hand

In the hand, most species and subspecies are easy to identify on measurements and, especially, structural characteristics. The main problem of identification in the hand is probably lack of experience; one should know how measurements and structural data are to be obtained in such a

TABLE 1 Measurements (mm) and characteristics of large *Acrocephalus* warblers. Figures of measurements represent ranges. Weights given as average, number (in brackets) and range, taken from Cramp (1992). Measurements and characteristics in **bold**: obviously larger or longer than in others; underlined: obviously smaller or shorter than in others

(sub)species	<i>A s stentoreus</i> and <i>A s levantina</i>	<i>A s brunnescens</i> (including Red Sea)	<i>A orientalis</i>	<i>A arundinaceus</i>	<i>A griseldis</i>	<i>A aedon</i>
number examined	36	37	62	68	19	36
character						
wing	75-88	78-95	77-95	89-105	79-85	71-86
tail	64-83	68-82	63-76	66-80	<u>55-65</u>	75-89
bill to nostril	14.8-16.6	13.2-15.5	12.9-14.3	12.0-14.1	12.6-13.8	<u>10.0-12.0</u>
tarsus	26.6-30.8	26.2-31.5	27.0-29.8	27.1-31.1	<u>23.8-26.0</u>	26.4-29.2
p10 to longest						
primary covert	1-6 shorter	1-7 shorter	1-7 shorter	3-10 shorter	3-8 shorter	2-11 longer
p9 to wing-tip	3-7	3-8	<u>0-4</u>	<u>0-2.5</u>	<u>0.5-3.5</u>	7-12
wing-tip formed by	p7-8	p7-8	p8	p8	p(7-18)	p6-8
wing-tip to p1	<u>12-16</u>	<u>11-18</u>	14-22	21-26	16-21	12-16
tip of p9 equal to						
tip of	p4-5	p4-6	p(5-16-7)	p7-8	p6-8	<u>p(1-13-5)</u>
emargination on						
outer web of	p(6-17-8)	p(6-17-8)	p(7-18)	p8	p8	p6-8
tip p9 to notch on						
inner web	15-19	15-21	12-18	<u>10-16</u>	<u>11-15</u>	15-18
notch on p9 at	<u>below</u>	<u>below</u>	p2 to	p(2-13-4)	p1-4	<u>below</u>
level of tip of	<u>secondaries</u>	<u>secondaries</u>	secondaries			<u>secondaries</u>
t1 to t6 (rounded-						
ness of tail)	12-26	8-20	10-13	6-12	5-9	18-30
weight	24 (13) 21-29	26 (39) 21-31	24 (183) 17-33	30 (493) 21-51	<u>17 (363) 12-29</u>	24 (58) 15-31

FIGURE 2 Individual plots and outlines of wing and tail of specimens examined from various populations of large *Acrocephalus* warblers. Black dots: *A. arundinaceus* (including both western *A. arundinaceus* and eastern *A. zarudnyi*). Open circles: *A. griseldis*. Open squares: *A. stentoreus brunnescens* from western Central Asia (Afghanistan to southern Kazakhstan). Black squares: *A. stentoreus* from Egypt. Semi-open squares: *A. stentoreus levantina* from Israel. Small 'm' (with streaked outline): mangrove populations of *A. stentoreus*, occurring from Red Sea to Persian Gulf, as well as birds from inland south-western Iran. Large 'A': *A. aedon* (both *A. aedon* and *A. stegmanni* combined). For *A. orientalis*, see text

way that they are comparable with the data given in the literature. Morphometrical differences in *Acrocephalus* are often subtle, and improper data collecting may lead to wrong conclusions. Thus, carefully read the instructions in Cramp (1988) or Svensson (1992) and, if a sample of an easily identifiable species has been measured beforehand, establish whether the averages of various morphometrical data of this sample are comparable with those of the same species in the literature and, if not, adapt the method of measuring.

All measurements and structural data are summarized in table 1. Clearly, some (sub)species have certain characters larger or longer than average, others have them smaller or shorter, but overlap occurs in some data. Identification, therefore, has to be based on more than one character, eg, on combination of a character in which the species is larger than average and one in which it is shorter, though preferably all data which can be

obtained are to be used. In the table, only ranges are given; for averages, see Roselaar in Cramp (1992). The (sub)species show the following more or less trenchant characteristics:

Clamorous Reed Warbler

Characterized by short wing-tip, deep notch on inner web of p9 (below tips of secondaries), at least two primaries with emarginations and, in *A. stentoreus* and *A. levantina*, long narrow bill and strongly rounded tail.

Great Reed Warbler

Wing-tip and p9 longer than in most other species and wing often longer, especially in males. Morphometrically rather similar to *A. stentoreus brunnescens* of Clamorous Reed (differing from latter in longer p9, long wing-tip and less deep notch on inner web of p9) and, especially, to Oriental Great Reed, from which usually differing by longer wing-tip, tip of p9 equalling tips of p7-8 rather than p5-6-7 and by notch on inner web of p9 equalling tips of p2-3-4 instead of p2, p1 or secondary tips.

Oriental Great Reed Warbler

Rather similar to Great Reed (but see above) and to *A. stentoreus brunnescens* of Clamorous, differing from latter mainly in combination of long p9, long wing-tip and relatively less deep notch on inner web of p9.

Basra Reed Warbler

Tail and tarsus distinctly shorter and weight distinctly lower than in all other species treated here, and tail less rounded (latter matched by a few Great Reed). In structure, close to Oriental Great Reed but easily distinguished by measurements.

Thick-billed Warbler

Long strongly rounded tail, wing-tip formed by p6-8, tip of p9 equal to (p1-) p3-5, notch on inner web of p9 below level of secondary tips in closed wing, p6-8 emarginated. In all these characteristics, overlap with some individuals of *A. stentoreus* and *A. levantina* of Clamorous Reed can be found, but bill of Thick-billed always markedly shorter than in all other species. Moreover, Thick-billed has unique long p10, longer than tips of upper primary coverts, unlike other species. Despite English name, bill not thicker than in, eg, Great Reed but appearing more stubby due to obviously shorter length.

Combining the characters more clearly separates

populations than using a single one. This is best visualized in plots, a few of which are reproduced here. Figure 2 gives individual plots and outlines of wing and tail lengths of various populations of large *Acrocephalus* warblers. Oriental Great Reed is not shown here; it largely fills the space between Basra Reed, Great Reed and Clamorous Reed (*A s stentoreus* and *A s brunnescens*), marginally overlapping with each. Note the intermediate position of the mangrove-inhabiting populations of Clamorous Reed, between those of *A s stentoreus* and *A s levantina* from Egypt and the Levant and *A s brunnescens* from western Central Asia. Figure 3 shows individual plots and outlines of various populations based on structural characteristics: wing-tip (tip of p1 to longest primary in closed wing) against depth of notch on p9 to tip of p9 to longest primary (thus, sum of 'p9 to wing-tip' and 'tip p9 to notch on inner web' in table 1). Most Great Reed (of both races) as well as virtually all Clamorous Reed are well-separated from Oriental Great Reed but much overlap occurs within the various populations of Clamorous Reed, and Basra Reed partly overlaps with Oriental Great Reed. Thick-billed is not shown; it overlaps fully with the western populations (C, E, and F) of Clamorous Reed.

3%, i.e. from a genetic point of view, their divergence is compatible with the status as full species.

It can also be concluded that the splitting of the subspecies *A s australis* as a species separate from Clamorous Reed Warbler (including *stentoreus* and *levantina*) as well as full species status of *orientalis* (Eastern Great Reed Warbler) would be in agreement with the genetic divergence data; furthermore, Eastern Great Reed is more likely to have been derived from *stentoreus* than from *arundinaceus*, a conclusion also reached by Eck (1994) on morphological grounds.

Basra Reed Warbler is biochemically clearly separated from all other taxa and is definitely a separate species. It is not more closely related to *arundinaceus* than to *orientalis* or *stentoreus*. It

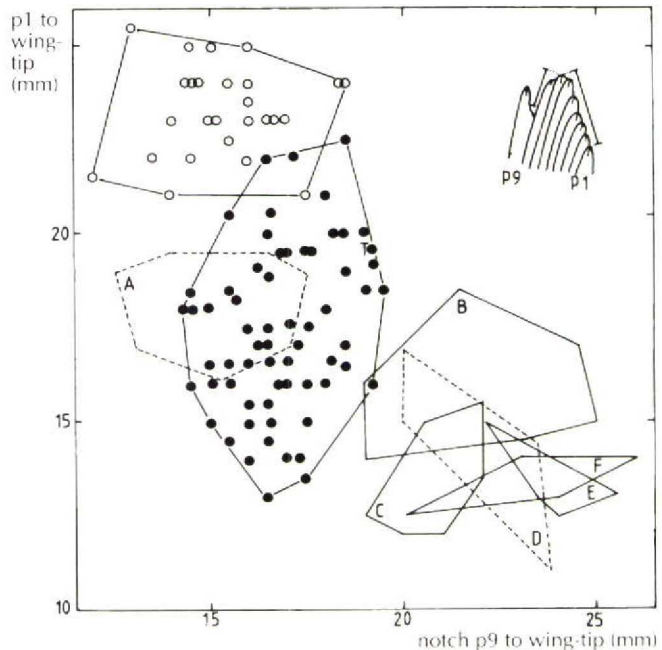

FIGURE 3 Individual plots and outlines of wing-tip (tip of p1 to longest primary in closed wing) and depth of notch on inner web of p9 (from tip of longest primary, instead of from tip of p9 as in table 1) of specimens examined of various populations of large *Acrocephalus* warblers. Open circles: *A arundinaceus* (including both western *A arundinaceus* and eastern *A zarudnyi*). Black dots: *A orientalis* ('T': type specimen of *orientalis* Temminck & Schlegel, 1847). Outlines only of: A - *A griseldis*; B - *A stentoreus brunnescens* (western Central Asia); C - *A s stentoreus* (Egypt); D - *A stentoreus* (Persian Gulf and southwestern Iran); E - *A stentoreus* (Red Sea); F - *A s levantina* (Israel). For *A aedon*, see text

Mitochondrial DNA sequencing data

For a preliminary biochemical study (B Leisler, P Heidrich, A J Helbig, K Schulze-Hagen & M Wink in prep, J Ornithol), a small number of blood samples was obtained from the various Palearctic large *Acrocephalus* taxa. The mitochondrial DNA coding for the protein cytochrome-b was sequenced and the sequence divergence between the taxa calculated (cf Helbig et al 1995). Cytochrome-b sequence divergence among known subspecies of passerine birds is not known to exceed 2.6% (according to presently available data; Helbig et al 1995). All taxa analyzed so far are differentiated from each other by cytochrome-b sequence divergence of at least

220 Clamorous Reed Warbler / Indische Karekiet *Acrocephalus stentoreus levantina*, adult, Sea of Galilee, Israel, late-May 1986 (*Hadoram Shirihi*) **221** Clamorous Reed Warbler / Indische Karekiet *Acrocephalus stentoreus levantina*, fresh (moderately dark) plumage, Bet Shean valley, Israel, March 1992 (*Hadoram Shirihi*) **222** Thick-billed Warbler / Diksnavelrietzanger *Acrocephalus aedon*, Mai Po Marshes NR, Hong Kong, 12 October 1991 (*Peter R Kennerley*)

may be a more ancient sister taxon of all the others (see below). Hence, the inclusion of *A. griseldis* in the *arundinaceus* / *orientalis* / *stentoreus* superspecies, as proposed by Eck (1994), is not supported by the molecular data.

The following phylogenetic conclusions can be drawn: 1 the Palearctic large *Acrocephalus* warblers form a well-supported monophyletic group of species within the genus; 2 within this group, *A. griseldis* represents a distinct and probably relatively ancient evolutionary lineage, not closely related to either *A. arundinaceus*, *A. stentoreus* or *A. orientalis*; 3 among *A. arundinaceus*, *A. stentoreus* and *A. orientalis*, the latter is more closely related to *A. stentoreus* than to *A. arundinaceus*; and 4 *A. stentoreus levantina* and *A. (stentoreus) australis* together with *A. orientalis* form a well-supported clade but the relationships among the three cannot be resolved, ie, it is still unclear whether *orientalis* is more closely related to *levantina* or to *australis*.

Interpretation of the phylogenetic position of *A. griseldis* is complicated by its restricted distribution and presumably small population size. At any rate, *A. griseldis* is a highly distinct species.

Unfortunately, DNA of *A. aedon* has so far not been sequenced.

Acknowledgements

Karl Schulze-Hagen is acknowledged for commenting on the DNA paragraph of this paper.

Samenvatting

HERKENNING EN TAXONOMIE VAN GROTE *ACROCEPHALUS*-ZANGERS. In het Westpalearticke gebied broeden drie grote *Acrocephalus*-zangers, Grote Karekiet *A. arundinaceus*, Indische Karekiet *A. stentoreus* en Basrakarekiet *A. griseldis*, en zijn twee soorten als dwaalgast vastgesteld, Chinese Karekiet *A. orientalis* (vroeger als ondersoort van Grote Karekiet beschouwd) en Diksnavelrietzanger *A. aedon*. In dit artikel worden herkenning in het veld (verenkleed en geluid) en in de hand (biometrie, cf. tabel 1, figuur 2-3) besproken. Bovendien worden enkele resultaten besproken van biochemisch onderzoek naar de fylogenetische verwantschappen tussen de verschillende taxa op grond van de mate van verschil in het mitochondriaal DNA (geïsoleerd uit kleine hoeveelheden atgetapt bloed van levende vogels; Diksnavelrietzanger werd niet onderzocht). De belangrijkste conclusies zijn: 1 de Palearctische grote *Acrocephalus*-zangers vormen een duidelijke monofyletische groep binnen het genus; 2 *A. griseldis* is een duidelijk van de overige verschillend en niet nauw verwant taxon, en is waarschijnlijk de vertegenwoordiger van een al oude (vroeg afgesplitste) evolutielijn; 3 *A. orientalis* is meer verwant met *A. stentoreus* dan met *A. arundinaceus*; en 4 *A. orientalis* en *A. (stentoreus) aus-*

tralis kunnen beide het beste als aparte soorten worden beschouwd.

References

- van den Berg, A. B. & Symens, P. 1992. Occurrence and identification of Basra Reed Warbler in Saudi Arabia. *Dutch Birding* 14: 41-48.
- Cramp, S. 1988. The birds of the Western Palearctic 5. Oxford.
- Cramp, S. 1992. The birds of the Western Palearctic 6. Oxford.
- Eck, S. 1994. Die geographisch-morphologische Vikarianz der großen paläarktischen Rohrsänger (Aves: Passeriformes: Sylviidae: *Acrocephalus [arundinaceus]*). *Zool. Abh. Staatl. Mus. Tierk. Dresden* 48: 161-168.
- Helbig, A. J., Seibold, I., Martens, J. & Wink, M. 1995. Genetic differentiation and phylogenetic relationships of Bonelli's Warbler *Phylloscopus bonelli* and Green Warbler *P. nitidus*. *J. Avian Biol.* 26: 139-153.
- Mild, K. 1987. Soviet bird songs. Stockholm.
- Mild, K. 1990. Bird songs of Israel and the Middle East. Stockholm.
- Pearson, D. J. & Backhurst, G. C. 1988. Characters and taxonomic position of Basra Reed Warbler. *Br. Birds* 81: 171-178.
- Roselaar, C. S. 1994. Geographical variation within western populations of Clamorous Reed Warbler. *Dutch Birding* 16: 237-239.
- Svensson, L. 1992. Identification guide to European passerines. Fourth edition. Stockholm.
- Veprintsev, B. 1974. Voices of birds in the nature. Moscow.

Hadoram Shirihi, PO Box 4168, Eilat 88102, Israel
C. S. (Kees) Roselaar, Instituut voor Systematiek en Populatiebiologie (Zoölogisch Museum),
Postbus 94766, 1090 GT Amsterdam, Netherlands
Andreas J. Helbig, Vogelwarte Hiddensee, 18565 Kloster, Germany
Peter H. Barthel, Über dem Salzgraben 11, 37574 Einbeck-Drüber, Germany
André J. van Loon, Dolingadreef 199, 1102 WT Amsterdam, Netherlands

Orpheusspotvogel broedend in Flevoland in 1990

Ruud F J van Beusekom

Op 24 mei 1990 waren Jan Boshuizen en Ton Walraven aan het vogelen in het Knarbos aan de Knarweg, Lelystad, Flevoland. Hier ving het geoeffende oor van JB de zang van een Orpheusspotvogel *Hippolais polyglotta* op. Veel vogelaars konden dezelfde dag nog genieten van deze zanger van Mediterrane origine. Toen enkele dagen later een tweede Orpheusspotvogel ter plaatse werd waargenomen, steeg de spanning: een broedgeval behoorde tot de mogelijkheden. De vreugde was groot toen de vogels in juni met voer in de bek werden gezien. Half juni werd het broedpaar met pas uitgevlogen jongen waargenomen. Het eerste bekende broedgeval van de Orpheusspotvogel in Nederland was een feit (Glutz von Blotzheim & Bauer 1991, van Beusekom 1992). Behalve een bespreking van dit broedgeval wordt ook het voorkomen van Orpheusspotvogel in Nederland behandeld.

Beschrijving

De beschrijving is gebaseerd op notities en schetsen van Ruud van Beusekom, gemaakt op 24 en 25 mei en op 16 juni. De beschrijving geldt voor beide adulte vogels, tenzij anders aangegeven. Van de zang zijn geluidsopnamen gemaakt (RvB).

GROOTTE & BOUW Iets forser lijkend dan Fitis *Phylloscopus trochilus*, met dikkere buik en hogere kruin. Kop iets ronder dan Spotvogel *H. icterina*. Soms kopveren plat gehouden, waardoor meer op rietzanger *Acrocephalus* lijkend. Mantel- en kruinveren tijdens zingen vaak opgezet, waardoor vogel nogal hoekig overkomend. Snavel lang en spits, langer dan die van Fitis, en met brede basis. Staart recht afgesneden. Korte onderstaartdekveren. Handpenprojectie ongeveer eenderde van lengte van langste tertial. Vleugelpunten in zit ongeveer tot langste bovenstaartdekveren reikend. In vlucht met duidelijk rondere en kortere vleugels dan Spotvogel.

KOP Bovenkop olijfbruin/groen. Wenkbrauwstreep geel, voor oog breed, achter oog kort en smal. Oogring licht. Teugel groenig. Achter oog aanzet van oogstreep.

BOVENDELEN Achterhals, mantel en rug olijfbruin/groen, stuit iets lichter.

ONDERDELEN Gehele onderzijde geel, iets lichter op

buik. Eén vogel met wat gelere bovenborst.

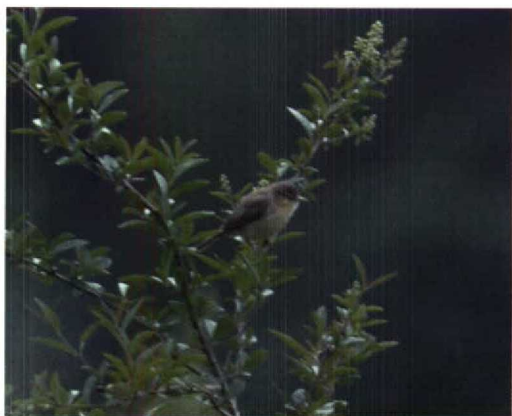
VLEUGEL Olijfbruin, donkerder dan bovendelen. Armpennen en binnenste handpennen met smalle lichte randen, niet erg opvallend. Tertials met donkerbruin centrum en brede geelgrijze rand.

STAART Olijfbruin, met lichte buitenste randen (niet erg opvallend).

NAAKTE DELEN Oog donker. Bovensnavel bovenop bruin, naar snijrand toe oranjerode. Ondersnavel oranjerode. Poot lichtbruin.

GELUID Zang Spotvogelachtig, maar zonder luide scherpe uithalen, pauzes en vele herhalingen die zang van Spotvogel kenmerken. Ook aantal imitaties beduidend minder. Monotoner, rustiger en meer 'babbelend' klinkend. Meer lijkend op 'kruising' van zang van Tuinfluiter *Sylvia borin* en Spotvogel dan op Bosrietzanger *A. palustris*. Zeer regelmatig kenmerkende roep van Orpheusspotvogel, Huismus *Passer domesticus*-achtig getsjetter, opgenomen in zang. Gering volume belangrijk verschil met zang van Spotvogel: op 50 m afstand nog maar nauwelijks hoorbaar, zeker in zanggeweld van veel andere soorten op vroege morgen, maar ook op 25 m afstand zang zacht en onopvallend. Als enige roep zeer regelmatig hierboven beschreven Huismusachtig getsjetter gehoord; deze in lange series voorgedragen, duidelijk als alarmroep fungerend.

223 Orpheusspotvogel / Melodious Warbler *Hippolais polyglotta*, Knarbos, Knarweg, Lelystad, Flevoland, 28 mei 1990 (Karel A Mauer)

Determinatie

De combinatie van het bleke, vrijwel ongetekende gezicht, de gele onderzijde, de lange en brede snavel, de recht afgesneden staart en de opvallend oranje-roze ondersnavel wijzen op een Spotvogel of Orpheusspotvogel. Het eenvoudigste en beste veldkenmerk van Orpheusspotvogel in de broedtijd wordt gevormd door zang en roep, met name het diagnostische Huismusachtige getsjetter, dat vaak was te horen. Spotvogels daarentegen roepen in de broedtijd meestal een grappig klinkend, vragend *dedderoid*, of variaties hierop. Toch heeft ook de Spotvogel als alarmroep in de broedtijd wel degelijk een harde, langgerekte roep, die lijkt op de 'Huismus-roep' van Orpheusspotvogel en op geluiden van karekieten *Acrocephalus*. De Spotvogel plakt er echter vaak het *dedderoid* achter (RvB, pers obs).

Orpheusspotvogel is over het algemeen iets warmer geel op de onderzijde dan Spotvogel en iets donkerder (bruiner) op de bovenzijde. Spotvogel heeft verder bijna altijd een zeer opvallend licht vleugelpaneel; bij Orpheusspotvogel is dit vleugelpaneel meestal zwak ontwikkeld en zeker niet opvallend. Soms is echter wel sprake van een duidelijk vleugelpaneel, zoals is te zien op sommige foto's (bijvoorbeeld Ferguson-Lees 1965; Dutch Birding 15: 188, plaat 117, 1993). Bij de vogels aan de Knarweg was niets te zien van een vleugelpaneel. Het belangrijkste kenmerk van Orpheusspotvogel is echter een structuurkenmerk, dat ook bij de vogels aan de Knarweg met enige moeite goed te zien was. De vleugels zijn namelijk aanmerkelijk korter en ronder dan die van Spotvogel (vandaar de oude naam Kortvleugelspotvogel) waardoor de vleugel een geringe handpenprojectie vertoont. Deze is bij Orpheusspotvogel 33-50% van het zichtbare deel van de tertials en bij Spotvogel 75-100% (Harris et al 1991).

De waarneming is aanvaard door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna (CDNA) (van den Berg et al 1992, 1993).

Habitat en gedrag

Het paartje Orpheusspotvogels aan de Knarweg hield territorium in een klein gebied met een diameter van hooguit 30 m. Het biotoop bestond uit jonge aanplant van vooral eik, maar ook hazelaar, vlier, liguster en vogelkers. De boompjes hadden een hoogte van 1-1.5 m; de bedekking van de boomlaag was c 50%. De kruidlaag was goed ontwikkeld en bestond uit ruigtekruiden en hoge grassen. De aanplant grensde aan de west-

zijde aan een hoog populierenperceel, met in de mantel onder meer meidoorn en abeel.

Over het algemeen zong het mannetje niet veel. Zelfs in de vroege ochtend, op het hoogtepunt van de zangactiviteit, laste hij regelmatig lange pauzes in. De vogel zong meestal goed verscholen vanuit de hoge bomen aan de rand van het populierenperceel, op 5-8 m hoogte. De lage, jonge bosaanplant werd veel minder gebruikt als zangpost. Ook dan was het een probleem om de vogel te vinden. Als er niet gezongen werd, maakten de vogels hun aanwezigheid regelmatig kenbaar door de karakteristieke roep.

De jonge bosaanplant was wél favoriet als foerageergebied. Bovendien was hier waarschijnlijk het nest. Op 13 juni zag RvB een oude vogel met voer rondscharrelen in lage struikjes op c 15 m afstand van de Knarweg. Even raakte RvB de vogel kwijt, waarna hij zag dat deze zijn snavel afveegde aan een tak, wat deed vermoeden dat de vogel zojuist het nest had bezocht. Op 16 juni zag RvB beide vogels naast elkaar op vrijwel dezelfde plaats op een takje zitten, waarbij ze druk alarmeerden. Op 18 juni zag Erik van Ommen (pers meded) het ouderpaar met tenminste twee pas uitgevlogen jongen. De vogels hielden zich op in de bosrand. Op 19 juni heeft RvB nog uitgebreid gezocht naar de vogels, helaas zonder resultaat. Van den Berg et al (1993) maken melding van 26 juni als laatste waarnemingsdag.

Voorkomen in Nederland

De Orpheusspotvogel is een overwegend West-mediterrane soort die in Nederland geldt als dwaalgast. De eerste twee zeker geachte gevallen stammen pas uit juli 1979 (Avenhorn, Noordholland) en september 1979 (Oostvaardersdijk, Flevoland). Tot en met 1993 zijn er 11 aanvaarde gevallen (14 vogels) (van den Berg & Bosman 1995, Wiegant et al 1995). Een goed gedocumenteerd geval van een zingende vogel in juni 1994 in Cottessen, Limburg (Schepers 1994) is eveneens aanvaard (Gerard Steinhaus pers meded), evenals een vangst in de Makkumer Zuidwaard, Friesland, op 12 mei 1994 (Wim Wiegant pers meded). De waarneming van een zingende vogel aan de Flediteweg bij Zeewolde, Flevoland, van 13 tot 21 juni 1993 (cf Wiegant et al 1995) is nog in behandeling bij de CDNA. Vier gevallen moeten nog bij de CDNA worden ingediend: een zingende vogel op Schiermonnikoog, Friesland, van 31 mei tot en met 3 juni 1991 (Dutch Birding 13: 120, 1991; van den Berg et al 1993), een zingende vogel op de

Strijbeekse Heide, Noordbrabant, op 16 mei 1995 (Rob Vogel pers meded), een vangst aan de Oostvaardersdijk op 26 juni 1995 (Kees Breek pers meded) en een zingende vogel in het Maasdal bij Eijsden, Limburg, op ongeveer 10 m van de grens met België, van 7 tot c 15 juli 1995 (Gijs Kurstjens pers meded). Tot en met 1995 zijn er, met de nog te behandelen meegerekend, 18 gevallen (21 vogels) (tabel 1, figuur 1). Hiervan vielen er 16 (89%) in de periode half mei-half juli (met een piek in juni) en slechts twee (29%) in de periode augustus-september (figuur 2). Van de 18 gevallen betroffen er negen zingende vogels en zeven vangsten. Zeven van de 18 gevallen zijn uit Flevoland, de overige werden bijna alle verspreid over de westelijke en noordelijke kustprovincies vastgesteld (figuur 3).

Bespreking

Verrassend is het feit dat de Orpheusspotvogel nu al in Nederland heeft gebroed. Met het voorkomen van de Orpheusspotvogel als broedvogel kon echter al enige tijd rekening worden gehouden. Het is bekend dat de soort zijn broedgebied sinds het midden van de jaren 1930 sterk heeft uitgebreid in noordelijke en noordoostelijke richting (Cramp 1992). In Noord-Frankrijk en Zuidwest-Duitsland zijn in de afgelopen twee decennia nieuwe broedgebieden bezet, terwijl de soort sinds 1981 in Wallonië, België, broedt met een

huidige populatie van naar schatting 200-300 paar (Glutz von Blotzheim & Bauer 1991). In 1995 werden 10-tallen territoria vastgesteld in de omgeving van Luik, op hooguit 15 km van de Nederlandse grens (Gijs Kurstjens pers meded). Hierdoor laten de gevallen van zingende vogels in Zuid-Limburg zich eenvoudig verklaren.

Er is geen duidelijk aanwijsbare oorzaak voor deze toename (Glutz von Blotzheim & Bauer 1991) maar feit is wel dat de Orpheusspotvogel een ruime habitatkeuze heeft. De soort wordt relatief vaak in jonge bosaanplant aangetroffen, waarbij vooral de structuur van de vegetatie van belang is. Zo stelt de soort een hoge bedekking van de vegetatielaag tot 1.5 m hoogte in de vorm van lage struiken en kruiden zeer op prijs. Hierin verschilt de soort van de Spotvogel die hogere struiken en bomen preferereert en niet afhankelijk is van een hoge bedekking van de onderste vegetatielagen.

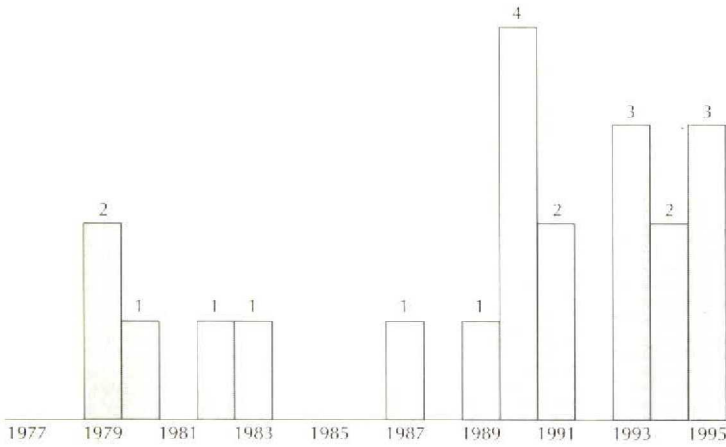
Het is duidelijk dat de Orpheusspotvogel steeds vaker in Nederland opduikt (figuur 1). In het licht van de uitbreiding van het broedgebied zijn vooral de langdurig zingende vogels in het binnenland (Ankeveen, Zeewolde, Cottessen, Eijsden) in geschikt broedhabitat interessant. Het is bovendien opvallend dat ruim een derde van alle Orpheusspotvogels in Flevoland is vastgesteld. Dit is een hoog aandeel vergeleken met veel andere zeldzame zangvogels die als dwaalgast beschouwd worden. Het patroon roept associaties op met soorten die zich eveneens recent als broedvogel in Westeuropa sterk hebben uitgebreid, zoals Krekeltzanger *Locustella fluviatilis*, Buidelmees *Remiz pendulinus* en Roodmus *Carpodacus erythrinus*.

De Orpheusspotvogel wordt in Nederland vooral in het voorjaar aangetroffen (figuur 2). In het najaar is de soort hier uiterst zeldzaam, met slechts twee gevallen. Dit in tegenstelling tot Groot-Brittannië, waar de soort bijna uitsluitend in het najaar wordt vastgesteld (94% van alle gevallen) en nauwelijks in het voorjaar (6%). In het najaar duikt de soort vooral in Zuidwest-Engeland op. De schaarse gevallen uit het voorjaar waren vooral in het zuidoosten (Cramp 1992).

Omdat het biotoop (jonge bosaanplant) van de Orpheusspotvogel aan de Knarweg volop aanwezig is in Flevoland (vele 1000en hectaren), is het goed mogelijk dat de soort in de

TABEL 1 Gevallen van Orpheusspotvogel *Hippolais polyglotta* in Nederland tot en met 1995. Gevallen met * nog niet ingediend of in behandeling door CDNA / records of Melodious Warbler *Hippolais polyglotta* in the Netherlands up to and including 1995. Records marked with * not yet submitted to or still under consideration by the Dutch rarities committee

1.	8 juli 1979, Avenhorn, Noordholland, vangst
2.	2 september 1979, Oostvaardersdijk, Flevoland, vangst
3.	19 juni 1980, Amsterdam, Noordholland, vondst
4.	17 mei 1982, Maasvlakte, Zuidholland
5.	9 augustus 1983, Oostvaardersdijk, Flevoland, vangst
6.	8-9 juni 1987, Oostvoorne, Zuidholland, zingend
7.	6 juli 1989, Oostvaardersdijk, Flevoland, vangst
8.	24 mei-26 juni 1990, Knarbos, Flevoland, broedgeval
9.	* 31 mei-3 juni 1991, Schiermonnikoog, Friesland, zingend
10.	5 juni 1991, Oostvaardersdijk, Flevoland, vangst
11.	22 mei 1993, Rottumeroog, Groningen, zingend
12.	* 13-21 juni 1993, Flediteweg, Flevoland, zingend
13.	14-26 juni 1993, Ankeveen, Noordholland, zingend
14.	12 mei 1994, Makumer Zuidwaard, Friesland, vangst
15.	14-18 juni 1994, Cottessen, Limburg, zingend
16.	* 16 mei 1995, Strijbeekse Heide, Noordbrabant, zingend
17.	* 26 juni 1995, Oostvaardersdijk, Flevoland, vangst
18.	* 7-c 15 juli 1995, Eijsden, Limburg, zingend

FIGUUR 1 Voorkomen van Orpheusspotvogel *Hippolais polyglotta* in Nederland tot en met 1995 / occurrence of Melodious Warbler *Hippolais polyglotta* in the Netherlands up to and including 1995

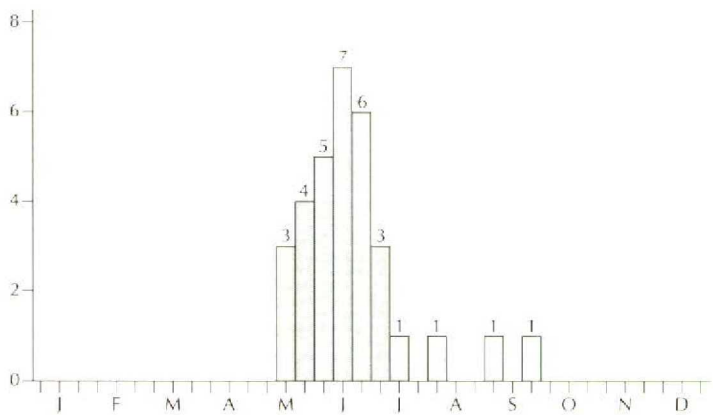
toekomst hier vaker gaat broeden. Voor dit deel van Flevoland geldt dat er relatief weinig naar vogels wordt gekeken. Bovendien is de zang zacht en onopvallend en komt de Orpheusspotvogel laat in het voorjaar aan, in een periode dat de jonge bossen daveren van de zang van veel soorten. Juist in voor Orpheusspotvogels geschikt habitat treffen we ook vaak Bosrietzanger, Spotvogel, Grasmus *S communis* en Tuinfluitaar aan. Uit mijn eigen ervaring blijkt dat de zang van de Orpheusspotvogel hiertussen nauwelijks opvalt en moeilijk te onderscheiden is. Verder neemt de zang sterk in intensiteit af als de vogels gepaard zijn. Dit verklaart waarschijnlijk ook waarom het mannetje aan de Knarweg zo weinig zong.

Niets lijkt de bezetting van Nederland als regulier broedgebied van de Orpheusspotvogel in de weg te staan. Vogelaars in Limburg mogen zich alvast verheugen op een nieuwe broedvogel; de kans is groot dat met name Zuid-Limburg binnen niet al te lange tijd tot het broedgebied gerekend kan worden. Het zou echter kunnen dat interspecifieke relaties met de zeer nauw verwante en in Nederland

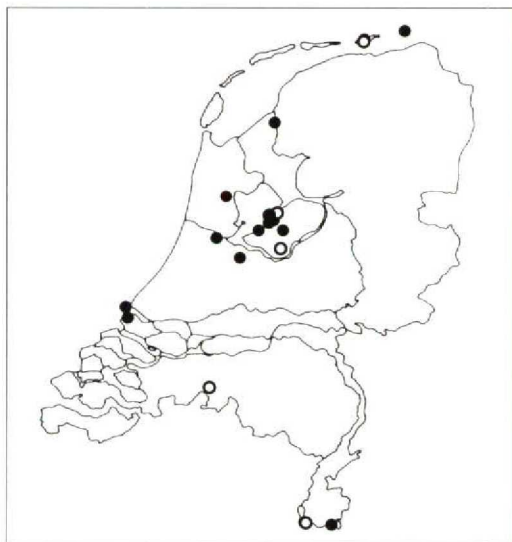
algemene Spotvogel remmend werken op een snelle uitbreiding, net zoals de Spotvogel door de Orpheusspotvogel belemmerd zou worden om naar het zuidwesten uit te breiden (Simms 1985, Haffer 1989). Er is een duidelijke overlap in biotoopkeuze en beide soorten gedragen zich interspecifiek territoriaal (Haffer 1989). In Flevoland waren zowel aan de Knarweg in 1990 als aan de Flediteweg in 1993 territoriale Spotvogels aanwezig, en aan de Flediteweg werd waargenomen dat een Spotvogel de Orpheusspotvogel verjoeg (Nico Marra sr pers meded). In Noord-Frankrijk en België, aan de randen van

de arealen van beide soorten, is meermalen hybridisatie vastgesteld (Glutz von Blotzheim & Bauer 1991).

Verder is het maar de vraag of onze zomers, met een gemiddelde temperatuur in juli van 16.6°C, wel warm genoeg zijn voor de Orpheusspotvogel. Het grootste deel van het broedgebied ligt namelijk tussen de juli-isothermen van 19 en 30°C (Cramp 1992). Wat dit betreft lijkt Zuid-Limburg een streepje voor te hebben op de rest van Nederland.

FIGUUR 2 Voorkomen van Orpheusspotvogel *Hippolais polyglotta* in Nederland gedurende het jaar (per decade). Lang verblijvende exemplaren in meerdere decaden opgenomen / occurrence of Melodious Warbler *Hippolais polyglotta* in the Netherlands during the year (per 10-day period). Long-staying individuals included in more than one 10-day period

FIGUUR 3 Verspreiding van alle gevallen van Orpheusspotvogel *Hippolais polyglotta* in Nederland (●: nog niet ingediend of in behandeling door CDNA) / distribution of all records of Melodious Warblers *Hippolais polyglotta* in the Netherlands (○: not yet submitted to or still under consideration by the Dutch rarities committee)

Summary

MELODIOUS WARBLER BREEDING IN FLEVOLAND IN 1990 In May-June 1990, a pair of Melodious Warblers *Hippolais polyglotta* bred successfully near Lelystad, Flevoland. The first bird was found on 25 May and a pair with two recently fledged young was seen on 18 June. The birds held territory in an area with young oaks and older poplars. A description of plumage, song and calls is given. Following the first Melodious Warbler for the Netherlands in 1979, numbers show some increase since the late 1980s. Nowadays, the species is an annual visitor, with May-June as the peak period.

Furthermore, during the last five years, several singing males have turned up in suitable breeding habitat inland, making way for rising expectations of a breeding population, since Melodious Warblers are spreading north and north-east in France and Belgium. Large areas of suitable habitat are available, particularly in Flevoland. However, since the related Icterine Warbler *H. icterina* is a common breeding bird in the Netherlands, interspecific territoriality might inhibit or prevent the settlement of a breeding population of Melodious Warblers. Besides that, summers might be too cool, with mean temperatures in July of 16-17°C.

Verwijzingen

- van den Berg, A B, de By, R A & CDNA 1992, 1993. Rare birds in the Netherlands in 1990, 1991. Dutch Birding 14: 73-90; 15: 145-159.
- van den Berg, A B & Bosman, C A W 1995. Lijst van Nederlandse vogels. Derde editie. Santpoort-Zuid.
- van Beusekom, R 1992. Orpheusspotvogel broedend in Knarbos: nieuwe broedvogel voor Nederland. Vogels in Flevoland 1: 86-89.
- Cramp, S 1992. The birds of the Western Palearctic 6. Oxford.
- van Dongen, R M, Gebuis, H & de Rouw, P W W 1992-94. Recente meldingen. Dutch Birding 14: 152-160, 234-242; 15: 186-192; 16: 167-173.
- Ferguson-Lees, J 1965. Studies of less familiar birds 131. Melodious Warbler. Br Birds 58: 9-10.
- Glutz von Blotzheim, U N & Bauer, K M 1991. Handbuch der Vögel Mitteleuropas 12. Wiesbaden.
- Haffer, J 1989. Parapatrische Vogelarten der paläarktischen Region. J Ornithol 130: 475-512.
- Harris, A, Tucker, L & Vinicombe, K 1991. Vogeldeterminatie. Handboek voor het identificeren van vogels. Baarn.
- Schepers, F 1994. Orpheusspotvogel, een verwachte aanwinst. Limburgse Vogels 5: 64-66.
- Simms, E 1985. British warblers. Londen.
- Wiegant, W M, Steinhaus, G H & CDNA 1995. Rare birds in the Netherlands in 1993. Dutch Birding 17: 89-101.

Ruud F J van Beusekom, Gooise kust 21, 1274 JC Huizen, Nederland

Corrigendum

Plaat 197 (Dutch Birding 17: 222, 1995) toont niet een Grauwe Franjepoot *Phalaropus lobatus* maar een Rosse Franjepoot *P. fulicaria*. REDACTIE

Plate 197 (Dutch Birding 17: 222, 1995) does not show a Red-necked Phalarope *Phalaropus lobatus* but a Grey Phalarope *P. fulicaria*. EDITORS

Mededelingen

World Series of Birding 1995

The 12th annual World Series of Birding took place on 13 May 1995 in New Jersey, USA. This event generates funds for bird conservation projects selected by the New Jersey Audubon Society. This year, a record USD 400 000 was raised by corporate sponsors of 54 Level I teams (reportedly, nearly 100 Level II teams took part as well). The team identifying the largest number of species within the boundaries of New Jersey, from midnight to midnight, not only wins the challenge cup but also a Bausch & Lomb telescope for each member. For more information about history, rules and humour of this bird race see *Birding* 24: 118-121, 1992; *Birdwatch* nr 14: 19, 1993; and *Dutch Birding* 16: 151-152, 1994. Last year's record of 218 was crushed by two teams. Despite losing an hour because of a flat tire, *Kowa Optimed* alias the Canadians (Tom Hince, Bruce M Di Labio, Paul Pratt and Glenn Gervais) from Ontario, Canada, became the winning team with a score of 225. They also reached first place in 1993 (215) and became second in 1994 (210). Last year's winners, *Birder's World* alias the Butcherbirds (David Womer, Chris Aquila and David Dendler) from New Jersey

were runner-up with 221 species. These teams were followed by three other New Jersey teams, *Minolta* (214), *Carl Zeiss Optical* with the event's creator, Pete Dunne, as captain (213) and *Bausch & Lomb* (212). In their sixth year of participation, the only European team, *Phillips Petroleum* alias the Transatlantic Vagrants (Mark Constantine, Bruce Mactavish, Anthony McGeehan and Arnoud B van den Berg), ranked sixth with 204 species, despite losing more than 30 min and a lot of adrenaline because of a flat car battery at the start. Besides, after the winning Canadians, they were the second team from outside New Jersey, beating the rivalling *Cornell Laboratory of Ornithology* from Ithaca, New York (199). As a result, the out-of-state *Edwin I Stearns Award*, a heavy piece of rock embedding a binocular, was carried across the Atlantic for the first time. The event's third trophy, for the highest total identified within the boundaries of Cape May County, was won by *Swarovski* (Rick Blom, Lynn Davidson, Paul Lehman, Michael O'Brien, Paul O'Brien and Hal Wierenga) with 185 species. The 1995 cumulative total seen by all 54 teams of 262 species (including 34 North American warblers Parulidae) was less than that of 267 in 1994 and 266 in 1993.

Arnoud B van den Berg, Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort-Zuid, Netherlands

Unusual behaviour of Madeiran Storm-petrel away from breeding sites

The feeding habits and behaviour of storm petrels Hydrobatidae at sea are little known and even less understood. Although we now know that Madeiran Storm-petrels *Oceanodroma castro* breed off Portugal's west coast (Teixeira & Moore 1983), the dearth of knowledge in terms of their behaviour at sea is compounded by their apparent low density, a habit of ignoring ships and their occurrence principally in warm, 'blue' oligotrophic waters (Harris 1969).

In eight years of early autumn transects through Portuguese-Macaronesian waters, I have seen

c 50 Madeiran Storm-petrels, mainly in Madeiran waters. Twice during this period a most unusual 'dance' involving two birds was witnessed, once at 33:30 N, 16:10 W on 19 August 1987 and once at 34:00 N, 19:58 W on 28 August 1994. In the latter instance, I watched them for over a minute with 10x50 binoculars as they fortuitously flew almost parallel to the trajectory of the boat, c 50 m away. The sea was practically calm, the sky overcast with a slight zephyr from the north-east, typical of these waters under the influence of the Azores anticyclone (air temperature c 26°C).

When I first saw the pair at 17:30 GMT, they were horizontally separated by c 20 m, occasionally performing their normal and characteristic vertical twist and loop which is very like that of Bulwer's Petrel *Bulweria bulwerii*. They closed

the gap between them and then began an accelerating series of vertical loops and horizontal zig-zags in a truly extraordinary synchrony of movement. The loops and zig-zags became tighter as they accelerated together across the sea apparently only millimetres apart, always very close to the water, except when performing the characteristic twist and loop. At one stage, they slowed down, the leading bird spreading its wings widely and at almost stalling speed they seemed to touch in coital position. The 'dance' then resumed low across the water with a second act of unparallelled synchrony, glide after glide, loop after loop. Their trajectory finally brought them away and out of sight, at a speed slightly greater than that of the vessels (22 km/h).

There is nothing in Allen (1962), Harris (1969), Cramp & Simmons (1977) or Warham (1990) to explain this remarkable 'pas-de-deux' at sea, 300 km away from the nearest known colony. The

coital touch may have been coincidental, nevertheless pair-bonding is a possibility. Given the description of crepuscular flight-circuiting and 'leap-frog' behaviour at breeding colonies (Harris 1969), perhaps the most extraordinary feature of the observed behaviour at sea is that it has not been reported before.

References

- Allen, R G 1962. The Madeiran Storm Petrel *Oceanodroma castro*. Ibis 103b: 274-295.
Cramp, S & Simmons, K E L 1977. The birds of the Western Palearctic 1. Oxford.
Harris, M P 1969. The biology of Storm Petrels in the Galapagos Islands. Proc Calif Acad Sci 37: 95-166.
Teixeira, A M & Moore C C 1983. The breeding of the Madeiran Petrel *Oceanodroma castro* on Farilhão Grande, Portugal. Ibis 125: 382-384.
Warham, J 1990. The petrels - their ecology and breeding systems. London.

Colm C Moore, v/v Monte Mar R/C, Monte Santa Luzia, 2775 Parede, Portugal

In Frankrijk geringde Geelpootmeeuw gepaard met Zilvermeeuw op Neeltje Jans in 1992-94

In het kader van onderzoek naar vestigingspatronen van op Schouwen, Zeeland, als pullus gekleurringde Zilvermeeuwen *Larus argentatus* werd in de broedseizoenen 1991-94 regelmatig een bezoek gebracht aan de kolonie Zilvermeeuwen en Kleine Mantelmeeuwen *L. fuscus* op het voormalige werkeiland Neeltje Jans, Zeeland. Op 1 juni 1992 werd hier een Geelpootmeeuw *L. cachinnans* waargenomen bij een nest met drie eieren. De vogel bleek een metalen ring te dragen om de rechtertibia. Nadat een schuilhut was opgericht kon het ringnummer met behulp van een telescoop worden afgelezen. Tevens kon op deze wijze nadere informatie worden verkregen over het geslacht van de vogel en over diens partner. De ring bleek van Franse afkomst (Paris EA577784). De vogel was op 16 juni 1984 als pullus geringd op Ile Plane, nabij Marseille, Bouches-du-Rhône, Frankrijk. De afstand tussen zijn geboorteplaats en Neeltje Jans bedraagt 948 km. Gezien de geboorteplaats behoort deze Geelpootmeeuw tot de ondersoort *L. c. michahel-*

lis. De vogel bleek een mannetje en was gepaard met een Zilvermeeuw. Het geslacht kon worden afgeleid uit verschillen in grootte en kopprofiel binnen het paar. Zijn partner onderscheidde zich in verenkleed en naakte delen niet van de overige in de omgeving broedende Zilvermeeuwen. Het nest lag tegen een helmpol en bevond zich aan de rand van een kleine open vlakte midden in het duingebied. Op deze vlakte nestelden verschillende paren Kleine Mantelmeeuwen en aan de randen overwegend Zilvermeeuwen. Om 11:00 werd het nest gecontroleerd. De eieren stonden op uitkomen: één vertoonde barstjes, de overige twee hadden reeds een groot gat. Op 8 juni werd wederom vanuit de schuilhut geobserveerd. Er bleken toen nog twee jongen te zijn van gelijke grootte; op 19 juni waren beide nog in leven. Bij het volgende bezoek op 26 juni bleek bij langdurige observatie dat er nog slechts één jong was; dit is uiteindelijk ook vliegvlug geworden en deze vogel werd voor het laatst waargenomen op 14 juli.

In september 1992 zijn in het duingebied de werkzaamheden begonnen voor de aanleg van een slufster, waardoor het terrein in het broedseizoen van 1993 een wezenlijk ander karakter had. Uit waarnemingen van gekleurringde Zilvermeeuwen bleek dat de vogels die in het voor-

gaande jaar aanwezig waren, in 1993 een territorium hadden gevestigd op de lagere delen en aan de randen van deze slufter. Door het zeer dynamische karakter van deze grote open zandvlakte met intensieve verstuiving zijn slechts enkele paren tot broeden gekomen; van de legfels is vrijwel niets terechtgekomen. De geringde Geelpootmeeuw werd op 5 april 1993 (de ring kon weer worden afgelezen) eenmaal waargenomen in een groep meeuwen op het talud van de nabijgelegen dijk. Territoriaal gedrag werd aanvankelijk niet waargenomen. Op 4 juni was hij plotseling weer aanwezig, wederom gepaard met een Zilvermeeuw. Op deze datum kon ook het zogenaamde 'courtship-feeding' worden waargenomen waarbij het geslacht van de vogel werd bevestigd. Op 11 juni hadden de vogels een nest met één ei maar op 17 juni bleek het nest verlaten en ondergestoven. Tijdens de rest van het broedseizoen 1993 is de Geelpootmeeuw niet meer gezien.

In 1994 werd de Geelpootmeeuw aanvan-

kelijk niet opgemerkt. Pas op 4 juli bleek hij zich c 1 km verder in het duingebied op te houden op een plaats die overeenkomt met de nestomgeving van 1992, wederom gepaard met een Zilvermeeuw. Er is toen verder geen poging ondernomen om de aanwezigheid van jongen vast te stellen.

Summary

FRENCH-RINGED YELLOW-LEGGED GULL PAIRED WITH HERRING GULL ON NEELTJE JANS. In 1992, a nest of a mixed pair of a Yellow-legged Gull *Larus cachinnans michahellis* and Herring Gull *L. argentatus* with three eggs was found on Neeltje Jans, Zeeland. The Yellow-legged Gull proved to be a male that had been ringed as a chick at Ile Plane, near Marseille, Bouches-du-Rhône, France. One young fledged. In 1993 and 1994, the Yellow-legged Gull was present and paired again with a female Herring Gull. In 1993, the nest of the pair was lost. In 1994, nesting could not be confirmed.

Harry Verduyn, Girostraat 38, 5038 DN Tilburg, Nederland

Woestijngrasmus te Scheveningen in oktober 1994

Op zaterdag 8 oktober 1994 besloot ik naar het zuiderhavenhoofd van Scheveningen, Zuidholland, te gaan voor het doen van een zeetrekking. Daar aangekomen trof ik Danny van Elswijk en Rob Westerduin. Na ongeveer anderhalf uur geteld te hebben, ging ik op weg naar de Haagse Waterleidingduinen, Zuidholland, onderweg de 'groene hoekjes' van het havengebied meepakkend. Een van die vaste plekken is de zeedijk langs de boulevard. Boven op de dijk aangekomen liep ik langs de stadskant in noordelijke richting en weer terug via de zeekant. Nauwelijks op de weg terug zag ik om 09:50 een zangertje met opvallend witte staartzijden laag over de grond voor mij uit vliegen. 'Een pieper', dacht ik, maar die impulsieve gedachte liet ik onmiddellijk varen. De vogel was namelijk ongestrept zandkleurig op de rug en veel kleiner dan welke pieper *Anthus* ook. Voordat ik hem beter te zien kreeg, verdween hij achter een pol helm. Ik deed voorzichtig een stap voorwaarts, hetgeen de vogel opnieuw deed opvliegen. Tot mijn ver-

bazing en verrassing ging hij enkele meters voor mij op het pad zitten. Mijn adem stokte; ik zag een kleine grasmus *Sylvia*-achtige vogel met zandkleurige bovendelen, roodbruin in de staart, gele iris en lichtgele poten. De conclusie was snel getrokken: een Woestijngrasmus *S. nana*. Terwijl ik nog niet van de schrik bekomen was, vloog de vogel op en ging bovenop een hekpaaltje zitten. Ik kon hem daardoor nog wat nader bestuderen en mijzelf overtuigen. Ik had de tweede Woestijngrasmus voor Nederland ontdekt!

Omdat de vogel steeds op ongeveer dezelfde plaats bleef zitten, besloot ik de vogel even alleen te laten en alarm te slaan. Mijn eerste gedachte, om de haven heen fietsen naar de trek-tellers, liet ik varen; het zou teveel tijd kosten. Ik besloot het noorderhavenhoofd op te fietsen teneinde de zwaaikracht van mijn armen en mijn longvolume aan een test te onderwerpen. Het eerste maakte weinig indruk. Een keiharde schreeuw 'Danny!' echter wel. Met alle kracht die ik in mij had, schreeuwde ik: 'Woestijngrasmus', daarbij naar de dijk wijzend. Pas na de vierde schreeuw kon hij uit de klanken, die over het ruime sop naar hem toe kwamen zweven, de

juiste soortnaam construeren; einde trek telling.

Ik spoedde mij terug en wachtte hun komst af. De vogel werd snel teruggevonden. Danny haalde zijn fotoapparatuur tevoorschijn. Ik vroeg Rob naar landtrektelpost 'De Vulkaan' te gaan waar, zo hadden wij eerder geconstateerd, ongeveer 30 mensen stonden te tellen. Binnen seconden na zijn komst was 'De Vulkaan' ontruimd. Zelf zat ik op dat moment in alle onrust thuis gebogen over telefoonlijsten en een inventarisatieatlas. Later vernam ik dat binnen 20 min na mijn melding de waarneming rond 11:10 landelijke bekendheid had gekregen.

Rond 11:45 was ik terug op de dijk, waar zich inmiddels een aantal waarnemers had verzameld. De rest van de dag en de gehele zondag is de vogel door zeker enkele 100en vogelaars gezien. Op maandag 10 oktober werd hij niet meer aangetroffen.

De onderstaande beschrijving is gebaseerd op de inhoud van diverse aantekenboekjes (vooral dank aan Ellen Sandberg), alsmede foto's van onder anderen Rob Bouwman, Marten van Dijk, Henk Harmsen en René van Rossum.

GROOTTE & BOUW Bouw als typische grasmus, maar duidelijk kleiner, ongeveer als *Fitis Phylloscopus trochilus*. Vleugelpunten tot ongeveer op of iets voorbij onderstaartdekveren reikend. Snavel dun. Kop rond, in vergelijking met lichaam relatief groot. Dikke nek. Zeer korte handpenprojectie, ongeveer een derde van zichtbare deel van tertials, waarbij vier tot vijf handpentopen zichtbaar.

KOP & HALS Kruin en zijkruin donkerste deel van kop, beigebruin. Oorstreek en wang licht beigebruin. Oogring vuilwit, achter oog uitlopend in zeer korte wenkbrauwstreep. Kleur van kruin via nek overgaand in iets lichtere bovendelen. Evenzo van kruin geleidelijke kleurovergang, via nekzijde en zijhals, naar oorstreek. Kin vuilwit, keel vrijwel wit.

BOVENDELEN Mantel, rug en schouder egaal lichtbeige, hooguit fractie lichter dan kruin. Stuit bij staartbasis en bovenstaartdekveren roodbruin. Enkele schouderveren, van dichtbij bekeken, opvallend grijswit.

ONDERDELEN Borst egaal zeer licht grijswit. Anaalstreek en onderstaartdekveren nog wat lichter, nageenog wit. Zijborst en flank iets warmer getint (lichtbeige waas). Achterste deel van flank warm lichtbeige.

VLEUGEL Handpennen vaalbruin met lichte zoom, donkerder dan rest van vleugel. Armpennen nauwelijks zichtbaar, bedekt door tertials, maar evenals grote dekveren lichter dan handpennen en eveneens met lichte zoom. Grondkleur tertials als mantel, met smal donker centrum en brede beige zoom. Zichtbare deel van duimvleugel donkerbruin met lichte zoom. Kleine handdekveren en duimvleugel opvallend licht. Alula donkerbruin met beige zoom, zeer opvallend, ook op gesloten vleugel.

STAART Roodbruin. Centrum van staartpennen donkerder bruin, vervagend in roodbruin naar rand. Buitenste staartpennen licht, bijna wit.

NAAKTE DELEN Iris oranjegeel. Oogrand roodbruin. Snavel lichtgeel; bovensnavel met donker culmen, voornamelijk aan basis, bij punt weer iets aangezet; ondersnavel met donkere punt. Poot en tenen bleekgeel; bij gunstige lichtval tenen geler dan rest van poot. **GELUID** Niet gehoord.

GEDRAG 90% van tijd foeragerend, daarbij over grond hippend op zoek naar insecten, deze zowel in spaarzame vegetatie als op pad vindend. Af en toe veren poetsend. Vanwege open karakter van terrein vrijwel continu zichtbaar maar zich soms 'verstoppend' in helpol. Veel bewegend met staart. Zeer tam. Moeizaam opvliegend. Letterlijk tot op centimeters langs schoenen van waarnemers hippend. Eén keer zelfs insect van schoen wegpikkend. Ook enkele keren tussen groepjes waarnemers doorvliegend. Desondanks alerte indruk makend. Op 9 oktober versterkte alertheid tonend vanwege aanwezigheid van Torenvalk *Falco tinnunculus*.

BIOTOOP Hoge zeedijk; stadskant dicht met helm vastgelegde helling; zeekant (waar vogel zich bevond) grotendeels basaltheelling met spaarzame vegetatie gevestigd in opgewaaid zand, voornamelijk bestaand uit helm en andere grassen.

De combinatie van klein formaat, licht beigebruine kop en bovendelen, roodbruine stuit en bovenstaartdekveren, gele iris en lichtgele snavel en poten past alleen op een Woestijngrasmus. Op grond van het relatief donkere verenkleed behoorde de vogel tot de oostelijke ondersoort *S n nana*.

De aanwezigheid van enkele grijswitte schouderveren was opvallend. Op diverse foto's van andere vogels is dat zichtbaar, zie onder andere Hieselaar (1989). Waarschijnlijk is hier sprake van een constant kenmerk.

Voor informatie over broed- en overwinteringsgebieden, zie Hieselaar (1989).

Deze waarneming betreft het tweede geval voor Nederland. Het eerste betrof een vogel die van 30 oktober tot en met 3 november 1988 in de AW-duinen bij Zandvoort, Noordholland, verbleef (Hieselaar 1989).

Tot en met 1993 werden in Noordwesteuropa 28 gevallen van *S n nana* vastgesteld, waaronder slechts twee voorjaarswaarnemingen. De waarnemingen in Italië en op Malta zijn hierbij buiten beschouwing gelaten, daar zij betrekking hebben op de Noordafrikaanse ondersoort *S n deserti* (Lewington et al 1991, Cramp 1992).

In Groot-Brittannië zijn 10 gevallen vastgesteld, waaronder drie in het najaar van 1991 (Rogers & Rarities Committee 1994). Het zesde Britse geval vond plaats van 13 oktober tot 5

224 Woestijngrasmus / Desert Warbler *Sylvia nana*, Scheveningen, Zuidholland, oktober 1994 (Henk H Harmsen)

225 Woestijngrasmus / Desert Warbler *Sylvia nana*, Scheveningen, Zuidholland, 9 oktober 1994 (Leo J R Boon)

november 1991 (Willoughby 1991) en was de vroegste. Het laat zich aanzien dat de waarneming te Scheveningen het vroegste najaarsgeval voor Noordwesteuropa betreft.

Summary

DESERT WARBLER AT SCHEVENINGEN IN OCTOBER 1994 On 8-9 October 1994, a Desert Warbler *Sylvia nana* stayed at Scheveningen, Zuidholland, on a sea-dike. Because of its relatively dark plumage, it is concluded that it belonged to the eastern subspecies *S n nana*. This was the second record for the Netherlands and presumably the earliest in autumn for north-western Europe. Up to and including 1993, there are at least 28 records of this subspecies for north-western Europe, of which two in spring.

Verwijzingen

- Cramp, S 1992. The birds of the Western Palearctic 6. Oxford.
- Hieselaar, F G S M 1989. Woestijngrasmus in AW-duinen te Zandvoort in oktober en november 1988. Dutch Birding 11: 111-114.
- Jonsson, L 1994. Vogels van Europa, Noord-Afrika en het Midden-Oosten. Baarn.
- Lewington, I, Alström, P & Colston, P 1991. A field guide to the rare birds of Britain and Europe. Londen.
- Rogers, M J & Rarities Committee 1994. Report on rare birds in Great Britain in 1993. Br Birds 87: 503-571.
- Willoughby, P J 1991. The Desert Warbler at Flamborough Head. Birding World 4: 363-364.

Adri Remeeus, Smaragdhorst 324, 2592 RX Den Haag, Nederland

Brieven

Griffon Vulture A1 killed in Slovenia in November 1995

Vlek & Ebels (1995) described a Griffon Vulture *Gyps fulvus*, colour-ringed 'A1', staying near Durgerdam, Noordholland, the Netherlands, from 28 April 1993. The bird was seen flying off on 3 May and has not been reported since. On 15 August 1995, Fulvio Genero and a friend observed an adult Griffon Vulture sitting on a rock at 600-800 m distance at Rauris, Hohe Tauern, Austria. This bird was ringed with a metal ring on one leg and a plastic white ring with inscriptions on the other. Due to rain and fog, the plastic ring could not be read precisely but the inscriptions seemed to include an 'A'. The colour and position of the rings strongly suggested that this was A1, which had thus prob-

ably found its way back to this traditional site for summering non-breeding Griffon Vultures.

On 9 November 1995, A1 was killed by a hunter in Slovenia, at a bear feeding area near the Croatian border (Goran Susic in litt). This disturbing fact was evidence that the bird indeed returned from the Netherlands to its original area.

The fact that both A1 and its former mate A2 were killed by hunters (cf Vlek & Ebels 1995) is not just a coincidence; illegal shooting of raptors is still commonplace in southern Europe and poses a serious threat to the survival of some of the most vulnerable species.

Reference

- Vlek, R & Ebels, E B 1995. Vale Gier bij Durgerdam in april-mei 1993 en eerdere gevallen in Nederland. Dutch Birding 17: 133-140.

Enno B Ebels, Lessinglaan 11-2, 3533 AN Utrecht, Netherlands
Fulvio Genero, Viale XXIII marzo 6, 33100 Udine, Italy

Varia

Netherlands Antilles & Aruba

The Netherlands Antilles and Aruba comprise six islands: Aruba, Bonaire and Curaçao in the south, belonging to the so-called Leeward Islands, and St Maarten (half of this island is French territory), Saba and St Eustatius in the north, belonging to the so-called Windward Islands. Politically, they form part of the Kingdom of the Netherlands, except for Aruba which is partly independent ('status aparte'). Their total territory is less than 950 km².

Aruba, Bonaire and Curaçao are situated at 20-70 km from the north coast of Venezuela and form the eastern part of a chain of islands extending west. The flora and fauna of the Leeward Islands are predominantly South-American by origin with few certain Caribbean elements. Usually, they are not considered to be part of the faunal region of the West Indies (cf Bond 1985). On Aruba, Bonaire and Curaçao, no endemic species (under the premises of the biological species concept) occur but 22 endemic subspecies are listed in Voous (1983) for one or more of the islands. Some of these subspecies are hardly, if at all, distinguishable in the field.

St Maarten, Saba and St Eustatius form part of the northern Lesser Antilles and are separated from the Leeward Islands by a distance of 900 km of the Caribbean Sea. The flora and fauna of these island are wholly West Indian. Seven species endemic to the Lesser Antilles can be found on one or more of these three islands (Voous 1983). In addition, six subspecies endemic to the northern Lesser Antilles are found on one or more of the islands as well. The accompanying photographs show some of the most striking (sub)species of the Netherlands Antilles and Aruba.

Cayenne Tern *Sterna eurygnatha* is closely related to the widespread Sandwich Tern *S. sandvicensis* and is often treated as a subspecies of the latter. It breeds along the coasts of eastern and northern South-America. The populations breeding in Brazil, Uruguay and Argentina have a long, mainly yellow to orange bill. Birds breeding on Aruba, Bonaire and Curaçao are smaller and show a variable bill coloration, ranging from wholly yellow to almost black with a pale tip

(thus closely resembling Sandwich Tern) and exceptionally even wholly black.

There are 11 subspecies of Eared Dove *Zenaida auriculata*. The pale *Z. a. vinaceorufa* is confined to the Leeward Islands and the Paraguaná peninsula, Venezuela.

Caribbean Parakeet *Aratinga pertinax* occurs on the Leeward Netherlands Antilles with three distinctive subspecies. *A. p. pertinax* is found on Curaçao, *A. p. arubensis* on Aruba and *A. p. xanthogenius* on Bonaire. *A. p. pertinax* shows a striking blue-green crown, merging into the green of the mantle and scapulars. The breast is dull-brown, merging into the yellow of the vent. The remaining parts of head, chin and throat are yellow. *A. p. arubensis* mostly resembles *A. p. venezuelae* occurring on the mainland, with the largest part of the head, throat and breast dull-brown. *A. p. xanthogenius* shows a bright yellow-orange head, including forehead, and throat. The yellow on the breast extends onto the vent.

Yellow-shouldered Parrot *Amazona barbadensis rothschildi* still breeds on Bonaire but its numbers are low. Recently, a few birds were blown by a hurricane to nearby Curaçao, where it now occurs in small numbers. Compared with *A. b. barbadensis*, which breeds in coastal Venezuela and became extinct on Aruba in c 1947, *A. b. rothschildi* has less yellow on head and wings, a less heavy bill and a shorter tail.

Burrowing Owl *Athene cunicularia* occurs in an endemic subspecies *A. c. arubensis* on Aruba. This species is widespread in the Americas. Compared with other subspecies, *A. c. arubensis* is smaller (measuring just 20 cm in length), more sand-coloured and less strongly striated. Females are slightly more heavily striated and more brownish than males.

The smallest hummingbird of the Windward Islands is the Antillean Crested Hummingbird *Orthorhynchus cristatus exilis*. Three other subspecies occur on the southern Lesser Antilles. Males are shiny-green and have a distinctive shining crest. Females show dull whitish underparts and white tips to the rectrices.

The Pearly-eyed Trasher *Margarops fuscatus* is represented by the subspecies *M. f. bonairensis*, which breeds on Bonaire. This subspecies shows a flesh-coloured bill and a darker plumage than the north Caribbean *M. f. fuscatus*, which has a

226 Yellow-shouldered Parrots / Geelvleugelamazones *Amazona barbadensis rothschildi*, Bonaire, Netherlands Antilles, 27 May 1992 (Karel Beylevelt) **227** Caribbean Parakeet / West-Indische Parkiet *Aratinga pertinax xanthogenius*, Bonaire, Netherlands Antilles, 17 May 1992 (Karel Beylevelt) **228** Pearly-eyed Thrasher / Witoogspotlijster *Margarops fuscatus bonairensis*, Bonaire, Netherlands Antilles, 13 May 1992 (Karel Beylevelt)

229 Bananaquits / Suikerdiefjes *Coereba flaveola uropygialis*, Curaçao, Netherlands Antilles, 15 May 1993 (Karel Beylevelt) 230 Yellow Oriole / Gele Troepiaal *Icterus nigrogularis curasoensis*, Curaçao, Netherlands Antilles, 16 May 1993 (Karel Beylevelt) 231 Burrowing Owl / Holenuil *Athene cucularia arubensis*, male, Aruba, 9 April 1992 (Karel Beylevelt)

232 Rufous-collared Sparrow / Roodkraaggors *Zonotrichia capensis insularis*, Curaçao, Netherlands Antilles, 15 May 1993 (Karel Beyleveld) **233** Antillean Crested Hummingbird / Kuifkolibrie *Orthorhyncus cristatus exilis*, male, St Eustatius, Netherlands Antilles, 26 May 1993 (Karel Beyleveld) **234** Eared Dove / Geoorde Treurduif *Zenaida auriculata vinaceorufa*, Curaçao, Netherlands Antilles, 1 May 1994 (Karel Beyleveld) **235** Caribbean Parakeet / West-Indische Parkiet *Aratinga pertinax arubensis*, Aruba, 9 May 1994 (Karel Beyleveld) **236** Trembler / Sidder-spotlijster *Cinlocerthia ruficauda pavid*a, Saba, Netherlands Antilles, 5 June 1993 (Karel Beyleveld) **237** Cayenne Terns / Geelsnavelsterns *Sterna eurygnatha*, Aruba, 5 May 1994 (Karel Beyleveld)

pale brownish-yellow bill. This genus is endemic to the Leeward Islands.

The rare Trembler *Cinlocerthia ruficauda* is an endemic genus, restricted to mountain forests of the Lesser Antilles, from Saba southwards. Six subspecies are known, of which the rather large *C r pavid*a occurs on Saba and St Eustatius. These birds are usually found above 450 m in damp cloud forest; sometimes they can also be found at lower altitudes. Remarkably, females have a much longer bill than males. The habit of wing trembling explains the English name.

The widespread Bananaquit *Coereba flaveola* has c 40 subspecies, 16 of which occur in the Caribbean. *C f uropygialis* from Aruba and Curaçao shows bright red edges to the bill and a black throat. *C f bonairensis* from Bonaire shows a broad white patch on the centre of the breast, merging with the throat. Juveniles show a white instead of yellow supercilium. *C f bartholemica*, breeding on the Windward Islands, shows greyish sides of the head.

The Rufous-collared Sparrow *Zonotrichia capensis* can be found all over South America from southern Mexico to Tierra del Fuego at altitudes between sea level and 5300 m. The smallest and palest of its c 25 subspecies, *Z c insularis*, is common on Curaçao and scarce on Aruba; possibly, it also occurs on Bonaire.

The Yellow Oriole *Icterus nigrogularis* has a local subspecies, *I n curasoensis* on Bonaire and

Curaçao. On Aruba, the species is more or less intermediate in plumage between the birds on Bonaire and Curaçao and those occurring in Venezuela. Nevertheless, they are usually included in *I n curasoensis*. The birds from Bonaire and Curaçao are paler yellow, show more white in the wing and have a more slender bill than the three Venezuelan subspecies.

The standard work on the birds of the Netherlands Antilles is Voous (1983). Many species are also treated in Bond (1985; Windward Islands), Evans (1990) and Meyer de Schauensee & Phelps (1978; Leeward Islands). Because of the occurrence of many North American species, the National Geographic Society (1984) is also useful when birding on the islands. General information on flora and fauna of the Netherlands Antilles, accompanied by many photographs, has recently been published in Beyleveld (1995).

References

- Beyleveld, K 1995. Nature guide Netherlands Antilles & Aruba. Haarlem.
 Bond, J 1985. Birds of the West Indies. Fifth edition. London.
 Evans, P 1990. Birds of the Eastern Caribbean. London.
 Meyer de Schauensee, R & Phelps, W H 1978. A guide to the birds of Venezuela. Princeton.
 National Geographic Society 1984. Field guide to the birds of North America. Washington.
 Voous, K H 1983. Birds of the Netherlands Antilles. Utrecht.

Karel Beyleveld, Vooruitgangsstraat 98, 2032 RN Haarlem, Netherlands

232

233

234

235

236

237

CDNA-mededelingen

CDNA formeert adviesraad systematiek en status voorkomen De CDNA heeft begin 1995 een adviesraad geformeerd die de CDNA zal adviseren omtrent de systematiek en status van het voorkomen van soorten, ondersoorten of andere taxa en de naamgeving van in Nederland waargenomen vogels. De adviesraad zal niet alleen vragen vanuit de CDNA behandelen maar ook uit eigen beweging reageren op ontwikkelingen en nieuwe inzichten op het gebied van taxonomie en systematiek. De CDNA zal de adviezen van de adviesraad in principe volgen, doch behoudt zich het recht voor een advies naast zich neer te leggen.

In de adviesraad hebben op verzoek van de CDNA in eerste instantie plaatsgenomen Arnoud van den Berg en Kees Roselaar. De CDNA denkt hiermee (ook internationaal gezien) grote expertise in huis te hebben gehaald en hoopt door hun benoeming voor onbepaalde tijd de continuïteit en het niveau van de beslissingen op taxonomisch en systematisch gebied te waarborgen. Uitbreiding en opvolging van de adviesraad zal plaatsvinden op voorspraak van de adviesraad zelf.

Een tweede taak die de adviesraad op zich neemt is het adviseren omtrent de status van het voorkomen als zodanig van soorten of ondersoorten in Nederland. De CDNA zal deze adviezen meewegen in haar beslissingen. EDWARD J VAN IJZENDOORN

Status van Canadese Gans in Nederland Er worden in Nederland regelmatig Canadese Ganzen *Branta canadensis* gezien die afkomstig zijn uit geïntroduceerde populaties. In het wild broedende groepen waarvan is aan te nemen dat alle voorouders uit gevangenschap afkomstig zijn kan men hier onder meer aantreffen bij Lutjebroekerweel, Noordholland, op de Ackerdijkse Plassen, Rotterdam, Zuidholland, op Voorne, Zuidholland, en bij Bergen op Zoom, Noordbrabant. Het betreft vogels behorende tot kleine of middelgrote lichte taxa. In sommige strenge winters arriveren met name in het noorden van Nederland groepen van in Scandinavië geïntroduceerde populaties. Meestal zijn dit vogels van grote taxa. Daarnaast worden de afgelopen winters kleine en middelgrote Canadese Ganzen gemeld die zich temidden van met name Kolganzen *Anser albifrons* en Brandganzen *B leucopsis* bevinden. Vaak zijn dit ongepaarde individuen en, gezien het voorkomen, is het aannemelijk dat de meeste uit gevangenschap zijn ontsnapt.

Kleine en middelgrote donkere taxa uit het Pacificse gebied (bijvoorbeeld *B c leucopareia* en *B c minima*) worden niet als mogelijk wild beschouwd en worden daarom niet door de CDNA beoordeeld. Daarentegen is het niet uitgesloten dat sommige van de middelgrote lichte vogels in groepen wilde ganzen op eigen kracht uit Noordamerika zijn gearriveerd. Immers, dankzij ringterugmeldingen zijn dergelijke transatlantische dwaalgasten recentelijk gedocumenteerd voor Groot-

Britannië en Ierland (cf Dutch Birding 15: 33, 82, 1993; 16: 33, 78, 1994; 17: 29, 1995). Hierbij ging het ten minste in een aantal gevallen om de middelgrote lichte taxa *B c hutchinsii* of *B c parvipes*.

Hoewel het onmogelijk is een idee te krijgen welke vogels van transatlantische herkomst zijn, erkent de CDNA de mogelijk wilde herkomst van middelgrote lichte (onder)soorten. Tevens is de CDNA van oordeel dat zich iedere winter verscheidene van dergelijke vogels in Nederland bevinden op plaatsen waar geen geïntroduceerde groepen verblijven. Daarom heeft de CDNA besloten deze middelgrote taxa met terugwerkende kracht vanaf 1 januari 1993 niet meer te beoordelen (Edward van IJzendoorn pers meded).

De middelgrote lichte Canadese Ganzen zijn niet de enige in Nederland voorkomende taxa waarvan op dit moment geen zekerheid is te verkrijgen of er werkelijk individuen uit wilde populaties op eigen kracht Nederland hebben bereikt. In dit verband kan men wijzen op de in veel aspecten vergelijkbare situatie met soorten als Flamingo *Phoenicopterus ruber roseus* (cf Dutch Birding 14: 198, 1992; Limosa 66: 38-39, 1993) en Casarca *Tadorna ferruginea*. ARNOUD B VAN DEN BERG & C S (KEES) ROSELAAR

Status van Huiskraai in Nederland In april 1994 werden twee tweede-kalenderjaar Huiskraaien *Corvus splendens* ontdekt te Hoek van Holland, Zuidholland (cf Dutch Birding 16: 165, 171-172, 1994). Deze vogels waren ten minste nog in december 1995 aanwezig. Bovendien verbleef een exemplaar van november 1994 tot ten minste december 1995 te Renesse, Zeeland (cf Dutch Birding 17: 218, 1995). Hoewel onbekend is waar deze vogels vandaan komen lijkt het, gezien de locaties, aannemelijk dat ze met een schip zijn meegevaren. De soort heeft zich immers als versteking van schepen vanuit zijn oorspronkelijke verspreidingsgebied op het Indische subcontinent over een groot deel van de wereld verspreid, met name langs de kust van Oostafrika. Het is het meest waarschijnlijk dat de vogels afkomstig zijn van het Suezkanaal, Egypte, omdat zich daar de dichtst bij Europa gelegen broedpopulatie heeft gevestigd (1200-1500 vogels in het voorjaar van 1990; Peter Meininger in litt). Bovendien is er veel scheepvaart via het Suezkanaal en de Middellandse Zee richting West-europa. Op deze route zullen de vogels zelden of niet dicht bij land komen zodra het schip Port Said, Egypte, heeft verlaten.

De CDNA aanvaardt geen gevallen van soorten die met zekerheid op een schip, vrachtwagen of op andere wijze actief of passief geholpen door de mens over grote afstand naar Nederland zijn getransporteerd. De CDNA aanvaardt alleen gevallen van vermoedelijk met schepen gearriveerde (ship-assisted) soorten indien deze in principe in staat worden geacht ook op natuur-

lijke wijze én op eigen kracht Westeuropa te bereiken. Bij de afweging spelen behalve vliegvermogen ook trekgedrag, voedselkeuze en andere factoren een rol. Voor het merendeel van de soorten is het duidelijk of ze hier wel of niet zonder hulp van schepen kunnen komen. Voor een klein aantal zal de CDNA echter een uitspraak moeten doen. Zo heeft de CDNA in het verleden besloten dat de Amerikaanse Oehoe *Bubo virginianus* van Velsen, Noordholland, in 1974-82 (cf Dutch Birding 1: 17, 1979; 112, 1980) en de Mexicaanse Roodmus *Carpodacus mexicanus* van IJmuiden, Noordholland, in 1979 (cf Dutch Birding 1: 76-78, 1979) niet op de Nederlandse lijst thuishoren ofschoon van beide werd vermoed dat ze met een schip waren gearriveerd.

De Huiskraai valt niet in de categorie van soorten die ook zonder de hulp van schepen vanuit hun oorspronkelijke verspreidingsgebied Nederland kunnen bereiken. De Huiskraai vormt echter een speciaal geval

omdat de verspreiding per schip een voor deze soort gebruikelijke wijze van dispersie is. Immers, veel van de huidige broedgebieden zullen per schip bereikt zijn (cf Bull Br Ornithol Club 114: 90-100, 1994; 115: 185-187, 1995). Er is dus een wezenlijk verschil tussen enerzijds de Huiskraai en anderzijds soorten die bij toeval op schepen komen en zich al dan niet geholpen door doelbewuste bijvoeding door de mens kunnen handhaven tot de eerstvolgende haven. De Huiskraai hoort ook niet thuis in de categorie van 11 in Nederland voorkomende soorten die regelmatig in Nederland of elders in het Westpalearctische gebied tot broeden komen, maar waarvan alle exemplaren of hun voorouders met zekerheid uit gevangenschap afkomstig zijn (Britse C-categorie). Derhalve is geadviseerd de Huiskraai op de Nederlandse lijst te plaatsen, welk advies inmiddels door de CDNA is overgenomen (Edward van IJzendoorn pers meded). ARNOUD B VAN DEN BERG & C S (KEES) ROSELAAR

Recensies

JOSEP DEL HOYO, ANDREW ELLIOTT & JORDI SARGATAL (EDITORS) 1994. *Handbook of the birds of the world. Volume 2: New World vultures to guineafowl*. Lynx Edicions, Passeig de Gràcia, 12, 08007 Barcelona, Spain (in co-operation with BirdLife International). 638 pp. ISBN 84-87334-15-6. GBP 98.00.

Deel 2 van deze nieuwe prestigieuze handboekserie (HBW) behandelt de ordes Falconiformes (roofvogels) en Galliformes (hoenderachtigen). Voor een overzicht van de opzet en indeling van de teksten zij verwezen naar de bespreking van deel 1 (Dutch Birding 15: 76-77, 1993). In de inleiding op dit deel worden een aantal kleine veranderingen ten opzichte van deel 1 uiteengezet. Zo is het aantal meewerkende auteurs en vogelschilders sterk uitgebreid om de klus te kunnen klaren. De kwaliteit van de platen is in het algemeen goed hoewel de meeste grootpootoenders, patrijzen en kwartels wat vreemde proporties lijken te hebben.

HBW is terughoudend (en is van plan dat te blijven in komende delen) met het opnemen van recent beschreven nieuwe soorten totdat er algehele en brede overeenstemming over is bereikt. Gelukkig wordt de in 1991 in Tanzania ontdekte en in 1994 beschreven patrijs *Xenoperdix udzungwensis* wel behandeld omdat het duidelijk een zeer afwijkende vogel is en om die reden eveneens in een nieuw genus werd beschreven (cf Ibis 136: 3-11, 1994). Er is behalve de tekening zelfs een, zij het niet erg scherpe, foto van een gevangen vogel opgenomen.

De familieteksten zijn uiteraard weer geïllustreerd met fraaie, soms spectaculaire foto's, die meestal een actief of typerend moment uit het leven van de soort laten zien, zoals bijvoorbeeld de Zwarte Gier *Coragyps*

atratus op het lijk van een Amerikaanse alligator *Alligator mississippiensis* of de Slakkewouw *Rostrhanus sociabilis* vliegend met een slak in de snavel. In elk geval vormen ze een mooi tegenwicht voor de toch veelal statische geschilderde portretten van zittende roofvogels. De redenen voor het laatste zijn bekend (zie de bespreking van deel 1), maar het gemis van vluchtbeelden doet zich hier wel erg gevoelen. ANDRÉ J VAN LOON

KRISTIAN ADOLFSSON & STEFAN CHERRUG 1995. *Bird identification - A reference guide*. Anser supplement 37. Skånes Ornitologiska Förening, Ekologihuset, 223 62 Lund, Sweden, tel/fax +46-46146608. 379 pp. ISBN 91-86572-24-5. SEK 220 (incl p&p), SEK 280 when paid by cheques; 25% discount for orders of 10 or more.

Dit boek bevat verwijzingen naar artikelen en mededelingen over de herkenning van vogelsoorten voorkomend in het Westpalearctische gebied en Arabië, zoals die gepubliceerd zijn in 66 vogeltijdschriften uit 21 landen in de periode 1975-94. De opgenomen titels betreffen niet alleen uitgebreide identificatieartikelen maar ook artikelen over veldwaarnemingen waarin een soortbeschrijving is opgenomen, alsmede mededelingen over rui, biometrie en geluid, kortom titels waarin gegevens betreffende alle aspecten van vogelherkenning te vinden zijn. Bovendien zijn verwijzingen opgenomen naar foto's van zeldzame soorten die minder dan 50 maal zijn vastgesteld in Groot-Brittannië of Zweden, of foto's van zeldzame ondersoorten of ongewone kleden. De rangschikking van de soorten volgt de lijst van Mark Beaman (1994). Binnen de soorten

staan de verwijzingen gegroepeerd per land (alfabetisch), en binnen ieder land staan de tijdschriften alfabetisch en de titels daarvan chronologisch. Twee soort-indexen, op wetenschappelijke en (volledige!) Engelse namen vergemakkelijken het opzoeken.

Behoudens de onvermijdelijke kleine foutjes en omissies is dit een heel handig boek om eenvoudig de belangrijkste bronnen op dit gebied te vinden. Samen met de al eerder besproken *Complete photographic index to premier birding periodicals and books* van Dave Mc Adams (zie Dutch Birding 17: 74-75, 1995) een zeer bruikbaar boek voor vogelaars, (toekomstige) auteurs en tijdschriftredacties. ANDRÉ J VAN LOON

WOLFGANG BAUMGART 1995. *Die Vögel Syriens*. Max Kasperek Verlag, Bleichstraße 1, 69120 Heidelberg, BRD. 128 pp. ISBN 3-925064-18-4. DEM 28,00.

This little book offers a useful introduction to the bird-life of this rarely visited country. Knowledge of the country's avifauna is still scanty. The systematic list contains 352 species accounts. Typically, each gives scientific name, German and English common names with comments on status, distribution and habitat preference. Most accounts vary between five and 15 lines. I recommend this book for libraries and those visiting the country. GEORGE SANGSTER

LEE G R EVANS 1995. *Rare birds in Britain 1993*. LGRE Publications, 8, Sandycroft Road, Little Chalfont, Amersham, Bucks HP6 6QL, UK. 342 pp. ISBN 1-898918-05-8. GBP 14.95.

Net als in 1990-92 is Lee Evans er opnieuw in geslaagd in 1993 een jaaroverzicht van schaarse en zeldzame soorten te publiceren. Anders dan in de drie voorgaande jaren komt zijn boek dit keer niet binnen een half jaar uit, maar heeft het een extra jaar op zich laten wachten. Het boek is dan ook twee keer zo dik als het vorige en bevat nog meer gegevens met liefst 45 kleurenfoto's. Bovendien is de nodige vertraging opgetreden door de voltooiing van Lee's monumentale *Rare birds in Britain 1800-1990* (1994).

Iedere soort wordt met veel gevoel voor detail behandeld en gegevens van voorafgaande jaren, ook die van 1800-1990, worden bijgewerkt. Bij een aantal soorten kan men verspreidingskaartjes, histogrammen, illustraties en verwijzingen naar herkenningsartikelen vinden. Tevens poogt Evans voor iedere soort een zo volledig mogelijk overzicht te geven van gevallen in andere landen van Europa. De laatste pagina's bieden een overzicht van zeldzaamheden in Ierland gedurende 1993, een zeer uitgebreide lijst van alle meldingen van vogels die (vermoedelijk) uit gevangenschap afkomstig zijn, ranglijsten van soortenjagers en een lijst van adressen van fotografen en *county recorders*.

Al met al biedt ook dit Lee Evans-boek een stortvloed aan gegevens waarbij haast onvermijdelijk de nauwkeurigheid nu en dan in het gedrang komt. De

kwaliteit van dit werk staat of valt met het vermogen van de auteur om het kaf van het koren te scheiden. Het lijkt erop dat dat bij Evans wel in orde is. Het feit dat hij waarnemingen noemt die niet zijn ingediend bij of aanvaard zijn door zeldzaamhedencommissies kan uiteraard aanleiding geven tot verwarring. Daar staat tegenover dat zijn monnikenwerk het met name voor de Britse commissies gemakkelijker kan maken om jaarverslagen te completeren en niet formeel ingediende gevallen op het spoor te komen. Evans lijdt naar eigen zeggen aan een dwaalgastenobsessie. Deze kwaal leidt in zijn geval tot een enorme produktiviteit waarvan iedereen die meer wil weten over het voorkomen van zeldzame soorten kan profiteren. ARNOUD B VAN DEN BERG

PAUL DOHERTY & BILL ODDIE 1995. *Bird Images video guide: the raptors of Britain & Europe*. VHS-video. Bird Images, 28 Carousel Walk, Sherburn-in-Elmet, North Yorkshire LS25 6LP, UK. GBP 16.95.

After a short introduction, useful for beginners, outlining differences between each raptor group, this video identification guide features all 39 regular European raptor species in more than 85 min total running time. It offers an excellent opportunity to study important flight characters of raptors without being in the field. Most informative are sections on Lesser Kestrel *Falco naumanni*, Eleonora's Falcon *F. eleonora*, harriers *Circus* including a melanistic Montagu's Harrier *C. pygargus*, Eastern Black Kite *Milvus migrans lineatus*, Honey Buzzard *Pernis apivorus*, Steppe Buzzard *Buteo buteo vulpinus*, Long-legged Buzzard *B. rufinus*, three morphs of Booted Eagle *Hieraetus pennatus*, Bonelli's Eagle *H. fasciatus* and the large *Aquila* eagles. Perhaps one of the most impressive sections is the one showing a Lammergeier *Gypaetus barbatus* acrobatically pursuing a Griffon Vulture *Gyps fulvus*. Apparently, only still frames were available for Gyr Falcon *F. rusticolus*, and there was no footage for rarities like Pallas's Fish Eagle *Haliaeetus leucorhynchus*, Tawny Eagle *A. rapax* or Spanish Imperial Eagle *A. adalberti*. Nearly all of it has been videoed by Paul Doherty in Britain, Finland, Israel, Mallorca, the Netherlands, and Spain. Also, two cuts by Alan Shaw were used and some still photographs by Bill Clarke, Dick Forsman, Tim Loseby, Anthony McGeehan and Hadoram Shirihai. Bill Oddie is an excellent narrator giving relevant information on identification features, including ageing and sexing, for which Dick Forsman, Killian Mullarney and Hadoram Shirihai were consulted. The sequences are of a high quality, both in image and sound. The video is instructive and enjoyable to watch for all birders interested in raptors. It is essential for anyone preparing a trip to well-known raptor migration hot spots like Bosphorus, Falsterbo or Gibraltar. Previously published Bird Images video guides for taxonomic groups include British wildfowl (49 species), waders (38 species) and gulls (17 species). ARNOUD B VAN DEN BERG

WP reports

This review lists rare and interesting birds reported in the Western Palearctic in **November 1995** and focuses on north-western Europe. Information covering earlier reports, mostly from October, is included as well. The reports are largely unchecked and their publication here does not imply future acceptance by the rarities committee of the relevant country.

The highest-ever Irish count of 79 **Slavonian Grebes** *Podiceps auritus* was at Lough Foyle, Derry, on 10 December; the day before, 39 were counted at Strangford Lough, Down. If accepted, the first **Bulwer's Petrel** *Bulweria bulwerii* for Denmark was seen on 29 October and the first **Cory's Shearwater** *Calonectris diomedea* for Finland on 8 October. The first **Double-crested Cormorant** *Phalacrocorax auritus* was discovered at Nimmo's Pier, Galway, Ireland, on 18 November and stayed until at least 30 November. On 14 September, the first **Lesser White-fronted Geese** *Anser erythropus* arrived at Hortobágy-Halastó, Hungary, where the number increased to 17 in late September and 51 in late October; one carried a radio transmitter attached in Norway. In Greece, a flock of up to 44 stayed at Kerkini lake from 8 October until at least 19 November. In Sweden, a flock of 16 ringed birds lingered about in Skåne from 29 October to at least 26 November. In Friesland, the Netherlands, up to 20 adults had arrived on 21 October at Anjum, of which 10 remained through December; at least three were wearing Swedish colour-rings and one, a limping individual present until 8 November, was probably the well-known Limping Lotta, born in 1989 and usually residing at Strijen (cf Dutch Birding 17: 70-72, 1995). On 12 November, a group of seven had arrived at Strijen, Zuidholland, where they remained through December (two were wearing Swedish colour-rings, possibly one being Limping Lotta). On 12 November, the **Ross's Goose** *A rossii* had returned for its ninth winter at Scheelhoeck, Zuidholland, where it was still seen in mid-December; presumably, the same bird was seen on Öland, Sweden, on 21 October (cf Birding World 8: 239, 1995; Dutch Birding 17: 213, 1995). Up to three **Lesser Canada Geese** *Branta canadensis* ssp were reported at Gruinart Loch, Scotland, on 1-3 November and up to two in Kerry, Ireland, from 10 November. In October, more than 200 **Ferruginous Ducks** *Aythya nyroca* stayed at the Lentini lake near Siracusa, Sicily, Italy. Last year's female **Lesser Scaup** *A affinis* returned at Roquito del Fraile, Tenerife, Canary Islands, from 19 November (cf Dutch Birding 16: 249, 1994; 17: 29, 1995). In Schleswig-Holstein, Germany, a male **Steller's Eider** *Polysticta stelleri* was present on Amrum in late October and a female on Helgoland on 19 November.

If accepted, a **Black Kite** *Milvus migrans* photographed at Bonavista, Newfoundland, Canada, on 21 August

would be the first for North America (so far, the north-westernmost record concerns one in Iceland). The first **Short-toed Eagle** *Circaetus gallicus* in early winter for north-eastern Spain stayed at Llobregat delta from 22 November. In the Camargue, Bouches-du-Rhône, France, a **Long-legged Buzzard** *Buteo rufinus* was reported during the first weeks of December. Five **Spotted Eagles** *Aquila clanga* were wintering in France: one at Marquenterre, Somme, from 30 October, three in the Camargue from 30 October, and one for the sixth consecutive year at Étang du Lindre, Moselle, from 4 November. The third **Booted Eagle** *Hieraetus pennatus* for Norway was a pale morph reported at Mølen, Vestfold, on 30 September. In France, a juvenile **Bonelli's Eagle** *H fasciatus* stayed at Marquenterre on 7-16 November. A **Lanner Falcon** *Falco biarmicus* remained in the Camargue from 4 November into December.

A first-winter female **Little Crane** *Porzana parva* was photographed at Halmstad, Halland, Sweden, on 7-10 November. The sixth **Demoiselle Crane** *Anthropoides virgo* for Italy was seen at Circeo, Lazio, on 19 October. Two adults and four juveniles **Painted-snipe** *Rostratula benghalensis* were photographed at a breeding spot near Hadera, Israel, on 25 October. The second **Western Sandpiper** *Calidris mauri* for France concerned an adult photographed at Baie de l'Aiguillon, Vendée, on 22-23 July (cf Birding World 8: 376, 1995). In Pas-de-Calais, France, a well-watched first-winter **Least Sandpiper** *C minutilla* was present at Les Attaques from 26 October to 11 November. In Ireland, late **White-rumped Sandpipers** *C fuscicollis* were seen at the Cull, Wexford, on 8 November and at Lough Beg, Derry, Northern Ireland, on 4-10 December. A late **Baird's Sandpiper** *C bairdii* stayed at North Slob, Wexford, on 18-21 November. Reportedly, the second **Purple Sandpiper** *C maritima* for Austria was seen at Rheindelta on 3 November. Following extensive searches, it is now believed that the alleged nest of the possibly extinct **Esimo Curlew** *Numenius borealis* found in arctic Canada in 1992 actually belonged to a Whimbrel *N phaeopus*. A **Greater Yellowlegs** *Tringa melanoleuca* was seen on St Kilda, Western Isles, Scotland, on 14 November and another stayed at Blennerville, Kerry, on 17-21 November. The fifth **Lesser Yellowlegs** *T flavipes* for Italy was present at Siracusa salt-pans, Sicily, from 31 October to 1 November. Up to two were staying at Tacumshin, Wexford, on 3-22 November, one was in Staffordshire, England, on 11-16 November, and another in Nottinghamshire on 25-29 November. **Spotted Sandpipers** *Actitis macularia* were present at the river Tavy, Devon, England, on 4-29 November and in Cornwall on 5-13 November. In France, a juvenile was seen on Belle-Ile, Morbihan, France, on 12 October. On 5-12 November, another stayed at the same Les Attaques locality in Pas-

de-Calais as the Least Sandpiper and, on 5-19 November, a **Wilson's Phalarope** *Phalaropus tricolor* was the third Nearctic wader at this pit. The fifth **Laughing Gull** *Larus atricilla* for Sweden was an adult reportedly seen at Hulterstad, Öland, on 18 October. The second **Bonaparte's Gull** *L. philadelphia* for Denmark stayed at Hirtshals harbour, Nordjylland, on 7-12 November. The third **Slender-billed Gull** *L. genei* for Sweden was reported at Ekesåkra, Skåne, on 8 October. An adult **Yellow-legged Gull** *L. cachinnans* appeared at St John's, Newfoundland, Canada, on 6 December. The seventh **Ross's Gull** *Rhodostethia rosea* for the Netherlands was a second-winter at IJmuiden, Noordholland, on 7-9 and, briefly, on 11 November at exactly the same locality where the previous twitchable individual stayed in November 1992 (cf Dutch Birding 15: 7-13, 1993); later, presumably the same bird flew past Katwijk, Zuidholland, on 15 November and Westkapelle, Zeeland, on 16 November. From 5 November to 3 December, when severe winter weather arrived, up to three **Whiskered Terns** *Chlidonias hybridus* were flying about at Den Oever, Noordholland, together with up to six long-staying **Black Terns** *C. niger*. From late October, record numbers of **Little Auk** *Alle alle* occurred in countries bordering the southern North Sea and in southern Sweden. More than 40 000 were counted passing Flamborough Head, Humberside, England, during November (most in the first four days of November and on 12-13 November), whilst the first for Austria was picked up alive in Wien on 4 November.

On 4 November, an **Oriental Turtle Dove** *Streptopelia orientalis* had returned at Holmsund, Västerbotten, Sweden (cf Dutch Birding 17: 30, 1995). Others stayed at Hammerfest, Finnmark, Norway, on 9-29 October and at Kramfors, Ångermanland, Sweden, on 4-18 November. In Saudi Arabia, two **Jacobin Cuckoos** *Clamator jacobinus* were seen at Raidah on 22 September. A **Yellow-billed Cuckoo** *Coccyzus americanus* stayed alive for at least three hours on St Mary's, Scilly, England, on 19 October. In November, a single **Striated Scops Owl** *Otus brucei* had arrived at Eilat, Israel, for the fourth winter in succession (cf Dutch Birding 15: 34, 89, 1993; 16: 34, 1994). A **Hawk Owl** *Surnia ulula* stayed at Gribskov, Sjælland, Denmark, from 19 November. The fourth **Abyssinian Roller** *Coracias abyssinicus* for Egypt was reported at Abu Simbel on 29 September (cf Birding World 8: 419, 1995). A **Tree Swallow** *Tachycineta bicolor* was seen at St Ives, Cornwall, England, on 12 November. The first **Cliff Swallow** *Hirundo pyrrhonota* for Ireland was briefly seen at Dunmore Head, Dingle Peninsula, Kerry, on 16 November (one was seen in Humberside during the fourth week of October; cf Dutch Birding 17: 216, 1995). Late **Richard's Pipits** *A. richardi* were staying, eg, at Tacumshin, Wexford, until at least 9 December and at Eijsden, Limburg, the Netherlands, until at least 15 December. The first **Blyth's Pipit** *Anthus godlewskii* for Ireland was seen at Loop Head, Clare, from 31 October to 1 November and the first for Norway was a first-winter trapped and photographed at Levanger, Nord-

Trøndelag, during 5-14 November (cf Birding World 8: 417, 1995). The first **Olive-backed Pipit** *A. hodgsoni* for Switzerland stayed near Bern during December. In Ireland, a **Red-throated Pipit** *A. cervinus* was still present at Tacumshin on 10 December. Since 30 October, up to 10 **Water Pipits** *A. spinoletta* were found at Bingsmarken, Skåne, where last winter the firsts for Sweden were discovered.

The second **Siberian Rubythroat** *Luscinia calliope* for Denmark was a first-winter male trapped and photographed on Christiansø on 29 October and still present on at least 2 November (cf Birding World 8: 415, 1995). A first-winter male on Helgoland on 5-12 November was the first for Germany. The first **Red-flanked Bluetail** *Tarsiger cyanurus* for Poland was a first-winter male trapped on 30 October. A late **Whinchat** *Saxicola rubetra* on Utsira, Rogaland, Norway, stayed into December. In Finland, a **Pied Wheatear** *Oenanthe pleschanka* was found at Hanko on 19 October. If accepted, the first for Poland was a female-type in Hel Peninsula on 14 October. On Helgoland, singles were present on 16-20 October and on 24-28 October. The 10th and 11th for Sweden were seen at Ottenby, Öland, on 16 October and (a first-winter male) at Rönne, Skåne, on 22-23 October. A **Black-eared Wheatear** *O. hispanica* was present on Great Orme, Llandudno, Gwynedd, Wales, on 18-20 October. **Desert Wheatears** *O. deserti* were seen at Sandwich Bay, Kent, England, on 15 October, on Fanø, Denmark, on 23-26 November and at Ballycotton, Cork, Ireland, on 26-28 November. The second **Swainson's Thrush** *Catharus ustulatus* for France was photographed on Ouessant, Finistère, on 16-19 October (cf Birding World 8: 414, 1995) and the first for Sweden stayed in Dalarna on 12-13 November. An **Eyebrowed Thrush** *Turdus obscurus* was discovered at Marburg, Hessen, Germany, on 31 October and the third for Finland was photographed at Oulu on 1-3 November. The second **Pallas's Grasshopper Warbler** *Locustella certhiola* for France was trapped at Noires Mottes, Pas-de-Calais, on 7 October (cf Dutch Birding 17: 217, 1995). The fifth and sixth for Norway were trapped and ringed at Sklinna, Nord-Trøndelag, on 27-28 September and on Utsira on 9 October (there were two previous records for Utsira). A **Lanceolated Warbler** *L. lanceolata* was ringed at the Farallon Islands, California, USA, on 11 September. On 1-6 October, one stayed at Lamba Ness, Unst, Shetland, Scotland. The one reported for Nord-Trøndelag on 27 September was in error (cf Dutch Birding 17: 217, 1995). The second or third **Dartford Warbler** *Sylvia undata* for the Netherlands was a male difficult to see at Westkapelle from 26 November to 3 December. In Westvlaanderen, Belgium, a male **Sardinian Warbler** *S. melanocephala* stayed at Heist until 15 October, while another was at Blankenberge on 15 October. The seventh for the Netherlands was present at Egmond-Binnen, Noordholland, on 12-26 November. The first **Arctic Warbler** *Phylloscopus borealis* for the Lower 48 USA was recovered by the ringing station at Big Sur, California, on 13 September. The third

238 Eyebrowed Thrush / Vale Lijster *Turdus obscurus*, Oulu, Finland, 3 November 1995 (Harry J Lehto)

239 Siberian Rubythroat / Roodkeelnachtegaal *Luscinia calliope*, Helgoland, Schleswig-Holstein, Germany, November 1995 (Axel Halley)

240-241 Ross's Gull / Ross' Meeuw *Rhodostethia rosea*, second-winter, IJmuiden, Noordholland, Netherlands, 9 November 1995 (Arnoud B van den Berg) **242** Painted-snipes / Goudsnippen *Rostratula benghalensis*, two adults and four juveniles, Hadera, Israel, 25 October 1995 (Huub Don) **243** Yellow-billed Cuckoo / Geelsnavelkoekeek *Coccyzus americanus*, St Mary's, Scilly, England, 19 October 1995 (Steve Young/Birdwatch) **244** Least Sandpiper / Kleinste Strandloper *Calidris minutilla*, first-winter, Les Attaques, Pas-de-Calais, France, 8 November 1995 (Roger Tonnel) **245** Striated Scops Owl / Gestreepte Dwergooruil *Otus brucei*, Eilat, Israel, 1 November 1995 (Stijn de Win)

Hume's Yellow-browed Warbler *Phylloscopus humei* for France was photographed on Hoedic, Morbihan, on 24-30 October (cf Birding World 8: 413, 1995).

If accepted, a **Willow Tit** *Parus montanus* in Cork City, Cork, on 11 November will be the first for Ireland. In England, a **Wallcreeper** *Tichodroma muraria* flew in off the sea at Dungeness, Kent, England, on 2 November and continued further north. In Catalonia, the first for the Llobregat delta was seen briefly on a pier at Remolar lagoon beach on 26 November. The first **Steppe Grey Shrike** *Lanius meridionalis pallidirostris* for Denmark stayed at Langeland on 22-23 October. In the first three weeks of November, the largest invasion of more than 60 **Arctic Redpolls** *Carduelis hornemanni* since many years occurred along the east coast of Britain. There were also at least 12 present on Helgoland during 11-18 November. In early November, influxes of **Two-barred Crossbills** *Loxia leucoptera* occurred in Finland and northern Sweden. From 9 November, a presumably escape **Desert Finch** *Rhodospiza obsoleta* was seen in a flock of Greenfinches *Carduelis chloris* at Oostende, Westvlaanderen, Belgium, and another was discovered at Sloe, Zeeland, the Netherlands, on 12 December (for previous reports see Dutch Birding 17: 219, 1995). A male **Pine Grosbeak** *Pinicola enucleator* was reported at Margate, Kent, on 19 October. In Norway, an influx of 100s was noticed at different localities in Ostfold on 21-22 October, a record 650 in one day were passing Molen, Vestfold, on 28 October and 60 were seen at Jæren, Rogaland, on 29 October. Reports of smaller numbers came from Finland and Sweden. In Denmark, the largest influx since 50 years occurred in Skagen, Nordjylland, where 16 birds were reported during 13-19 November. The first-winter male **Rose-breasted Grosbeak** *Pheucticus ludovicianus* discovered at Ventnor Botanical Gardens, Isle of Wight, on 30 October stayed until 1 November. In the Netherlands, the two **House Crows** *Corvus splendens* west of the Harwich ferry at Hoek van Holland, Zuidholland, since April 1994 and a third at Renesse, Zeeland, since 21 November 1994 remained present into December 1995. To the record numbers of New World warblers mentioned in the previous report (cf Dutch Birding 17: 219, 1995) can be added a **Northern Parula** *Parula americana* on Ouessant on 21

October and **Blackpoll Warblers** *Dendroica striata* on 29 October at Kenidjack, Cornwall, and at Sein, Finistère, France, and on 2-6 November on St Agnes, Scilly. An immature female **Cerulean Warbler** *D. cerulea* in downtown St John's from late November to at least 2 December, is not only the third for Newfoundland but probably also the latest date of this species for eastern North America. A female **Pine Bunting** *Emberiza leucocephalos* was trapped and ringed on Utklippan, Blekinge, on 14 October and stayed until 22 October (at the same locality, the eighth for Sweden was ringed on 23 October 1992). On 3-4 November, one was present at Dingestow Court, Gwent, Wales. In the Netherlands, one was trapped and ringed at Westenschouwen, Zeeland, in the first November week. Other individuals were seen on Helgoland on 11 November, at Rietzer See, Brandenburg, Germany, on 27 November (trapped) and in Oostvlaanderen, Belgium, in early December. The first **Yellowhammer** *E. citrinella* for Bahrain was seen on 18 November. On 1 December, a first-winter male **Meadow Bunting** *E. cioides* not showing any signs of captivity was hit by a car in Lancashire, England; it recovered and was seen by 100s of twitchers when released the next day.

For a number of reports, publications in Birding, Birding World, Birdwatch, Bird Watching, British Birds, Limicola, Vår Fågelvärld and World Birdwatch were consulted. News from Britain was kindly supplied by Birdline (0891-700-222 or 0891-700-242) and Rare Bird News (0881-888-111). We wish to thank Mindy Baha El Din, Peter Barthel, Jan Benoist, Gijsbert van der Bent, Morten Bentzon Hansen, Mario Camici, Tony Clarke (Canary Islands), Andrea Corso, Huub Don, Gerald Driessens, Hugues Dufourny, Enno Ebels, Zoltán Ecsedi, Lee Evans, Shawneen Finnegan, Annika Forsten, Fulvio Genero, Ricard Gutiérrez, Felix Heintzenberg, Jeff Higgott, Erling V Jirle, Jonathan Joy, Yves Kaizer, Guy Kirwan (OSME), Paul Lehman, Pierre Le Marechal, Teus Luijendijk, Bruce Mactavish, Anthony McGeehan, Richard Millington, Dominic Mitchell, Geir Morbakken (Utsira Bird Observatory), Gerald Oreel, René van Rossum, John Ryan, Bjørn Einar Sakseid, Gunter De Smet, Paul Tout, Gábor Vasuta, Rob Wilson and Steve Young for their help in compiling this review.

Arnoud B van den Berg, Duinlustparkweg 98, 2082 EG Santpoort-Zuid, Netherlands
George Sangster, Nieuwe Rijn 27, 2312 JD Leiden, Netherlands

Recente meldingen

Dit overzicht van recente meldingen van zeldzame en interessante vogels in Nederland en België beslaat voornamelijk de maanden **oktober-november 1995**. De vermelde gevallen zijn merendeels niet geverifieerd en het overzicht is niet volledig. Alle vogelaars die de moeite namen om hun waarnemingen aan ons door te geven worden hartelijk bedankt.

Waarnemers van soorten in Nederland die worden beoordeeld door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna wordt verzocht hun waarnemingen zo spoedig mogelijk toe te zenden aan: CDNA, Postbus 45, 2080 AA Santpoort-Zuid, Nederland. Hiertoe gelieve men gebruik te maken van CDNA-waarnemingsformulieren die eveneens verkrijgbaar zijn bij bovenstaand adres.

Nederland

DUIKERS TOT VALKEN Aan de waddenkust van Texel, Noordholland, werd tot eind oktober een onvolwassen **Ijsduiker** *Gavia immer* gezien. Mogelijk is dit het exemplaar dat al vanaf 15 juni daar aanwezig was. Andere werden gemeld op 4 november bij Westkapelle, Zeeland, op 18 november één en op 19 november twee langs Ameland, Friesland, en van 24 tot 26 november op Terschelling, Friesland. Een telling van **Roodhalsfuten** *Podiceps griseogenus* op 14 november langs de Brouwersdam, Zuidholland, leverde 72 exemplaren op. **Grauwe Pijlstormvogels** *Puffinus griseus* waren schaars, met op 19 en 20 oktober respectievelijk 13 en 10 langs Texel en meldingen op 3 november bij Westkapelle (twee) en op 18 november langs Katwijk aan Zee, Zuidholland. Een late **Vale Pijlstormvogel** *P. mauretanicus* vloog op 5 oktober langs Camperduin, Noordholland. Een **Stormvogeltje** *Hydrobates pelagicus* werd op 22 oktober gemeld bij IJmuiden, Noordholland. **Vale Stormvogeltjes** *Oceanodroma leucorhoa* vlogen op 20 (twee) en 21 oktober langs Texel, op 28 oktober langs Terschelling, op 1 november langs Lauwersoog, Groningen, op 3 november langs Westkapelle, op 18 november langs Ameland, en op 19 november langs Camperduin. **Kuifaalscholvers** *Phalacrocorax aristotelis* werden opgemerkt op 6 oktober bij Vlissingen, Zeeland, van 30 oktober tot 28 november in de haven West-Terschelling, Friesland, en op 22 november op de Oosterschelde ter hoogte van de Koudekerkse Inlagen, Zeeland. Van in juli ontsnapte **Kleine Pelikanen** *Pelecanus rufescens* kwamen nog waarnemingen op 3 oktober op Texel, van 22 oktober tot 26 november bij de Preekhilpolder aan de noordkant van de Brouwersdam en op 25 november op de Plaaf van Scheelhoek bij Stellendam, Zuidholland. Zeer late eerste-winter **Woudapen** *Ixobrychus minutus* werden gemeld op 12 oktober in de Lauwersmeer, Groningen, en op 12 november in de AW-duinen,

Noordholland. Op 6 oktober waren nog steeds zes adulte **Kwakken** *Nycticorax nycticorax* aanwezig in het Veerse Bos bij Veere, Zeeland. Een hoogstwaarschijnlijk uit Diergaarde Blijdorp ontsnapte **Koereiger** *Bubulcus ibis* verbleef van 2 tot 9 oktober bij vliegveld Zestienhoven, Rotterdam, Zuidholland. Hierna werd op 20 oktober en 3 november een exemplaar gezien bij Maassluis, Zuidholland. **Kleine Zilverreigers** *Egretta garzetta* bleven talrijk met in oktober c. 30 exemplaren rond de Grevelingen, Zeeland/Zuidholland, en vijf op Texel, in november maximaal acht bij de Middelplaten in het Veerse Meer, Zeeland, tot half november maximaal zeven in het Markiezaatsmeer, Noordbrabant, en losse meldingen gedurende de gehele periode bij het Oostvoornse Meer, Zuidholland, op 10 oktober op Terschelling, op 6 november bij Lauwersoog en op 8 november bij Delft, Zuidholland. Ook **Grote Zilverreigers** *E. alba* waren er deze periode teveel om op te noemen. In totaal werden er c. 30 gezien, met als grootste aantal een groep van zeven op 20 november in de Veenhuizerstukken bij Stadskanaal, Groningen. Op de vaste stek bij Nuland, Noordbrabant, waar er dit jaar twee verbleven, viel alweer het tweede lustrum te vieren voor deze soort. Van de 50 gemelde **Ooievaars** *Ciconia ciconia* is een groep van 20 op 5 november bij Hoornaar, Zuidholland, het meest vermeldenswaard. Een **Zwarte Ibis** *Plegadis falcinellus* werd op 22 oktober gemeld van het Verdrongen Land van Saeftinghe, Zeeland. Ook werden op een drietal plekken in totaal vijf **Heilige Ibissen** *Threskiornis aethiopicus* gezien. De groep van 18 **Dwergganzen** *Anser erythropus* die zich vanaf 21 oktober ophield in de Anjumer Kolken, Friesland, is voorzover bekend de grootste die zich deze eeuw in Nederland bevond. Tot 5 november werd deze groep nog daar gezien, waarna het aantal zakte tot 10 aan het eind van de periode. Ook werd de soort vastgesteld op 1 oktober bij Voorst, Gelderland, op 23 oktober in het Fochteloërveen, Friesland, vanaf 12 november zeven bij Strijen, Zuidholland, en vanaf 13 november maximaal vier aan de oostkant van de Lauwersmeer. **Sneeuwganzen** *A. caerulescens* werden gezien vanaf 8 oktober maximaal acht in de Lauwersmeer en één in de Bandpolder, Friesland, en vanaf 19 november één bij de Plaaf van Scheelhoek. De standvastige **Ross' Gans** *A. rossii* van de Plaaf van Scheelhoek verscheen daar op 12 november (negende winter). **Kleine Canadese Ganzen** *Branta canadensis* ssp. werden her en der opgemerkt, met als maximum een groep van zes op 10 en 11 november in de Bandpolder. Een **Witbuikrotgans** *B. bernicla hrota* was vanaf 24 oktober aanwezig op Terschelling, terwijl op 26 november een exemplaar werd opgemerkt op Texel, waar vanaf 25 november ook een **Zwarte Rotgans** *B. b. nigricans* verbleef. **Roodhalsganzen** *B. ruficollis* waren schaars met waarnemingen op 5 november bij Anjum, Friesland, van 7 tot 27 november op Terschelling en op 24 november in

de Lauwersmeer. Grote aantallen **Krooneenden** *Netta rufina* werden geteld op 30 oktober (12) bij Monnickendam, Noordholland, en op 5 november (18) in de HW-duinen, Zuidholland. **Witoegeenden** *Aythya nyroca* zaten van 21 tot 28 oktober bij Katwijk, Zuidholland, en op 22 november bij Eijsden, Limburg. Er was een serieuze melding van een mannetje **Stellers Eider** *Polysticta stelleri* op 2 december bij de Brouwersdam. Het mannetje **Kokardezaagbek** *Mergus cucullatus* van de Brouwersdam verscheen daar op 14 november voor het derde jaar. Een andere werd op 26 november op het Schildmeer, Groningen, aangetroffen (ook al in 1992). Zeer late **Wespendieven** *Pernis apivorus* werden gemeld op 29 oktober op de Strabrechtse Heide, Noordbrabant, en op 30 oktober bij Rijswijk, Zuidholland. Twee late **Zwarte Vrouwen** *Milvus migrans* werden op 9 oktober gemeld bij de Ilmeerdijk, Flevoland. In totaal werden verspreid over de gehele periode 25 **Rode Vrouwen** *Milvus* gemeld, waarvan één voor langere tijd aanwezig was vanaf 19 november op de Korendijkse Slikken, Zuidholland. **Zeearenden** *Haliaeetus albicilla* verbleven vanaf eind september tot 7 oktober en weer vanaf 8 november op de Korendijkse Slikken, vanaf begin november in het Markiezaatsmeer, van 20 tot 26 november op Terschelling, op 23 november bij Paterswolde, Drenthe, op 24 november bij Oudemirdum, Friesland, en op 26 november bij Egmond, Noordholland, en langs de Kotteweg, Flevoland. Een zeer late **Grauwe Kiekendief** *Circus pygargus* werd op 19 november gemeld in de Lauwersmeer. Tot 9 oktober werden nog c. 20 **Visarenden** *Pandion haliaetus* gezien, waarvan alleen al acht op 6 oktober over de Maasvlakte, Zuidholland. **Roodpootvalken** *Falco tinnunculus* vlogen op 7 oktober in de Eemshaven, Groningen, en op 8 oktober bij Vlissingen. Zeker 50 **Slechtvalken** *F. peregrinus* werden waargenomen, waarvan een 10-tal op doortrek. Meerdere vogels verbleven in het Markiezaatsmeer (vijf) en in de Lauwersmeer (vijf).

RALLEN TOT ALKEN Een **Kwartelkoning** *Crex crex* werd op 13 oktober opgemerkt op Texel. Slechts 96 **Kraanvogels** *Grus grus* werden geteld, van 23 tot 28 oktober, op 8 en 12 november en van 26 tot 28 november. **Morinelplevieren** *Charadrius morinellus* liepen op 14 oktober bij de Dintelhaven en op 17 oktober kortstondig bij Katwijk. Een **Amerikaanse Goudplevier** *Pluvialis dominica* werd op 16 oktober opgemerkt op Texel op dezelfde plek waar in 1989, ook tijdens de Dutch Birding-vogelweek, het tweede geval voor Nederland werd vastgelegd. Deze vogel werd tot 19 oktober op verschillende plekken op Zuid-Texel gezien en was misschien dezelfde als in oktober 1994. Een **Steppekievit** *Chettusia gregaria* werd op 16 oktober gemeld bij Deventer, Overijssel. Een late **Temmincks Strandloper** *Calidris temminckii* verbleef op 10 en 11 oktober in de Bandpolder. Het was een goed jaar voor **Bokjes** *Lymnocyptes minimus*, met de gehele periode grotere aantallen in de HW-duinen (maximaal 11) en vanaf 26 oktober tot 10 november bij de Eemshaven (maximaal 20). Het eerste geval van de **Bartrams**

Ruiter *Bartramia longicauda* voor ons land betrof een exemplaar dat zich zeer schichtig gedroeg op de Maasvlakte op 28 oktober. **Grauwe Franjepoten** *Phalaropus lobatus* zwommen op 1 en 8 oktober bij Julianadorp, Noordholland, van 2 tot 10 oktober op Terschelling, op 6 oktober bij Vlissingen, op 8 oktober drie in de Lauwersmeer en op 11 oktober twee in de Bandpolder. **Rosse Franjepoten** *P. fulicaria* verbleven van 1 tot 3 oktober, op 7 november en op 10 november (twee) in de Eemshaven, op 2 oktober op Terschelling, op 20 oktober op Texel, op 31 oktober bij Scheveningen, Zuidholland (twee), van 2 tot 4 november bij IJmuiden en op 4 november bij Egmond aan Zee, Noordholland. Van de **Middelste Jager** *Stercorarius pomarinus* werden tot 5 november slechts zeven exemplaren gemeld en van de **Kleine Jager** *S. parasiticus* slechts enkele 10-tallen, voornamelijk begin oktober. Wel werden verspreid over de periode 35 **Grote Jagers** *S. skua* doorgegeven. **Vorkstaartmeeuwen** *Larus sabini* werden gemeld van 1 tot 7 oktober in de Eemshaven, op 6 oktober bij IJmuiden, op 7 oktober één en 1 november drie bij Scheveningen, op 10 oktober bij de Bandpolder, op 21 oktober twee langs Terschelling, op 2 november bij Westkapelle en op 18 november bij Katwijk aan Zee. De enige **Grote Burgemeester** *L. hyperboreus* was de adulte van de Brouwersdam die hier vanaf 13 oktober weer vertoefde (12e winter). Naast meldingen van **Ross' Meeuwen** *Rhodostethia rosea* op 4 en 16 november bij Westkapelle en op 15 november bij Katwijk, was een tweede-winter aanwezig bij IJmuiden van 7 tot 11 november. Twee **Lachsterns** *Gelochelidon nilotica* vlogen op 20 oktober langs Koog op Texel. **Grote Sterns** *Sterna sandvicensis* werden nog op 5 november gezien bij de Brouwersdam (vier) en op 11 november bij Den Helder, Noordholland. Een ander stern-evenement voltrok zich bij Den Oever, Noordholland, waar tot 3 december twee **Visdieven** *S. hirundo*, maximaal zes **Zwarte Sterns** *Chlidonias niger* en, na enige twijfel omtrent de determinatie, maximaal drie **Witwangsterns** *C. hybridus* (een adulte en twee onvolwassen) verbleven. Op 4 oktober werd een Witwangstern opgemerkt bij Harlingen, Friesland. Daar werd op 5 oktober een **Witvleugelstern** *C. leucopterus* gemeld. Een van de hoogtepunten van deze periode was de invasie van **Kleine Alken** *Alle alle*; vanaf 22 oktober werden ruim 1100 doortrekkende exemplaren geteld. Vooral tussen 31 oktober en 4 november (ruim 600) en tussen 14 en 19 november (ruim 350) was het goed raak langs de kust en op 18 november werden er nog eens 120 geteld bij Camperduin. Topaantallen waren 237 op 1 november langs Lauwersoog en 247 op 2 november langs Terschelling. Binnenlandwaarnemingen waren op 3 november (twee) bij de Blocq van Kuffeler, Flevoland, en van 17 tot 24 november bij Assendelft, Noordholland. Op 22 november waren er negen ter plaatse bij het werkeiland Neeltje Jans, Zeeland. Ook **Papegaaiduikers** *Fratercula arctica* waren talrijk: op 20 en 29 oktober, en op 1 (twee), 4, 19 (twee) en 25 november bij Camperduin, op 1 november bij Scheveningen, op 2 november twee langs Terschelling, op 3, 18 (zes!) en 19 november (vier!) bij

Recente meldingen

Katwijk aan Zee, op 3 november bij Lauwersoog, op 3 (twee à drie) en 19 november bij Westkapelle en op 3 november twee bij Callantsoog, Noordholland. Op 26 november werd een dood exemplaar gevonden bij Zoutelande, Zeeland.

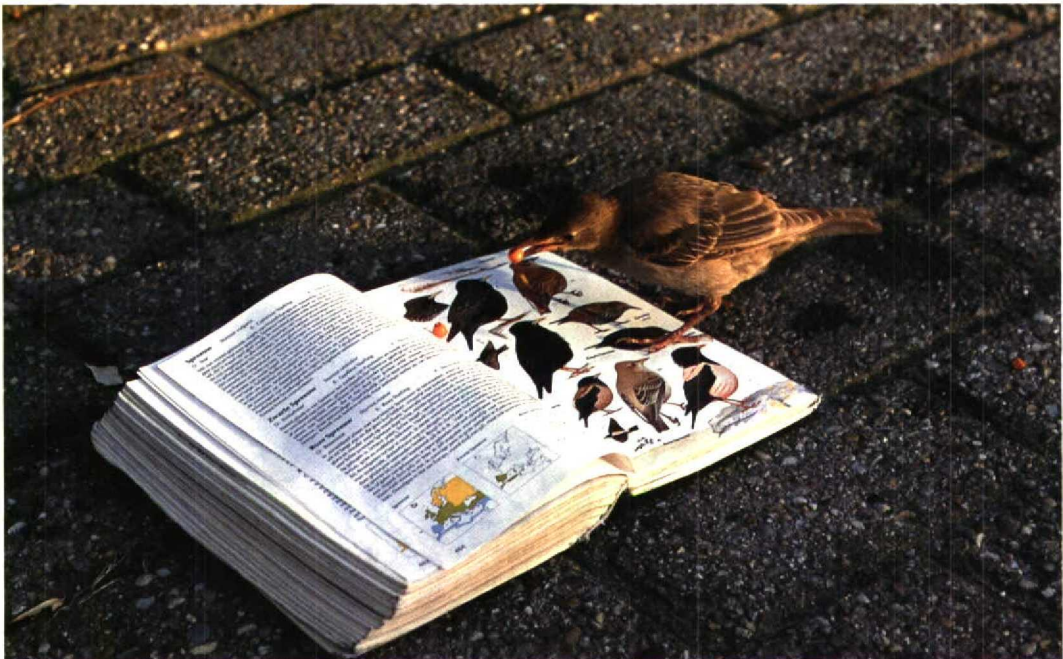
KOEKOEKEN TOT GORZEN Op 7 oktober zagen enkele waarnemers een onvolwassen **Kuifkoekeek** *Clamator glandarius* in de Kooiwaard bij Piaam, Friesland. De laatste **Gierzwaluw** *Apus apus* van het seizoen vloog op 30 november langs Westkapelle. **Hoppen** *Upupa epops* lieten zich op 9 oktober zien bij Camperduin en op 11 oktober en 3 november op Terschelling. Een **Kortteenleeuwerik** *Calandrella brachydactyla* verbleef op 28 en 29 oktober bij de Dintelhaven. Helaas werd de vogel op de tweede dag het slachtoffer van een soortenjagende **Klapkester** *Lanius excubitor*. De **Strandleeuwerik** *Eremophila alpestris* lijkt zich langzaam te herstellen van de malaise van enkele jaren geleden: ruim 100 werden op trek gemeld en op meerdere plaatsen waren kleine groepjes langere tijd aanwezig. Ook dit jaar was goed voor **Grote Piepers** *Anthus richardi*; er werden 104 exemplaren gemeld, waarvan 87 vóór 27 oktober. Een late werd op 26 november gezien bij Vlissingen. Tot 9 oktober werden nog zes **Duinpiepers** *A campestris* opgemerkt, waarna er nog één op 22 oktober gezien werd bij Katwijk. **Roodkeelpiepers** *A cervinus* waren talrijk met in totaal 37 waarvan 27 vóór 11 oktober. De laatste waarnemingen vielen op 29 oktober. Ook de **Grote Gele Kwikstaart** *Motacilla cinerea* is het vermelden waard dit jaar. In oktober, maar voornamelijk vóór 11 oktober, werden er c 400 op trek waargenomen met als topaantal 160 op 6 oktober, waarvan 75 bij Vlissingen. In de periode van 16 september tot 26 oktober werden er bij Katwijk 312 genoteerd. Drie **Pestvogels** *Bombycilla garrulus* werden op 4 november gemeld bij Lopik, Utrecht. Na een **Waterspreeuw** *Cinclus cinclus* op 10 november in een tuin te Driehuis, Noordholland, werd een exemplaar gezien van 13 tot 18 november bij Katwijk. **Aziatische Roodborsttapuiten** *Saxicola torquata maura* verbleven op 4 oktober op Vlieland, Friesland, en, afhankelijk van de uitkomst van de vele discussies, twee à drie van 17 tot 20 oktober op Texel. Opvallende aantallen trekvogels werden geteld op 21 en 22 oktober: bij Katwijk 100 000en **Kramsvogels** *Turdus pilaris* en 800 000 **Koperwieken** *T iliacus*, bij Vlissingen 72 000 Koperwieken en 11 000 **Kepen** *Fringilla montifringilla*, bij Den Haag, Zuidholland, 70 000 Koperwieken en bij Petten, Noordholland, 14 000 Kepen. Opvallend is dat vóór die datum nog nauwelijks doortrek van deze soorten viel te bespeuren en dat op Texel op die dagen veel minder grote aantallen werden gezien. Op 16 oktober was er een melding van een zingende **Cetti's Zanger** *Cettia cetti* bij de Brouwersdam. Voor de volledigheid vermelden we hier nog de **Kleine Spotvogel** *Hippolais caligata* die op 6 oktober op de Maasvlakte verbleef. De tweede **Provençaalse Grasmus** *Sylvia undata* voor Nederland (de eerste was in 1959) liet zich overwegend zeer moeilijk bespioneren bij Westkapelle van 26 november tot 3 december. Zij die de vogel wat beter in

de kijker hebben gehad meenden dat het een volwassen vrouwtje of een onvolwassen mannetje betrof. De zevende **Kleine Zwartkop** *S melanocephala* voor ons land was een mannetje dat zich, nu en dan zingend, van 12 tot 26 november bevond in de duinen bij Egmond Binnen, Noordholland. Een late **Sperwergrasmus** *S nisoria* werd op 22 oktober opgemerkt in de HW-duinen. **Pallas' Boszangers** *Phylloscopus proregulus* werden op 16 en 28 oktober gezien op Terschelling, van 22 tot 28 oktober maximaal twee bij Petten, tussen 26 oktober en 7 november vijf op Texel, op 28 en 29 oktober twee bij Hargen aan Zee, Noordholland, van 4 tot 8 november bij Katwijk en op 7 november in Lisse, Zuidholland. Er werden 67 **Bladkoningen** *P inornatus* doorgegeven; voornamelijk vóór 15 oktober en tussen 29 en 31 oktober, de laatste zat op 29 en 30 november bij Westkapelle. Een **Raddes Boszanger** *P schwarzi* werd op 7 en 8 oktober gemeld op Terschelling. **Bruine Boszangers** *P fuscatus* waren dit jaar aanwezig op 25 en 28 oktober in Petten en op 4 november bij Egmond aan Zee. Slechts één **Kleine Vliegenvanger** *Ficedula parva* werd gezien: op 15 oktober op Texel. Buiten Limburg werden **Taigaboomkruipers** *Certhia familiaris* gemeld van 18 tot 20 oktober op Texel, van 22 oktober tot 13 november bij de Strabrechtse Heide, op 28 oktober op Terschelling, op 29 oktober bij Katwijk en in Amsterdam, Noordholland, op 30 oktober bij De Hamert, Limburg, op 21 november bij de Blocq van Kuffeler, vanaf 23 november bij IJsselstein, Utrecht, en op 25 november bij Emmen, Drenthe. **Notenkrakers** *Nucifraga caryocatactes* werden opgemerkt op 11 (twee) en 18 oktober bij Diemen, Noordholland, op 24 oktober bij Lauwersoog, op 1 november in Ede, Gelderland, op 5 en 6 november bij Norg, Drenthe, op 11 november bij Westkapelle en op 21 en 22 november in Delfzijl, Groningen. Naast de twee **Huiskraaien** *Corvus splendens* van Hoek van Holland, Zuidholland, werd nu bekend dat vanaf november 1994 ook een exemplaar verblijft in de omgeving van Renesse, Zeeland. Omdat de 'geleerden' van mening zijn dat het reizen per schip een onderdeel van de biologie van deze soort vormt, lijkt het erop dat hij via een omweggetje de Nederlandse lijst gaat bereiken. Op 15 oktober vloog een adulte **Roze Spreeuw** *Sturnus roseus* langs Petten, terwijl van 17 tot 29 oktober een zeer makke juveniele vogel verbleef bij 't Horntje op Texel. Tot half november werden c 30 **Europese Kanaries** *Serinus serinus* op trek doorgegeven. De invasie van **Barmsijzen** *Carduelis flammea* bracht enkele **Witsluitbarmsijzen** *C hornemanni* mee: op 4 november bij Huizen, Noordholland, op 5 november bij Haulerwijk, Friesland, en op 15 november op Texel. Een **Vale Woestijnvink** *Rhodospiza obsoleta* van onduidelijke herkomst zat van 6 tot 8 oktober op Terschelling. Een onvolwassen **Roodmus** *Carpodacus erythrinus* verbleef van 30 oktober tot 1 november bij Westkapelle. Een mannetje **Witkopgors** *Emberiza leucocephalos* werd op 6 november gevangen bij Westenschouwen, Zeeland. **Bosgorzen** *E rustica* werden gemeld van 2 tot 6 oktober bij Hoek van Holland, op 8 oktober op Vlieland, op 9 oktober bij Petten, op 19 en 20 oktober op Texel en op 29 oktober

246 Kleine Spotvogel / Booted Warbler *Hippolais caligata*, Maasvlakte, Zuidholland, 6 oktober 1995
(Hans Gebuis)

247 Roze Spreeuw / Rosy Starling *Sturnus roseus*, juveniel, 't Horntje, Texel, Noordholland, oktober 1995
(Hans Gebuis)

Recente meldingen

in de HW-duinen. **Dwerggorzen** *E pusilla* werden gemeld op 3 oktober bij Westenschouwen, van 5 tot 6 en op 14 oktober en op 1 november op Terschelling,

op 6 en 9 oktober bij Vlissingen, op 8 oktober bij IJmuiden en op 9 oktober op de Strabrechtse Heide.

Ruud M van Dongen, Albertusstraat 4, 5261 AD Vught, Nederland
Remco Hofland, Koningstraat 23A, 2316 CC Leiden, Nederland
Peter W W de Rouw, Warande 23, 3705 ZB Zeist, Nederland

België

DUIKERS TOT VALKEN In totaal werden c 21 **Parelduikers** *Gavia arctica* waargenomen met slechts één geval in het binnenland, te Kallo-Doel, Oostvlaanderen. Langs Oostende, Westvlaanderen, vlogen **Ijsduikers** *G immer* op 25 oktober en 26 november en langs Zeebrugge, Westvlaanderen, één op 11 november. **Grauwe Pijlstormvogels** *Puffinus griseus* passeerden te Koksijde, Westvlaanderen (vier); Oostende (vier) en Wenduine, Westvlaanderen (drie). De laatste **Noordse Pijlstormvogel** *P puffinus* vloog langs Oostende op 19 november. Een late **Vale Pijlstormvogel** *P mauretanicus* werd op 3 november te Oostende opgemerkt. **Stormvogeltjes** *Hydrobates pelagicus* werden herkend te Koksijde op 2 november en te Oostende op 3 november. In deze periode totaliseerde men aan de kust nog zes **Vale Stormvogeltjes** *Oceanodroma leucorhoa*. Bij wijze van uitzondering komen de enige meldingen van **Kuifaalscholvers** *Phalacrocorax aristotelis* deze maal uit het binnenland; op 19 oktober verbleef er één te Kallo-Doel en op 20 oktober vloog er één over Brecht-Sint-Lenaerts, Antwerpen. Een late melding van een **Woudaap** *Ixobrychus minutus* kwam op 14 oktober van Heist, Westvlaanderen. **Kwakken** *Nycticorax nycticorax* zaten nog te Lier-Duffel, Antwerpen, tot 2 oktober, te Dendermonde-Vlassenbroek, Oostvlaanderen, op 29 oktober en bij Willebroek, Antwerpen, op 7 en 14 oktober. Knokke, Westvlaanderen, blijft met zijn halfwilde populatie natuurlijk het bolwerk voor **Kleine Zilverreigers** *Egretta garzetta*; maximaal werden er hier 20 geteld op 15 oktober en op 12 november waren er nog vijf. Te Heist waren er vijf op 2 oktober waarvan er op 16 oktober nog twee aanwezig waren. In de Voorhaven van Zeebrugge zat er één tot 1 november en in de Achterhaven zaten er nog één à twee tot 4 november. Losse waarnemingen gebeurden te Blokkersdijk, Antwerpen, op 30 oktober en te Lille, Antwerpen, op 23 november. De positieve trend bleef zich ook bij de **Grote Zilverreiger** *E alba* doorzetten met waarnemingen te Knokke

en te Zelzate, Oostvlaanderen, op 15 oktober en te Retie, Antwerpen, op 26 november. Het exemplaar dat van 1 tot 9 oktober bij Pulle, Antwerpen, verbleef, werd daar weer ontdekt op 27 november en bleef tot in december. Vanaf 16 november verscheen de overwinterende vogel weer te Harchies-Hensies, Hainaut; op 28 november dook hier – ook naar goede gewoonte – een tweede op. De waarneming van een overtrekkende **Zwarte Ooievaar** *Ciconia nigra* te Hoogstraten, Antwerpen, op 24 oktober mag laat genoemd worden. Een late groep van 10 **Ooievaars** *C ciconia* vloog op 2 oktober over Willebroek. Bij Zandvliet, Antwerpen, verbleef voor het eerst sinds enkele jaren weer een **Sneeuwgans** *Anser caerulescens*. De Amerikaanse invloed liet zich ook gelden door de aanwezigheid van een mannetje **Amerikaanse Smient** *Anas americana* te Scholen, Limburg, op 2 november, en een ander exemplaar op De Kuifeend, Antwerpen, op 11 en 12 november. Er werden in totaal 15 **Krooneenden** *Netta rufina* gemeld. Een mannetje **Ringsnaveleend** *Aythya collaris* zwom op 21 of 22 oktober in de Achterhaven van Zeebrugge. Vanaf 2 november was het klassieke mannetje voor de zesde opeenvolgende winter aanwezig op Blokkersdijk (van 12 tot 14 november op De Kuifeend). Op 21 oktober pleisterde een vrouwtje **Witoogend** *A nyroca* te Hoogstraten en op 5 november zwom er een mannetje bij Diepenbeek, Limburg. Voor de 10e opeenvolgende winter werd het mannetje **Buffelkopeend** *Bucephala albeola* te Lommel, Antwerpen, waargenomen. Tot 4 november bleven te Kluizen, Oostvlaanderen, twee mannetjes **Rosse Stekelstaart** *Oxyura jamaicensis* aanwezig; op 1 oktober zwom hier ook een vrouwtje. Tot 25 november verbleef een vrouwtje nog te Longchamps, Namur. De laatste **Zwarte Vrouwen** *Milvus migrans* vlogen op 2 oktober over Semmerzake, Oostvlaanderen, en over Blokkersdijk. Op 11 november werd een **Zeearend** *Haliaeetus albicilla* waargenomen bij Ravels, Antwerpen, en mogelijk dezelfde vogel werd op 18 november opgemerkt bij Turnhout, Antwerpen. Op 29 november vloog een juveniel exemplaar over Oostkerke, Westvlaanderen. Een vrijwel zekere **Dwerg-**

248 Kleine Spotvogel / Booted Warbler *Hippolais caligata*, Maasvlakte, Zuidholland, 6 oktober 1995 (*Hans Gebuis*) 249 Visarend / Osprey *Pandion haliaetus*, Assen, Drenthe, 20 september 1995 (*Rudy Offereins*) 250 Kleine Vliegenvanger / Red-breasted Flycatcher *Ficedula parva*, eerste-winter, Texel, Noordholland, oktober 1995 (*Piet Munsterman*) 251 Notenkraker / Nutcracker *Nucifraga caryocatactes*, Norg, Drenthe, 6 november 1995 (*Rudy Offereins*) 252 Kleine Alk / Little Auk *Alle alle*, Terschelling, Friesland, 4 november 1995 (*Arie Ouwerkerk*)

Recente meldingen

arend *Hieraaetus pennatus* vloog nog op 4 november over Schuren. Op 8 oktober werd een overtrekkend mannetje **Roodpootvalk** *Falco vespertinus* gezien te Frasnes-lez-Buissenal, Hainaut. Er waren te veel waarnemingen van **Rode Wouwen** *M. milvus*, **Visarenden** *Pandion haliaetus* en **Slechtvalken** *F. peregrinus* om tot een opsomming over te gaan.

KRAANVOGELS TOT ALKEN Grote aantallen **Kraanvogels** *Grus grus* lieten dit najaar op zich wachten; de grootste was 45 over Wuustwezel, Antwerpen, op 18 november. De laatste **Temmincks Strandlopers** *Calidris temminckii* werden gezien te Kallo-Doel en te Zeebrugge-Achterhaven. De eerste **Bairds Strandloper** *C. bairdii* voor België was een juveniel van 4 tot 8 oktober te Longchamps. Een makke, juveniele **Gestreepte Strandloper** *C. melanotos* verbleef van 22 oktober tot 2 november te Oudenburg-Stalhille, Westvlaanderen. Op 8 oktober pleisterde kortstondig een juveniele **Grauwe Franjepoot** *Phalaropus lobatus* te Beerse, Antwerpen, en op 25 oktober vloog er één langs Oostende. Hier passeerden op 3 november ook drie **Rosse Franjepoten** *P. fulvicaria*. **Middelste Jagers** *Stercorarius pomarinus* werden nog gezien te Koksijde (drie), Oostende (14), Wenduine (zes) en Zeebrugge (twee). De laatste **Kleinste Jagers** *S. longicaudus* werden opgemerkt te Oostende op 3 en 4 november en te Koksijde op 4 november. **Vorkstaartmeeuwen** *L. sabini* werden alleen nog te Oostende waargenomen met telkens één juveniel exemplaar op 1 en 2 oktober en op 2 november en twee juvenielen op 3 november. De melding van een adulte **Dunbekmeeuw** *L. genei* te Wintham, Antwerpen, op 19 november werd met ongelooft onthaald maar was voorzien van een behoorlijke beschrijving. De tweede-winter **Grote Burgemeester** *L. hyperboreus* zat nog de hele periode te Oostende en op 4 november vlogen hier twee adulte lags. Op 2 oktober werd te Oostende de laatste **Lachstern** *Gelochelidon nilotica* gezien. Een juveniele **Witvleugelstern** *Chlidonias leucopterus* vertoefde op 4 oktober bij Zillebeke, Westvlaanderen. De influx van **Kleine Alken** *Alle alle* was vooral tussen 30 oktober en 25 november en alleen aan de kust merkbaar: te Blankenberge, Westvlaanderen (20); De Haan, Westvlaanderen; De Panne, Westvlaanderen (negen); Heist (zeven); Koksijde (24); Nieuwpoort, Westvlaanderen; Oostende (204); Sint-Idesbald, Westvlaanderen (20); Wenduine (30); en Zeebrugge (10). Het dagrecord werd met 88 gevestigd te Oostende op 3 november. De enige waarneming voor het binnenland gebeurde bij Sint-Kruis-Winkel op 6 november. Meer opvallend voor het binnenland was de vondst van een verzwakte, onvolwassen **Papegaaiduiker** *Fratercula arctica* op een tuinvijvertje te Essen, Antwerpen, op 16 oktober; de vogel stierf dezelfde dag. Op 18 en 19 november vloog er één langs Oostende.

HOPPEN TOT GORZEN Op 26 november zat een **Hop** *Upupa epops* in Baal, Brabant. De laatste **Draaihalzen** *Jynx torquilla* doken op in Heist van 7 tot 9 oktober, bij Brecht op 8 oktober en te Zwijnaarde, Oostvlaanderen, op 11 oktober. Op 16 oktober werd te Deurne, Antwer-

pen, een banopname gemaakt van een overtrekkende en veelvuldig roepende **Kortteenleeuwerik** *Calandrella brachydactyla*. **Grote Piepers** *Anthus richardi* konden op vele plaatsen bekeken worden. Tijdens de eerste week van oktober werden nog **Duinpiepers** *A. campestris* opgemerkt te Bekkerzeel, Brabant; Deurne (twee); Dudzele-Zeebrugge; Genappe, Brabant; Longchamps (twee); Oostmalle-Zoersel, Antwerpen. **Roodkeelpiepers** *A. cervinus* bleven het goed doen met waarnemingen te Blokkesdijk, Deurne, Dudzele-Zeebrugge, Heist, Hoogstraten (twee), Oostende, Pulle, Uitbergen, Oostvlaanderen, en Zeebrugge. Een mak, eerste-winter vrouwtje **Aziatische Roodborsttapuit** *Saxicola torquata maura* liet zich op 18 oktober bekijken te Heist. Nagekomen berichten van september-vangsten betroffen een **Roodsterblauwborst** *Luscinia svecica svecica* en een **Veldrietzanger** *Acrocephalus agricola* te Hoeke, Westvlaanderen. Op 7 november was er een vangst van een **Cetti's Zanger** *Cettia cetti* te Zeebrugge. Het mannetje **Kleine Zwartkop** *Sylvia melanocephala* van Heist bleef nog tot 15 oktober aanwezig; op deze dag werd bovendien een ander exemplaar gehoord te Blankenberge. Voor **Bladkoningen** *Phylloscopus inornatus* kon men op vele plaatsen terecht; er waren waarnemingen te Blankenberge (zes); Heist (zes); Knokke; Meetkerke, Westvlaanderen; Oostende; Raversijde, Westvlaanderen (vier); en Zeebrugge (negen). In het binnenland waren er meldingen te Kontich op 5 oktober en te Korbeek-Lo, Brabant, op 24 oktober. Op 23 en 24 oktober verbleef de eerste **Pallas' Boszanger** *P. proregulus* te Blankenberge, op 28 oktober was er een vangst te Meetkerke, en op 30 oktober en van 5 tot 7 november werd er telkens één gezien te Heist. Een **Raddes Boszanger** *P. schwarzi* liet zich uitermate goed bekijken te Heist op 4 en 5 november. Bij Herne werd op 29 oktober een **Bruine Boszanger** *P. fuscatus* geringd. Op 11 oktober was er een vangst van een **Siberische Tijftjaf** *P. collybita tristis* te Tienen, Brabant. **Kleine Vliegenvangers** *Ficedula parva* verbleven te Zeebrugge op 2 oktober, te Heist op 6 oktober en te Blankenberge op 15 oktober. In totaal 25 **Buidelmezen** *Remiz pendulinus* werden gezien te Blokkesdijk (drie); Diepenbeek; Genappe (vijf); Gent; Harchies; Heist; Kallo-Doel; Lier (twee); Longchamps (twee); Pulle (vier); Raversijde (twee); Tienen; en Zeebrugge. **Notenkrakers** *Nucifraga caryocatactes* werden voorlopig alleen overvliegend gezien: te Lier op 18 oktober en te Schuren op 29 oktober. Op 15 oktober vloog een **Raaf** *Corvus corax* over Deurne. Een **Witstuitbarmsijs** *Carduelis hornemanni* vertoefde op 2 november slechts een kwartier te Heist-Oostdam. Verder zouden er in de eerste week van november drie ringvangsten (en geruchten van vele illegale vangsten) zijn gebeurd in Westvlaanderen en één te Wetteren, Oostvlaanderen, op 10 november. Een claim van twee **Grote Kruisbekken** *Loxia pytyopsittacus* kwam van Ravels op 18 oktober. Tot de escapes behoren een mannetje **Vale Woestijnvink** *Rhodospiza obsoleta* te Oostende van 9 tot 18 november en een mannetje **Langstaartroodmus** *Uragus sibiricus* te Deurne van 1 tot 9 oktober. De supersoort bij uitstek was de beperkt twitchbare eerste-winter **Roodoogvireo** *Vireo olivaceus*,

253 Raddes Boszanger / Radde's Warbler *Phylloscopus schwarzi*, Heist, Westvlaanderen, 5 november 1995
(Patrick Beirens)

254 Roodoogvireo / Red-eyed Vireo *Vireo olivaceus*, Blankenberge, Westvlaanderen, 13 oktober 1995
(Filip de Ruwe)

die op 13 oktober werd ontdekt te Blankenberge. 's Anderendaags was de vogel verdwenen. De laatste waarnemingen van **Ortolanen** *Emberiza hortulana* kwamen van Waterloo, Brabant, op 2 oktober, Heist op 4 oktober en Blankenberge op 9 oktober. Frustrerend was een **Dwerggors** *E pusilla* die steeds slechts op- en rondvliegend werd gezien te Lier op 8, 15 en 28 oktober.

Deze waarnemingslijst kwam tot stand met medewerking van Hugues Dufourny (Hainaut), Koen Leysen (Schulen), Dirk Symens (VLAVICO) en Willy Verschueren (Linkeroever). Ook de hulp van diegenen die (hun) waarnemingen meedeelden op de Belgische Dutch Birding-vogellijn (03-4880194) was hier onontbeerlijk.

Gerald Driessens, Bosstraat 44, 2500 Lier, België

DB Actueel

Provençaalse Grasmus te Westkapelle Op zondag 26 november 1995 ontdekte ik om 12:15 een Provençaalse Grasmus *Sylvia undata* op het opslagterrein van het Waterschap Zeeuwse Eilanden te Westkapelle, Zeeland. De vogel bevond zich in een bladloze vlierstruik maar wist zich daarin vrijwel onzichtbaar te maken. Aanvankelijk werd alleen het rode oog (als Waterral *Rallus aquaticus*) met de helderrode oogring gezien. Pas na enkele 10-tallen spannende seconden liet de vogel zich iets beter bekijken en bleek dat het geen exoot was maar een van de twee extreem langstaartige grasmussen die de WP rijk is. Het meest opvallend waren de donkere grijszwarte bovendelen, de roodbruine onderdelen en de lange staart die steeds in een hoek van tenminste 60° ten opzichte van de rug werd gehouden. Hoewel de determinatie nog niet geheel rond was, was het natuurlijk een 'goede soort' en werd de kermis in gang gezet. Gido Davidse, Peter Meininger, Rob Sponselee en Mark Zekhuis konden binnen 20 min na de ontdekking de determinatie als Provençaalse Grasmus bevestigen. De vogel riep nu ook frequent een zacht *tsjurr*, soms gevolgd door een nog zachter *tuk*. Rond 13:20

255 Provençaalse Grasmus / Dartford Warbler *Sylvia undata*, Westkapelle, Zeeland, 1 december 1995
(Erik Sanders)

kon het nieuws dankzij tussenkomst van Maarten van Steenis via alle semafoongroepen verspreid worden. Helaas verslechterde het weer snel waardoor het al om 16:00 duister was; bovendien stak de wind op en begon het te motregen. Hierdoor werd de vogel slechts door enkele van de bijna 100 toegesnelde vogelaars redelijk gezien. Gelukkig bleef de vogel tot zondag 3 december en kon door 100en bewonderaars op de diverse lijsten worden bijgeschreven.

De ongesleten staart van de vogel wijst op een adult; over het geslacht zijn de meningen echter nog verdeeld. Waarnemers met goede beschrijvingen worden daarom verzocht deze zo spoedig mogelijk mogelijk naar mij op te sturen.

Tijdens het verblijf bleef de Provençaalse Grasmus trouw aan het opslagterrein, hoewel de vogel zo nu en dan ongezien grote afstanden overbrugde en soms lang onvindbaar bleef. De opmerking '...bird can be the devil to find once lost...' in het verder zo zakelijke BWP kan inmiddels door vele vogelaars onderschreven worden.

Dit was de tweede Provençaalse Grasmus voor Nederland en de eerste gefotografeerde en twitchbare. Het eerste geval betrof een mannetje te Hoophuizen, Gelderland, van 1-3 april 1959 (Limosa 32: 185-188, 1959). PIM A WOLF

Succesvolle landelijke big days in voorjaar 1995 Ook in 1995 zijn weer *big days* gehouden. In het verleden is aangetoond dat de periode tussen 10 en 15 mei de beste tijd is voor een succesvolle poging. In deze periode is er een ideale mix van late wintergasten en doortrekkers terwijl de zangactiviteit van de meeste broedvogels een hoogtepunt bereikt.

Dit jaar leek het weer de grote spelbreker te worden; er was een koude noordelijke stroming met regen en in sommige delen van het land nachtvorst. Toch besloot het team van Roy de Haas, Jan van der Laan en Willy Leurs (in 1993 tweede met 163 soorten en in 1994 tweede met 165 soorten) dit jaar op vrijdag 12 mei de spits af te bijten. Hoewel het kwik die dag niet boven de 12°C uitkwam en soorten als *Kolgans Anser albifrons*, *Blauwe Kiekendief Circus cyaneus*, *Boomvalk Falco subbuteo*, *Watersnip Gallinago gallinago*, *Zomertortel Streptopelia turtur*, *Ijsvogel Alcedo atthis*, *Bosrietzanger Acrocephalus palustris*, *Spotvogel Hippolais icterina* en *Wielewaal Oriolus oriolus* hun medewerking weigerden, wisten zij toch in 24 uur een nieuw Nederlands record neer te zetten van liefst 169 soorten. Hoogtepunten waren *Roodhalsfuut Podiceps griseigena*, *Geoorde Fuut P nigricollis*, *Jan-van-gent Morus bassanus*, *Porseleinhoen Porzana porzana*, het *Kleinst Waterhoen P pusilla* bij Koedijk, Noordholland (dat nog wel door de CDNA aanvaard moet worden), *Paarse Strandloper Calidris maritima*, *Witgat Tringa ochropus*, *Zwartkopmeeuw Larus melanocephalus*, *Dwergstern Sterna albifrons*, vijf soorten spechten Picidae, *Duinpieper Anthus campestris*, *Kramsvogel Turdus pilaris*, *Vuurgoudhaan Regulus ignicapillus* en *Buidelmees Remiz pendulinus*. Op maandag 15 mei was het de beurt aan het team van Sietze Bernardus, Sander Lagerveld,

Raymond van Splunder en Wim van Splunder met hun grote zeetrek-expertise. In 1993 braken zij het record met 164 soorten en in 1994 eindigden zij, ondanks (of juist door) de ontdekking van de *Rode Rotslijster Monticola saxatilis*, op 161 soorten. Zeetrek leverde in de ochtend goede soorten op als *Parelduiker Gavia arctica*, *Roodkeelduiker G stellata*, *Noordse Stormvogel Fulmarus glacialis*, *Grote Zeeëend Melaniitta fusca*, *Ijseend Clangula hyemalis*, *Kleine Jager Stercorarius skua* en *Zeekoet Uria aalge* en niets leek het doorbreken van de 170-grens in de weg te staan. Later op de dag bleken echter soorten als *Smient Anas penelope*, *Zomertaling A querquedula*, *Zwarte Roodstaart Phoenicurus ochrurus*, *Baardman Panurus biarmicus*, *Geelgors Emberiza citrinella* en *Goudvink Pyrrhula pyrrhula* toch teveel gevraagd en zij eindigden op 167 soorten.

Het weer in die periode bleef slecht, maar op zaterdag 20 mei poogden de onttroonde recordhouders van 1994 (toen met 166 soorten), Enno Ebels, Jan Mulder en Wim van der Schot, aangevuld met Hans Groot, het record te heroveren. De tegenvallende resultaten deed hen besluiten hun poging voortijdig te staken en zij kwamen niet boven de 150. Tenslotte werd op 23 mei een poging ondernomen door Erik Ernens, Erik Koops, Ronald de Lange en Roland van der Vliet. Zij strandden (net als in 1994) op het respectabele aantal van 157 soorten.

Om het steeds populairder wordende fenomeen van *big days* in goede banen te leiden zijn er spelregels opgesteld (cf Dutch Birding 17: 26, 1995). Zo leidt overschrijding van de maximum-snelheid of betreden van verboden terrein tot diskwalificatie. Dit zal echter alle teams er niet van weerhouden zich nu al weer voor te bereiden op 1996. Zal de magische grens van 170 soorten dan gebroken worden? JAN VAN DER LAAN

Bill Oddie and CDNA It is often suggested that a subscription to the monthly Birdwatch is already worthwhile for the humorous columns by Anthony McGeehan (*Birding from the hip*) and Bill Oddie (*Gripping yarns*) alone. Of special interest to Dutch readers is the October 1995 issue (nr 40), in which Bill Oddie gives his hilarious comments on the often disregarded small-print listing of rejected records at the end of the annual report by the Dutch rarities committee CDNA (Dutch Birding 17: 89-101, 1995). Apparently, the short annotations in which the CDNA instructively explains why a record was rejected are unheard of in Britain, and Bill Oddie seems to be an advocate of more openness in such matters (if only for the fun of it). British readers should also take notice of Bill Oddie's first sentences: 'Do you get Dutch Birding? You should. It's an excellent publication, even if it does arrive in a rather over-discreet white envelope and the postman probably thinks it's a porno mag. Mind you, as it happens, there is a pretty sexy picture on this month's cover - of a Ross's Gull displaying.' You can apply for the issue (GBP 2.95) or a subscription (GBP 26.40, UK; GBP 36.00, remaining Europe) by writing to Birdwatch, 1 Northumberland Park IE, 76-78 Willoughby Lane, London N17 0SN, UK. EDITORS

DBA-nieuws

DBA-vogelweek op Texel in oktober 1995 Zelden zullen er zo veel vogelaars op Texel, Noordholland, rondgelopen hebben als tijdens de afgelopen DBA-vogelweek van zaterdag 14 tot en met zondag 21 oktober 1995. De soortenlijst van de week loog er ook niet om. De week begon met een rustige eerste zaterdag. Een Poelruiter *Tringa stagnatilis* in de Mokbaai was slechts voor enkelen weggelegd, en de eerste Bladkoningen *Phylloscopus inornatus* meldten zich. Een daarvan diende als wekker voor een groep vogelaars op bungalowpark Tamarisk. De opkomst 's avonds voor de dialezing van Roy de Haas was groot. Roy vermaakte de aanwezigen met goede reistips en beelden van soorten in Gambia.

De Kleine Vliegenvanger *Ficedula parva* die 's zondags bij de Jan Ayeslag werd ontdekt was dan wel geen supersoort, maar het beestje maakte dat meer dan goed door de bijzonder mooie show. De Amerikaanse Goudplevier *Pluvialis dominica* op maandag was voor velen al hun derde tijdens een DBA-week. Vogelaars die de vogel in de Mokbaai misten, kregen van de vlieggrage 'Amigo' de drie volgende dagen nog herkansingen rond Den Hoorn en bij Dijkmanshuizen. Maandagavond was het weer dringen in het Eierlandse Huys waar Henk Hendriks op zijn eigen wijze inging op het wel en wee van natuurbelieving in Bolivia en Peru. De prijs voor de sympathiekste vogel van de week ging ongetwijfeld naar de uiterst onbevengene juveniele Roze Spreeuw *Sturnus roseus*, die het NIOZ bij 't Horntje vanaf dinsdag 17 oktober tot een bedevaartsoord voor fotografen en videografen maakte.

De vondst van de Bosgors *Emberiza rustica* bij de Horsmeertjes op donderdag maakte duidelijk dat deze Texelweek het vooral van het zuidelijke deel van het eiland moest hebben. In het noorden was, in tegenstelling tot voorgaande jaren, iets minder te beleven. Een Rosse Franjepoot *Phalaropus fulicaria* in De Slufter, twee Roodkeelpepers *Anthus cervinus*, een Buidelmees *Remiz pendulinus*, een Klapekster *Lanius excubitor* en fraai waar te nemen Europese Kanaries *Serinus serinus* bij de Reddingsschuur en in de winkelstraat van De Cocksdorp zetten hier de toon. Een Taigaboomkruiper *Certhia familiaris* werd gezien bij De Dennen en eerste-winter mannetjes Aziatische Roodborsttapuit *Saxicola torquata maura* bij het Kogerstrand en in 'de tuintjes'. De Texelweek werd verder opgeluisterd door Kleine Zilverreigers *Egretta garzetta* in De Slufter (maximaal vier) en bij Ottersaat (maximaal twee), terwijl een IJsdruiker *Gavia immer* af en toe opdook rond het hele eiland.

Aan de *big day* op donderdag werd deelgenomen door 11 teams, waaronder twee Belgische. Het winnende team, van Woerdense signatuur, kwam tot 107 soorten. Een gedeelde tweede plaats was er voor een Zeeuws team en een Delfts/Katwijkse combinatie (105 soorten). De 'prijs' voor het ontdekken van de beste soort van de dag (de Bosgors) ging naar het team uit Enschede. Een Draaihals *Jynx torquilla* op deze dag was een hele late voor Nederland. De 'mystery bird-competitie', dit jaar gehouden in de fraaie theaterzaal van bungalowpark De

Krim, werd bezocht door meer dan 100 belangstellenden. De pittige competitie werd gewonnen door Enno Ebels en Casper Zuyderduyn, die beiden 21 van de 30 soorten goed hadden. Nils van Duivendijk werd tweede, met 20 goede antwoorden. GIBSBERT VAN DER BENT

DBA-vogelweek op Texel volgend jaar in september Op veler verzoek heeft het DBA-bestuur besloten de traditionele DBA-vogelweek op Texel, Noordholland, volgend jaar (1996) te verplaatsen naar de maand september. Dat ligt niet aan de kwaliteit van de soorten die gedurende de afgelopen Texelweken zijn waargenomen, maar zeker niet aan het aantal deelnemers aan de meest recente vogelweek. Wat dat laatste betreft is het gezegde 'stoppen op het hoogtepunt' hier zeker van toepassing! Het is vooral de behoefte van velen aan een ander 'soortenspectrum', wat tot het breken met de jarenlange traditie heeft geleid. Texel staat niet ter discussie, niet alleen vanwege de enorme aantrekkingskracht die het eiland blijkt uit te oefenen op interessante vogelsoorten, maar ook vanwege de gemakkelijke (en geruststellende?) aan- en afvaart. Nadeel van de verplaatsing is dat de week niet meer samenvalt met de herfstvakantie, al gold dat voordeel de laatste jaren slechts voor een helft van Nederland. Waarschijnlijke voordelen in september zijn de grotere rust op het eiland en de goedkopere accommodatie. De DBA-vogelweek 1996 wordt gehouden van zaterdag 21 tot en met zondag 29 september. Lezingen zullen gepland worden op de eerste zaterdag en op vrijdag 27 september. Voor ideeën voor lezingen houdt het DBA-bestuur zich van harte aanbevolen. Eventuele belangstellenden voor een (bescheiden) stand kunnen zich eveneens bij het bestuur melden. GIBSBERT VAN DER BENT

DBA-vogeldag in Utrecht op 10 februari 1996 Ook dit jaar wordt de traditionele DBA-vogeldag weer georganiseerd, en wel op zaterdag 10 februari 1996 in Utrecht. De lokatie is het bekende Hoofdgebouw Diergeneeskunde, Yalelaan 1 (in De Uithof), Utrecht. De Uithof is bereikbaar met de auto (afslag 'Uithof', vanaf de A27 en A28; na het AZL-ziekenhuis eerste weg links) en per bus met de lijnen 11 en 12 vanaf Utrecht CS. De zaal gaat om 09:00 open en er is om 10:00 zal de voorzitter van de DBA de dag openen. Het programma duurt tot ongeveer 17:00. De toegangsprijs bedraagt NLG 10,00. Ook niet DBA-begunstigers zijn van harte welkom.

Het voorlopige programma is als volgt: video-opnamen van leuke soorten uit 1995 door Rob ter Ellen en Marc Plomp; een lezing door Mindy en Sharif Baha el Din (die tevens een stand bemannen) over vogels kijken in Egypte; Anthony McGeehan uit Noord-Ierland met een ongetwijfeld humoristisch betoog over 'tubenoses' rond Ierland (of, wellicht, 'an omniscient review of the avifauna of Ireland including profiles of contemporary Irish') en de bekende onderdelen 'mystery bird-competitie' en Jaaroverzicht 1995. De 'mystery bird-competitie' zal dit jaar verzorgd worden door Jan van der Laan. Wim

Wiegant staat weer klaar voor het Jaaroverzicht 1995 en iedereen die daarvoor dia's beschikbaar wil stellen, dient tijdig contact met hem op te nemen: Beatrixlaan 2, 6706 AX Wageningen, Nederland, 0317-422380 (thuis) of in dringende gevallen 024-3284596 (werk).

Tussen de lezingen zijn weer pauzes gepland om even bij te praten en om de stands in de foyer te bezoeken. De DBA zelf, de DBTRS en Ger Meesters Boekproducties geven hier uiteraard 'acte de présence'. Daarnaast zal onder meer Natuur & Boek aanwezig zijn en mogelijk de Neotropical Bird Club (NBC). Met andere standhouders wordt nog overlegd. Via de DBA-vogellijn (06-32032128; 75 cpm) zal men op de hoogte worden gehouden van het definitieve programma. GIJSBERT VAN DER BENT

Verhoging tarief Dutch Birding-vogellijn Met ingang van 1 januari 1996 wordt het tarief voor de Dutch Birding-

vogellijn verhoogd van 50 naar 75 cent per minuut. Aan deze verhoging is om een aantal redenen niet te ontkomen. Per 1 januari worden de BTW-tarieven voor 06-informatielijnen anders berekend; deze herberekening zou voor de DBA bij ongewijzigd tarief zeer ongunstig uitvallen. Sinds de nieuwe apparatuur in gebruik is genomen is de service aan de bellers sterk verbeterd. De beheerder van de vogellijn heeft bijvoorbeeld de beschikking gekregen over een mobiele telefoon, zodat werkelijk belangrijk nieuws zeer snel kan worden ingesproken. Dit heeft geleid tot aanzienlijk hogere vaste lasten. Tenslotte heeft het DBA-bestuur fors moeten investeren in de nieuwe apparatuur. Dat geld zal moeten worden terugverdiend om toekomstige kosten voor reparatie, verbetering en vernieuwing op te kunnen vangen. Wij hopen op begrip voor deze onaangename maatregel. CHRIS QUISPÉL

Aankondigingen & verzoeken

European Ornithological Union founding congress in August 1996 In order to further the desire of many European ornithologists to increase their mutual contacts, the new European Ornithological Union will be founded on its first meeting and founding congress, to be held at Istituto Nazionale per la Fauna Selvatica (INFS), Bologna, Italy, on 22-25 August 1996. Further congresses will take place every second or third year. The main programme will be of talks covering a wide range of topics, such as population studies, mating systems, evolutionary ecology, conservation, bird ringing, migration strategies, orientation, energy reserves in migrants, European bird atlas, etc. Many invitations were also sent to representatives of eastern European countries. The official language of the congress will be English. The proceedings will be published by INFS as a volume of its series *Supplementi alle Ricerche di Biologia della Selvaggina*. Further information can be obtained from the organizing secretary of the congress: Fernando Spina, Istituto Nazionale per la Fauna Selvatica, Via Ca' Fornacetta 9, 40064 Ozzano Emilia, Bologna, Italia, telephone +39-516512111, fax +39-51796628.

Vogelen en cursus Engels Voor vogelaars die hun vogelhobby willen combineren met het bijspijkeren van hun Engels is er nu een unieke mogelijkheid. In 1996 organiseert Eurocentre in Brighton, Engeland, de *Ornithology and English Course 1996*. Er zijn in totaal zes cursusperiodes van 12 dagen, de eerste startend op 15 april, de laatste op 14 oktober (maximum aantal cursisten per cursus is 15). De cursus combineert op plezierige wijze lessen in identificatie, vogelzang,

schrijven van rapporten en geven van mondelinge presentaties met lessen in algemeen en alledaags Engels. Er is veel ruimte voor veldwerk (minimaal 15 uur per week, uiteraard vaak vroeg in de ochtend), en er zijn 15 lessen van 50 min op school; de cursusplanning is zeer flexibel zodat zoveel mogelijk met het weer rekening kan worden gehouden. Een minibus is beschikbaar voor het vervoer naar de verschillende te bezoeken locaties. De cursusprijs bedraagt GBP 345.00 (alleen cursus) of GBP 506.00 (cursus plus accommodatie bij gastgezin). Voor meer informatie kunt u een folder met inschrijfformulier aanvragen bij: Eurocentre, Huntingdon House, 20 North Street, Brighton BN1 1EB, UK, fax +44-1273746013.

Vogeljaar Vogelkalender 1996 De traditionele vogelkalender van de Stichting het Vogeljaar is weer verschenen, wederom zowel in een Nederlandse als in een Franstalige editie. Zoals altijd is de kalender veertiendaags, in kleur en met afscheurbaar kalendarium zodat aan het eind van het jaar een mooi vogelboekje overblijft.

U kunt de Vogelkalender 1996 bestellen door overmaking van NLG 15.00 op postbankrekening 4325, tnv de penningmeester van het kalenderfonds, Boterbloemstraat 20, 5321 RR Hedel, Nederland. In België kan de kalender besteld worden door overmaking van BEF 320 op postrekening 000-0296530-01, tnv Koninklijk Belgisch Verbond voor de Bescherming van Vogels, Vee-weidestraat 43, 1070 Brussel, België. De Franstalige editie van de kalender is te verkrijgen door hetzelfde bedrag op één van de bovenstaande rekeningen over te maken, onder vermelding van 'Franstalige kalender'.

**Natuurgids
Nederlandse
Antillen & Aruba**

Karel Beylevelt

**Ger Meesters
Boekproductiesuitgeverij**

Vrijheidsweg 86
2033 CE Haarlem
©023-5336044
☎023-5350895

Karel Beylevelt
**Natuurgids Nederlandse
Antillen & Aruba**
**Nature guide Netherlands
Antilles & Aruba**
f39,90/BEF 795

TAXONOMY - MORPHOLOGY - DISTRIBUTION
Songbirds of Turkey

an atlas of biodiversity of Turkish passerine birds
C.S. Roselaar

C.S. Roselaar
Songbirds of Turkey An atlas of
biodiversity of Turkish passerine birds
f65,-/BEF 1345
(ledenprijs DB f59.90)

DUTCH BIRDING
VOGELGIDS 4
SWIFTS

*A Guide to the Swifts and
Treeswifts of the World*

Phil Chantler and Gerald Driessens

Phil Chantler - Gerald Driessens
Swifts A Guide tot the Swifts
and Treeswifts of the World
Dutch Birding Vogelgids 4
f75,-/BEF 1495
(ledenprijs DB f69,50)

DUTCH BIRDING
VOGELGIDS 5
**BUNTINGS
AND SPARROWS**

*A Guide to the
Buntings and North American Sparrows*

Clive Byers, Urban Olsson and Jon Curson

Clive Byers - Urban Olsson - Jon Curson
Buntings and Sparrows A Guide to the
Buntings and North American Sparrows
Dutch Birding Vogelgids 5
f80,-/BEF 1595
(ledenprijs DB f75,-)

Alle boeken zijn verkrijgbaar bij
de uitgeverij en in de boekhandel

Natuurlijk voor het beste boek naar
NATUUR en BOEK, Bankastraat 10, 2585 EN Den Haag

DUTCH BIRDING TRAVEL REPORT SERVICE

- When you are planning a birding trip or holiday abroad, ask for recent reports by fellow birders
- More than 1000, worldwide, reports available in English and Dutch
- Quality, birding- and general nature-, travel-reports urgently required
- **Only Dfl. 0.30 per page. Why pay more?**

For ordering catalogue and travel-reports please contact:

DBTRS New address!

Ib Huysman
Postbus 737
9700 AS Groningen
The Netherlands

Telephone

050 - 145 925 (+31 - 50 145 925 from abroad)

Fax

050 - 144 717 (+31 - 50 144 717 from abroad)

BIRDS & BIRDERS, WE CARE FOR BOTH!

Word lid van

SOVON is een vereniging waarin de vogeltellers van Nederland georganiseerd zijn. De resultaten van tellingen en inventarisaties worden beleidsondersteunend gebruikt door o.a. Vogelbescherming Nederland, Min. van Landbouw en Staatsbosbeheer. Steun ons door lid te worden. Individuele leden betalen maar f 15,- per jaar en ontvangen daarvoor viermaal SOVON-Nieuws. Voor groepen is de contributie afhankelijk van het aantal leden.

Vraag informatie bij **SOVON**,
Rijksstraatweg 178,
6573 DG Beek-Ubbergen,
tel: 024-6848111.

het Vogeljaar

Het tijdschrift 'het Vogeljaar' verschijnt zes maal per jaar en houdt haar lezers al ruim 40 jaar op de hoogte van de laatste ontwikkelingen op het gebied van vogelstudie en vogelbescherming.

'het Vogeljaar' wordt als het meest informatieve vogeltijdschrift in de Benelux beschouwd.

Omdat het geen commercieel blad is kan de abonnementsprijs uiterst laag worden gehouden.

Door overmaking van f 25,- op postbanknummer **964 472** ten name van 'het Vogeljaar' Boterbloemstraat 20, 5321 RR Hedel (04199 - 1967), onder vermelding van **'nieuwe abonnee'** ontvangt u als welkomstgeschenk onze nieuwe veertien-daagse Vogelkalender, waarvan u na gebruik een vogelboekje overhoudt.

Natuurlijk op stap met Globe NatuurAktief

- Natureeducatieve programma's
- Trainingen voor bedrijven
- Natuurfotografie
- Natuurreizen
- Dagtochten
- Dialezingen

REISBESTEMMING:

*Roemenië,
Spanje,
Polen,
Canada/Alaska,
Israël of
Rügen*

Vincent van Goghstraat 14
4881 CE Zundert
Tel. (076) 5974793 • Fax (076) 5974793

Dutch Birding

CHIEF EDITOR Arnoud van den Berg (telephone +31-235378024, fax +31-235376749)

DEPUTY CHIEF EDITOR Enno Ebels (telephone / fax +31-302961335)

EXECUTIVE EDITOR André van Loon (telephone / fax +31-206997585)

PHOTOGRAPHIC EDITOR René Pop (+31-183630585)

EDITORIAL BOARD Ferdy Hieselaar, Graham Holloway (England), Peter Meininger and George Sangster

EDITORIAL ADVISORY BOARD Peter Barthel (Germany), Gerald Driessens (Belgium), Klaas Eigenhuis (Netherlands), Dick Forsman (Finland), Ted Hoogendoorn (Netherlands), Lars Jonsson (Sweden), Killian Mullarney (Ireland), Kees Roselaar (Netherlands), Frank Rozendaal (Netherlands), Hadoram Shirihai (Israel), Gunter De Smet (Belgium) and Peter Symens (Belgium)

EDITORIAL ASSISTANTS Ruud van Dongen, Gerald Driessens, Remco Hofland, Hans van der Meulen, Peter de Rouw and Jaap Schelvis

PRODUCTION AND LAY-OUT André van Loon and René van Rossum

ADVERTISING Peter Meijer (telephone +31-348431905, fax +31-348420394)

SUBSCRIPTIONS The subscription rate for 1995 is: NLG 57.50 (Netherlands), BEF 1250.00 (Belgium), NLG 65.00 (other countries inside Europe) and NLG 70.00 (countries outside Europe, airmail).

A subscription can be entered preferably by sending a Eurocheque, with the amount payable in Dutch guilders, to: Dutch Birding (subscriptions), c/o Anja Nusse, Symfoniestraat 21, 1312 ET Almere, Netherlands. Payment may also be made by credit card (Access, Eurocard, MasterCard or Visa). Please send your credit card type and account number, indicating the expiry date and appending a signature. (Note: this latter method of payment is not applicable to subscribers resident in the Netherlands and Belgium.) British and Irish subscribers can pay by Sterling cheque (GBP 24.00) or Eurocheque (GBP 24.00 or NLG 65.00). The subscription starts upon receipt of payment.

Dutch Birding is a bimonthly journal with issues in February, April, June, August, October and December. It publishes original papers and notes on morphology, systematics, occurrence and distribution of birds in the Benelux, Europe and elsewhere in the Palearctic region. It also publishes contributions on birds in the Asian-Pacific region and other regions.

The Dutch, English and scientific bird names follow: the *Checklist of birds of the Netherlands* by A B van den Berg & C A W Bosman (1995, Santpoort-Zuid); *The 'British Birds' list of English names of Western Palearctic birds* by British Birds (1993, Blunham); the list compiled by C S Roselaar in the Dutch edition of *The illustrated encyclopedia of birds of the world* by C M Perrins (1991, Weert); and *Distribution and taxonomy of birds of the world* by C G Sibley & B L Monroe Jr (1990, New Haven).

Manuscripts should preferably be submitted on diskette (Macintosh or MS-DOS word processors) together with a printed hard copy. If this is not possible, the manuscript should be typewritten with double line-spacing and wide margins on both sides. More information is available from the editors.

A schedule of payment rates for authors, photographers and artists is available from the editors.

Dutch Birding Association

BOARD Gijsbert van der Bent (president, telephone +31-714013606), Chris Quispel (secretary, telephone +31-715124825), Roy de Haas (treasurer), Arnoud van den Berg and Peter Meijer

BOARD ASSISTANTS Theo Admiraal, Gerald Driessens, Ron van den Enden, Hans Gebuis, Leo Heemsker, Remco Hofland, Paul Knolle, Ger Meesters, Anja Nusse, Wim van der Schot, Kees Tiemstra and Arnold Veen

DUTCH BIRDING TRAVEL REPORT SERVICE (DBTRS) Ib Huysman, Postbus 737, 9700 AS Groningen, Netherlands, telephone +31-503145925, fax +31-503144717

Dutch rarities committee (CDNA)

MEMBERS Edward van IJzendoorn (chairman, telephone +31-235391446), Karel Mauer, Jan van der Laan, Kees Roselaar, Jelle Scharringa (secretary, telephone +31-302523801), Hans Schekkerman, Gerard Steinhaus and Wim Wiegant (archivist)

The CDNA is a committee of the Dutch Birding Association and the Netherlands Ornithological Union.

© 1995 Stichting Dutch Birding Association. The copyright of the photographs and drawings remains with the photographers and artists. ISSN 0167-2878.

Printed by Steens Schiedam BV, Postbus 59, 3100 AB Schiedam, Netherlands

Dutch Birding

*International journal on
Palearctic birds*

EDITORS

Dutch Birding
Postbus 116
2080 AC Santpoort-Zuid
Netherlands
fax +31-235376749

PHOTOGRAPHIC EDITOR

Dutch Birding
c/o René Pop
Zusterhuis 10
4201 EH Gorinchem
Netherlands

SUBSCRIPTIONS AND CIRCULATION

Dutch Birding Association
c/o Anja Nusse
Symfoniestraat 21
1312 ET Almere
Netherlands

BOARD

Dutch Birding Association
Postbus 75611
1070 AP Amsterdam
Netherlands

DUTCH RARITIES COMMITTEE

CDNA
Postbus 45
2080 AA Santpoort-Zuid
Netherlands

Dutch Birding

JAARGANG 17 NUMMER 6 DECEMBER 1995 VOLUME 17 NUMBER 6 DECEMBER 1995

Artikelen	229	Identification and taxonomy of large <i>Acrocephalus</i> warblers <i>Hadoram Shirihai, C S (Kees) Roselaar, Andreas J Helbig, Peter H Barthel & André J van Loon</i>
	240	Orpheusspotvogel broedend in Flevoland in 1990 <i>Ruud F J van Beusekom</i>
Corrigendum	244	
Mededelingen	245	World Series of Birding 1995 <i>Arnoud B van den Berg</i>
	245	Unusual behaviour of Madeiran Storm-petrel away from breeding sites <i>Colm C Moore</i>
	246	In Frankrijk geringde Geelpootmeeuw gepaard met Zilvermeeuw op Neeltje Jans in 1992-94 <i>Harry Vercruijse</i>
	247	Woestijngasmus te Scheveningen in oktober 1994 <i>Adri Remeeus</i>
Brieven	250	Griffon Vulture A1 killed in Slovenia in November 1995 <i>Enno B Ebels & Fulvio Genero</i>
Varia	251	Netherlands Antilles & Aruba <i>Karel Beylevelt</i>
CDNA-mededelingen	256	CDNA formeert adviesraad systematiek en status voorkomen; Status van Canadese Gans in Nederland; Status van Huiskraai in Nederland
Recensies	257	<i>Handbook of the birds of the world. Volume 2: New World vultures to guinea-fowl</i> door Josep del Hoyo, Andrew Elliott & Jordi Sargatal (editors) <i>André J van Loon</i>
	257	<i>Bird identification - A reference guide</i> door Kristian Adolffson & Stefan Cherrug <i>André J van Loon</i>
	258	<i>Die Vögel Syriens</i> by Wolfgang Baumgart <i>George Sangster</i>
	258	<i>Rare birds in Britain 1993</i> door Lee G R Evans <i>Arnoud B van den Berg</i>
	258	<i>Bird Images video guide: the raptors of Britain & Europe</i> by Paul Doherty & Bill Oddie <i>Arnoud B van den Berg</i>
WP reports	259	WP reports: November 1995 <i>Arnoud B van den Berg & George Sangster</i>
Recente meldingen	264	Nederland: oktober-november 1995 <i>Ruud M van Dongen, Remco Hofland & Peter W W de Rouw</i>
	268	België: oktober-november 1995 <i>Gerald Driessens</i>
DB Actueel	271	Provençaalse Grasmus te Westkapelle; Succesvolle landelijke <i>big days</i> in voorjaar 1995; Bill Oddie and CDNA
DBA-nieuws	V	DBA-vogelweek op Texel in oktober 1995; DBA-vogelweek op Texel volgend jaar in september; DBA-vogeldag in Utrecht op 10 februari 1996; Verhoging tarief Dutch Birding-vogellijn
Aankondigingen & verzoeken	VI	European Ornithological Union founding congress in August 1996; Vogelen en cursus Engels; Vogeljaar Vogelkalender 1996
Voorplaat / front cover		Temmincks Strandleeuwerik / Temminck's Horned Lark <i>Eremophila bilopha</i> , Merzouga, Marokko, januari 1991 (<i>Hans Gebuis</i>)
Abstracted/indexed in		Auk, Ecological Abstracts, Emu, GEOBASE (Geo Abstracts Database), Ibis, Ornithologische Schriftenschau, Wildlife Review, Zoological Record